

FVNDA TISSIMI
AEGIDII ROMANI ARCHIE,

PISCOPI, BITVRICENSIS, DO-

CTORVM P R A C I P V I, O R D I N I S E R E.

miarum Sancti Augustini, opus super authorem

de causis, Alpharabium . Reuered. fratris

Aegidij Boni Florentini Eremitę au-

gustiniani opera, nunc Im-

primendum traditum, reuulsum prius ab eodem

locorum, auctoritatibus citatio-

nibus, atq; diuina or-

natura tabula.

M. D.

L.

V E N E T I I S.

Apud Iacobum Zoppinum.
Cum Privilegio.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PA-
tri Magistro Hieronimo Seripando Priori Generali ordi-
nis fratrum Eremitarum Sancti Augustini, Deuotissi-
mus eius filius frater Aegidius Florentinus eiusdem
ordinis & uoti salutem dicit plurimam.

Non me præterit pater amplissime ingrato uiro nil ferme cele-
stius esse. Ingratitudinem namq; mortalium omnium sermo condem-
nat; quod ut suadeã laborandum non est. omnibus enim peruersum
est hoc; atq; inextirpabiliter insitum. Nam quem admodum gratitu-
dinem nulla gentium barbaries, nulla morum immanitas non lauda-
bit, ita nemo usquã non uituperabit ingratiuadinem. Accidit tamen (quod scelus est
nehandissimum) ut quod omnium ore damnatur, præceteris ferre uirij plurimi
facto ipso amplectuntur & tenent, quod non solum uerbo, sed animo maxime atq;
iudicio a cunctis damnandum foret, fugiendum, atque uitandum. Quod mecum ipse
pertractans, & facinoris huius pernitentem mēte reuoluens, quomodo ab eo longe fieri
possem haud parum studebam. Hoc autem cogitante me, intellexi ingratum eum mi-
nime censendū qui singulis de se bene meritis quoad posset ollequeretur, & his ma-
gis quibus maioribus est beneficij obstrictus. His ergo cognitis maxima animi in-
quietudine angebar, non ignarus plurimum tuorum in me beneficiorum, quibus pro
meritis referre non posse minime me latebat. Quippe qui diebus iam multis elapsis,
Noueraa bonitatem animi tui, noueram charitatem, noueram beneficētiam in me
tuam non mediocrem esse, noueram te mihi semper patronum, te parrem, te benefi-
cum præstitisse, & id quidem nullis meis de te meritis, sed sola tua mansuetudine &
benignitate, sine autem tor & tanta beneficia ipsa in me tua, ut citra deum sit nemo,
cui plus debeam q̄ amplius tui tuæ, sed quia is sum cui non suppetunt uires, quibus
tibi par pari reddere possim. Ne pernitiosissimam illam (quam dudum dicebam) in-
gratitudinis notam incurram statui (quod & deo annuente sine ulla uiolatione ser-
uabo) me ipsum tibi, mea q; omnia quam tractūq; ue fuerint dicanda. Cum itaque præ-
clarum admodū Aegidij nostri Romani meas ad manus perueniret opus, quod sup-
Auctorem de causis ædidi tibi subtrahi admodum & doctissimo filio, omni qua potui di-
ligentia curauit ut mendis purgaretur pluribus, quibus scriptorum, aut negligentia
aut ignauia deturpabatur, corationibus, locorum, resuuum, & auctoritatum citationi-
bus, ac locupletissima tabula omnia quæ in eo opere notari digna haberentur alphabe-
tico ordine continente id ipsum opus ornaui, & imprimendum tradidi, Et sic ea quã
ecijgi ratione ipsum Reuerendissime paternitati tuæ dicatum uolui, Sunt & alia plu-

TABVLA ALPHABETICA SEN- tentiarum collectarum, ex hoc opere.

De Litera A.

ABSTRACTÆ, & non Abstractæ formæ quæ differentias sūt. Propositiōe. 4.
M. N. N. N. & O. O. & Propositiōe. 7. G. H. & Propositiōe. 1. 8. D. E.
In abstractis sic ordinavit Deus, ut sitatū unū in vna specie. Propositiōe. 7. O.
Abundare quid sit. Propositiōe trigesima secunda. R.
Abundantia in Deo maxime habet esse. Vbi supra. R. S. T.
Accidens dicitur ad sui subiecti diuisionem. Propositiōe septima. Z.
Accidens duplex, speciei, quod dicitur proprium, & individui, quod sibi com-

munē retinuit. Propositiōe. 27. B.

Accidentia omnia quæ sunt in substantia sitalem non habent ordinem, sed causalem duntaxat. quodlibet eam accidens ipsam substantiæ essentiam in qua est attingit. Propositiōe. 3. 1. E.

Actuum alius perfectus, ut esse alius imperfectus, ut motus. Propositiōe. 2. E.

Ab actu principalis quæ potentia sumitur productione. Propositiōe. 4. B.

Actus semper recipitur in potentia, potentia vero secundum se nunquam equatur actui secundum se accepto. Propositiōe. 4. N.

Actus in materia receptus impossibile est naturaliter loquendo quæ secundum omnem completum recipiatur. Vbi supra.

Actus ad rerum manifestationem facit. Propositiōe. 6. F.

Actus semper quid perfectum esse intelligitur: potentia vero quid imperfectum. Propositiōe. 6. V.

Actualitas cuiuscumque rei, eius lux dici potest. Propositiōe. 8. L. & Propositiōe. 2. 3. C.

Actus ab aliqua semper proceditur forma, & secundum illius formæ modum. Propositiōe. 1. O. A.

Actus quilibet in materia prima, & a pura potentia procedit aequatur, nisi prius ipsa materia prima, sine potentia pura aliqua in formam formam, Vbi supra. C.

Actio potest aliter & per se a forma & non a materia, ab actu & non a potentia egrediatur. quod enim est formaliter tale actionem agere dicitur. Propositiōe. 1. 3. E.

Ex Actualitate entitatis, veritatis, & simpliciter ratio sumitur. Propositiōe. 1. 7. X.

Quod Actualis est, est & actiuus. V. supra. L.

Actui ad passivum aliqua est contrarietas. Propositiōe. 21. D.

Actus & perfectio idem dicunt, Vbi supra. H.

Actualis illud est quod est potentia impermixtus, Vbi supra. L.

Ex Actualitate distinctio sumitur, in actualitate tamen multiplicatio non est nisi per potentiam ad mixtionem. Vbi supra. M.

In Actione tria. est considerare. Agens, actum, & agendi modum. Propositiōe. 21. R.

Actualitas quædam dicitur omnis perfectio. Propositiōe. 23. C.

Actus, bonum, & perfectio idem, & secundum quod aliquid magis vel minus de actualitate participat, sic & de bonitate participat, Vbi supra. E.

In Actu agere, & bonum se distindere idem est, Vbi supra.

Actionis diuersitas quandoque ex passi diuersitate, quandoque vero ex agentium diuersitate procedit. Propositiōe. 24. D. E.

Et Actionem, & esse determinati habent quæcumque determinati substantiæ habent. Propositiōe. 30. T.

In Actionem quamlibet solus Deus potest, Vbi supra.

Addens super aliquid præsupponit illud, & est posterior eo in rebus creatis. Propositiōe. 4. R.

Eternitas quomodo intelligaturum sit mensura, & non Dei, & quomodo hic ab Authore, actipatur, cum dicitur Deum super æternam, & æternitatis causam esse. Propositiōe. 2. V.

Eternitati repugnat omnis successio . Propositione . 7 . M .
Aeternum qualiter causa temporalis esse non possit . Propositione . 11 . C . D . E . F . G . H .
Aeternitas mensuratur esse . & tempus Motum . Propositione . 27 . E .
Aeternitatis & temporis triplex est differentia . Propositione . trigesima . X . & propositione . 32 . M .
Qua aeternitate mensurantur , virtum habeant omnes suas operationes fructu . Propositione . 30 . Y . & . Z .
An tria illa per quae differt aeternitas a tempore , ynam , & eadē rem dicant , vel non . Vbi supra : & .
An aeternitas & aeternitatis momentum , tempus & temporis momentum pro eodem ab Authore accipiuntur . Propositione . 32 . B . C .
An in aeternitatis momento res aliqua substantiam & operationem habere possit . Propōne . 32 . F .
Aeternitas in Nunc aeternitatis reduitur , sicut in illud in quo radicit habet . Vbi supra .
An per aeternitatis momentum aeternitatem possimus intelligere , & per temporis momentum tempus . Vbi supra . G . H .
An in aeternitate participata aliqua res causata habeat suam naturalem operationem . Propōne . 32 . I . K .
Quomodo sub aeternitate cadens sit ens vere . Vbi supra . M .
Agere principaliter est magis influere , & magis ad esse facere . Propositione prima . L . L .
Agens vnuquodq; secundum suae formae exigentiam agit . Propositione . 3 . T .
Agere praesupponit esse ; Propositione . 6 . L . & . Propositione . 8 . I .
Agens per naturam est quasi organum & instrumentum agentis per intellectum , & quare . Propōne . 9 . N .
Agentia omnia naturalia reducuntur in agentia per intellectum & haec in divinam artem tanquam in architectonicam , & principalem reducuntur . Vbi supra .
Agentia omnia per intellectum a primo , organum sunt agentis primi . Vbi supra .
Agens vnuquodq; agit per formam quam apud se habet . Propositione . 1 . B .
Agens oēs per intellectum hēt in se speciem formam , & idē eius quod agit . Vbi sup̄ & Propōne . 12 . C .
Per se Agere non habet , per se esse non habens . Propositione . 13 . E . & Propositione . 22 . Q .
Quod Agēdi ratio , & quod agit simul sunt (quando de actione trādicunt) impossibilia est . Propōne . 13 . R .
Agendi modus a forma & rei natura accipiendus est . Propositione . 17 . B .
Agens causatum quare in sua actione tempus praesupponat . Vbi supra . C . D .
Agens non requirens tempus in sua actione , virtutis est imitatio , ex agendi modo . Vbi supra . D .
Agens primum cum virtutis sit imitatio , nunquam tam magnam operatur effectum , quam adhuc maiorem possit operari . Vbi supra .
Agens semper sibi passum assimilatur , nisi equivoceum vel instrumentale sit . Propositione . 18 . D .
Omne Agens per intellectum suae operationis habet dominium , & operatur ex se . Propositione . 18 . N .
Agens est triplex , alterans alteratum , alterans non alteratum , movens tamen motum , & alterans nō alteratum nec localiter motum . Propositione . 20 . B . C . D . E .
Omne Agens aliud a primo agit per aliquod additum substantiae singularis quod in omni tali differt virtus substantiae , & operatio . Propositione . 20 . E .
Omne agens committens se rebus in quas agit scdm dispositionem vna in eas non agit . Vbi sup̄ . Q . R .
Agentia alia a primo , per solam essentiam suam non possunt se applicare effectibus ipsis , sed eorum essentia , mediante virtute eis se applicat . Vbi supra . Z . & propositione . 21 . S .
Inter Agens per virtutem essentiae superadditum , & suum passivum est medium continuans agentem passivo . Propositione vigesima . Z .
Agens vere est ipsum primum . Vbi supra .
Agens completum nec a se ipso , nec per se ipsum agit , sed per sibi additam completionem . Propositione . 22 . R . S . T .
Per Agens completum intellige agens quod est suppositum per se ipsum existentem , & in seipso perfectionem recipiens . Vbi supra . R .
Agens omne creatum aliquid requirit in quo eius recipiatur actio . Vbi supra . T .
Agentis cuiuslibet quae causati actio superioris agentis actionem praesupponit . Vbi supra . T .
Agens semper est principalis patiens . Propositione . 23 . L .
Agens causatum immutabile , & per se rem destrucere nequit , essentia separando ab esse ; sed bene

ex consequenti , si res ipsa non modo sit composita ex essentia & esse , sed etiam ex materia & forma . Propositione vigesima nona . H . I .
Agens causatum non aliter producit , & destruit , q̄ q̄ potentiam quae sub vno est actu facit esse sub alio actu . Vbi supra . I .
Agens divinum sic producere potest , ut nihil ob id destruat , & sic destrucere potest , ut nil producat ob id , non sic autem dicendum de naturali agente . Vbi supra . I .
Omnia Agentia sunt quasi organa ipsius Dei , qui virtus est virtutum . Propōne trigesima . S .
Quod Agens principale causatum possit aliquid quod instrumentum ipsum , quod ab ipso principali agente nō hēt . Vbi supra . 5 .
Nullum Agens creatum rem totam producere potest . Vbi supra .
Aggregare substantias superiores inferioribus , aliud est ab aggregare substantias inferiores superioribus . Propositione . 30 . R .
Album est inter colores formalis , plusq; de actualitate habens . Propositione sexagesima . D .
Album inter colores oēs potest magis ad lucem transferri . Vbi supra . T .
Albedo si separata esset quare in hanc diceretur . Propōne 4 . M . N . V . & Propōne . 21 . H .
Album est quod nigro est impermixtus . Propositione . 20 . C . E . & Propōne . 21 . L .
Albedo abstracta a materia si daretur , in quo differret ab albedine in materia . Propositione vigesima secunda . F . G . H . I . & Propositione . 28 . H .
Album albo per albedinem simile est , ac si albedo esset abstracta per se ipsam similis esset . Propositione . 26 . T .
Alimento indigentis : quia ex contrariis ; sumus naturis compositi ; & quoniam contrariae in nobis existunt naturae . Propositione . 11 . D .
Angelorum maximam esse numerum fides catholica ponit . Propositione . 3 . O .
Angelorum plures esse species q̄ sunt rerum corporalium species Dionysius velle videtur . Vbi supra .
Angeli inferiores a superioribus illuminantur . Vbi supra . T .
Angeli quare dentes habere dicantur a Dionysio . Propositione . 4 . A . A .
Qui Angelorum haec administrant inferiora & corporalia . Propositione . 7 . O .
De Angelorum intelligere . vide . Intelligentiarum intelligere .
Angeli de se facere nihil possunt : nisi per femininum adhibitionē ; possunt enim a sua passivitate agere ; de se autē veras aliquas formas inducere nequeunt . Propositione . 30 . O .
Pro Angelis . vide . Intelligentia , & aequaliter Animae coelorum .
Animae coeli quae est in Orizone aeternitatis inferius , & supra tempus , est esse quod est post aeternitatem , & supra tempus . Propositione . 2 . L . M .
Animae coeli quemodo ad aeternitatem se habent . Vbi supra . T .
Animae coeli susceptibilior est impressionis quam intelligentia , & est supra tempus , cum temporis causa sit . Vbi supra . ? .
In animabus orbū triplex est operatio animalis , intelligibilis , & divina ; aliter tamen & aliter . Propositione . 3 . C . & A . A .
Anime coelorum qualiter appellentur ab Authore animae nobiles eo quia divinae sunt . Vbi supra . D . E .
Quod alia coelorum praeter intelligentias ponantur , virtū possit ad fidei modū trahi . Vbi supra . M . N . O .
Animae coeli quō dicantur divinum habere operationem , prout naturam preparat . Vbi supra . Q . R .
In animabus coelorum vade magis divina relucet operatio . Vbi supra . R .
Animae coeli totum quod habent a prima causa habent . Vbi supra .
Animae coeli quō res facit dicantur per virtutem intelligentis quae est in ipsa . Vbi supra . 5 . T . V .
Per animas coelorum intelligimus substantias separatas inferiores quibus corporū administratio commissa est . Vbi supra . S .
Anime coelorum quare intelligibilem operationem habere dicantur . Vbi supra . V .
Animae coeli coelum , & caetera naturalia corpora , habet movere , & causa est operationis naturae , in quantum superioris virtutis exemplum est . Vbi supra . X .
Animae coeli qualiter coelum animare dicantur . Vbi supra . X .
Animae coeli secundum Authorem creata dicitur a prima causa , mediante intelligentia : nō quo ad

rei substantia, sed quoad sui operationem intelligibilem vbi supra. T. 2.
 anima cœli quomodo operationem divinâ habere dicitur, quia à Deo mediante intelligentiâ crea-
 ta est. vbi supra.^{2.}
 An' animæ cœli essentialis operatio sit corpora mouere. vbi supra. B. b. C. C.
 Anima cœli non esse, sed motum dat cœlo: anima vero nostra & esse & operari dat suo corpori. Pro-
 positione. 4. D. & propositione. 15. a. & propositione. 32. O.
 Animæ cœlorum sunt ex impressione intelligentiarum, nostræ verò animæ ex impressione sunt ani-
 marum orbium. Propositione quinta. A.
 Animæ cœlorum ab Authore secundè intelligentiæ nuncupantur, vbi supra & Propositione. 14. O.
 & Propositione. 19. L.
 An' animæ cœlorum oculis impressæ dicantur: & qualiter vbi supra. C. E. F. M.
 Anima cœli cum in cœlo operetur, etiam in cœlo est, vbi supra. C.
 An de anima & & nostra respectu proprii corporis sit simile, vbi supra. D.
 Anima cœli per intellectum & voluntatem cœlum mouet: vbi supra. F. I.
 Anima cœli qualiter sequatur esse creatum inferius. vbi supra. G.
 An' animæ cœlorum aliter dicantur impressæ suis orbibus ab intelligentiis quàm animæ nostræ no-
 stris corporibus impressæ dicantur ab animabus orbium vbi supra. H.
 Animæ cœlorum quare multiplicentur modo quo intelligentiæ multiplicantur. vbi supra. K.
 Animæ cœlorum secundum Authorem valde propinquæ sunt intelligentiis, vbi supra.
 An' animæ cœlorum compositæ sint ex finito & infinito. v, supra. M. N.
 In animabus cœlorum natura infiniti rationem habet, esse vero finiti. vbi supra. N.
 Animæ cœlorum tribus modis ex finito & infinito compositæ esse dicuntur, animæ verò nostræ duo-
 bus modis. v, supra. F. q.
 Animæ cœli & nostræ tripliciter differunt. v, supra. R.
 Anima cœlorum intelligentiâ sequuntur animæ verò nostræ cœlorum sequuntur animas. vbi supra.
 Animæ cœlorum pauciores sunt declarationibus, & separationibus quàm nostræ. vbi supra.
 Animæ cœlorum qualiter honoratas in animas nostras influant. vbi supra. S.
 Anima cœlestis fortior est nostræ quod enim impressum est ab ea firmum est, fixum, & transiensq;
 motus equalis est, & continuus. vbi supra. T.
 Anima cœli & anima nostra, aliter & aliter a virtute intelligentiæ attinguntur. vbi supra.
 Anima cœli dicitur secundum A. utriorem tempore mensurari, non quidem respectu sui substanti-
 tiæ, sed sui duratæ transcendentis operationis. Propositione. 7. S.
 Anima cœli est multa, & modo multo. vbi supra. 2. &
 Anima magis continet corpus quàm constituitur a corpore. Propositione nona. R.
 Anima plus habet de potentialitate admixta quàm intelligentiâ. vbi supra. X.
 Anima qualiter se ipsam intelligit. Propositione. 13. H.
 Anima quatenusque orbis sunt res sensibiles & intelligibiles, diuersimode rament. Proc. 14. B. G. H.
 Anima cœli causa est istorum sensibilibus. vbi supra. A. G.
 Anima cœli qualiter se habeat ad sensibilia & intelligibilia. vbi supra. B.
 Omnis anima est omnis res exemplariter quidem sensibilia, iconice autem intelligibilia vbi supra. C.
 A. immaturâ scientiâ a quo sit cambiata. vbi supra. E.
 Anima cœli quia expansa est inter res sensibiles & intelligibiles, res causas corporales, & causatur
 (non quidem quantum ad sui substantiam sed quantum ad quassam sui bonitates) ab intelligen-
 tia quæ est ante ipsam. Propositione. 14. R.
 Ad animas cœlorum quomodo comparantur sensibilia quæ hic aguntur. vbi supra. H.
 In anima cœli scientiâ (secundum hanc Authorem) est quasi ars quædam, per quam hæc inferiora
 Producentur quasi artificialia. alius arts. vbi supra.
 In anima cœli sensibilia ista qualiter esse habeant. vbi supra. H. I. K.
 Anima cœli triplicem habet differentiam ad sensibilia ab ipsâ causata. vbi supra. L.
 In anima cœli res intelligibiles qualiter esse dicantur accidentales, diuisibiles, & mobiliter vbi su-
 pra. L. M. N. O. F. R.

Quod in anima est, ibi per modum anime est. vbi supra. X.
 Anima cœli proprie loquendo magis dicenda est seire essentia suam, quam intelligere vel addiscere
 aut nosse: Anima vero humana magis addiscere dicenda est, vel per inuentionem cognoscere
 aut seire vel intelligere. Propositione. 15. B. C.
 quàm seire vel intelligere. Propositione. 15. B. C.
 Quare animæ cœli propria operatio (secundum hanc A. utriusque non intelligere sed mouere sit. vbi supra.
 Anima cœli intelligit essentiam suam, per sui essentiam, vbi supra. E.
 Animæ omnes tam cœlorum, quàm hominum, & brutorum, atq; plantarum fixæ stantes in rebus
 cœlis dicuntur in suis. 5. corporibus propriis, aliter rament. & aliter. Propositione. 16. D. E.
 Animæ que cumq; ita, secundum philosophos, operationem fixam & determinatâ ad proprium cor-
 pus habent, quod nulla contingente conditione aliud corpus immediate mouere possint. vbi supra.
 per Animas fixas & stantes quid intelligendum sit. vbi supra. E. F.
 In anima sunt omnia non materialiter (vt Empedocles posuit) sed formaliter etiam quantum ad sen-
 situm partem. Propositione. 18. X.
 In animabus sunt gradus. Propositione. 19. B. C. D.
 Si animæ aliqua operationum aut passionum propria est ipsâ separabilis est suam autem minime. Pro-
 positione. 27. C.
 Propriet animam est corpus, & non euenit. vbi supra. T.
 An' anima cœli id sit medium inter rem totaliter æternam & totaliter temporalem, quod secundum
 aliquid æternitate, & secundum aliquid tempore mensuratur. Propositione. 31. K. L. M. N.
 Anima cœli duplicem operationem habet. vbi supra. K. M.
 Anima cœli cas est per essentiam, & generatio per causam. Propositione. 32. O.
 Animæ nostræ quare magis rationales quàm intellectuales dicende sint. Propositione. 1. B.
 Anima nostræ an ex impressione animæ cœli sit. Propositione. 5. H. I.
 Anima nostra intellectus duplex est genus, vt cœlestis & humane. vbi supra. A.
 An' animæ nostræ ex finito & infinito compositæ sint. vbi supra. O.
 An' animæ nostræ materię perfectio sunt, & per essentiam viuuntur corporibus: ita quod ex eis vnum
 secundum esse sit vbi supra. 2.
 Anima humana cum de potentia materię non sit educta in esse perpetuari habet. vbi supra.
 Anima nostra quomodo corpus suum moueat per virtutem quæ est in musculis & neruis. Proc. 11. b.
 Animæ nostræ cur se per suam non intelligat essentiam. Propositione. 15. O.
 Anima nostra non se directe cognoscit. vbi supra. V.
 An' animæ istæ inferiores stantes & non fixæ dici debeant. Propositione. 16. G. H.
 An' animæ humane intellectuales dici debeant. Propositione. 19. G. H. I.
 Anima nostra potentia pura intelligibilem genere formaliter dicitur sed virtualiter in tali genere
 aâus est vbi supra.
 Anima nostra modicum intellectualem dicitur, & rationalis multum. vbi supra. K.
 An' animæ brutorum sint tantum anime. vbi supra. P. Q.
 Anima brutorum corporis viuificatione nobiliori modo quàm plantarum animæ exerceant. vbi supra. Q.
 An' anima humana supra rem aliam delecta sit. Propositione. 27. C. D.
 Anima humana non ita sit materiè immensa est, vt aliæ forme materiales. vbi supra. D.
 Anima humana extra corpus intelligit, sed non vt in corpore. vbi supra.
 animal in homine est homo. Propositione. 12. D.
 Antiposterior idem est quod per se subsistens. Propositione. 25. F.
 Appropinquare magis ipsi primo quid sit. Propositione. 9. C. D.
 Aque stantes, vnde dicuntur, at immobiles manentes mortuæ nuncupantur. Propositione. 3. L.
 & propositione. 18. B. I.
 Ari considerans de primis causis sapientia proprie dicitur, scientiâ vero non nisi improprie dicitur in
 phœnicio. S.
 An' ars tradita in libro de causis dicitur proprie sapientia. vbi supra. 5. T. V.
 Ars in libro de causis tradita magis intellectus quàm scientiâ dicitur. vbi supra. 2.
 Assimilationis genus triplex est. Propositione. 8. E.

Asimilatum id dicitur, cui aliquid est additum, per quod simile efficitur. Propositione. 10. F.
Avari & si diuitias habeat, diuites tamen non sunt. Propositione. 21. H.
Ab Authore de causis concludendo sententur, quæ ceteri solent sequare Authores, in suorum libro-
rum principio. Propositione. 1. A.
Auctor hic cur quoadmodum per correlarij modum rationem vel probationem proponat, quæ ad pro-
positum manifestandum adducit, vbi supra. G.
Auctoris principale intentum in hoc suo libro est agere de causis primarijs. Propositione. 2. A. &
Propositione. 25. F.
Auctor iste non simpliciter platonicos sequitur, vt facit Proclus. Propositione. 2. H.
Auctor iste vnde, cum ceteris philosophis moueri potuit ad dandas causas animas præter intelligen-
tias. Propositione. 3. F.
Auctoris huius loquendi modus. Propositione. 4. T.
Auctoris huius, & Auerrois opinio, de speciebus intelligibilibus, alia. & alia est. vbi supra. H. h.
Auctoris sententia est quod species intelligibiles in intelligentijs inferioribus deriventur ab intelligen-
tjs superioribus, quod contra Theologos est, Propositione. 10. Q.
Auctoris huius, & ceterorum philosophorum error. Propositione. 11. A.
Auctor cur potius dixerit quod intelligentia intelligendo essentiam suam intelligit reliquas res, quæ sunt
sub ea, quæ absolute dixerit quod intelligit reliquas res. Propositione. 13. V.
A uhoris huius tota intentio in. 14. Propositione huius libri quæ sit. Propositione. 14. C.

De Litera B.

Bonum est communius ente secundum Platonicos. Propositione. 4. F.
Bonum & malum sunt in rebus. Propositione. 8. G.
Bonitates primi, causa sunt bonitatis ceterorum a primo. Prop. 16. Y. & Prop. 23. D.
Bonum nihil est in causatis nisi per diuine bonitatis participationem. Propositione. 19. E. F. & Pro-
positione. 22. D.
Bonitas prima in se habet bonitates super omnes res non nisi per modum vniuersi. Propositione. 20. X.
Bonum sui ipsius diffusiuum est, vbi supra. & Propositione. 23. E.
Bonum & perfectio ex æqualitate sumitur. Propositione. 21. G. & Prop. 26. vigesima tertia. E.
Bonitatem primam, sed non intelligentiam, omnes appetunt. Propositione. vigesima tertia. T. X.

De Litera C.

CAdere a sua entitate pluribus continetur modis. Propositione. vigesima sexta. Y.
Calor excellentiori modo est in sole, quæ in igne, cum ibi vitraliter, hic autem formaliter sit.
Propositione. 14. H.
Calidè formaliter nulli mixtorum est nisi pro quanto ignis naturæ participat. Propositione. 19. E.
Calidus illud est, quod est a frigido remotius, & in calore intentius. Propositione. 10. C.
Capitis (cum omnes in eo vigeant sensus) est membra cetera regularè in probæmio. X.
Causarum diuersa sunt genera, in probæmio. D.
Quæ causarum priores, & quæ posteriores sunt, vbi supra.
Causam naturaliter desideramus cognoscere, effectum cognoscimus. vbi supra. F.
Quæ causarum alteri causæ habet necessitatem imponere, & cui. Propositione prima. K.
In causis efficientibus & formalibus, quomodo sit similitudo, vbi supra.
Causa non remouetur per sui causam remotionem. vbi supra. S.
Quod causa est causæ, & causati causa est, vbi supra. C. C.
Causæ in actu, & causæ in potentia quæ sit diuersitas, vbi supra. II.
Causæ tantum due sunt. Intellectus. S. & natura. Propositione. 2. B.
Causarum omnium est dare esse. Propositione. 4. H. & Propositione. 12. E.

Causæ & causati intentio in aliqua videtur assimilatione fundari. Propositione octaua. 2.

Causæ est in causatum influere, causati vero recipere. vbi supra. C.
Causa quomodo in causato per modum causati sit, & causatum in causa per modum causæ sit. Pro-
positione. 12. F. G.

A Causis in causata perfectiones sic fluunt quæ in causis non desinunt esse, vbi supra.

Causa semper est causatio prior & excellentior, quæ enim in causatis sunt abundantius insunt causis.
Propositione. 23. R. & Propositione. 32. V.

Causæ primæ cum faciant ad esse omnium aliorum, faciunt & ad cognitionem omnium eorum. In
probæmio. D.

An de Causis primis possit esse scientia. vbi supra. G. H.

Causa primaria plus est influens super causatum suum, quam quàm causa secunda vniuersalis. Propositione
prima. A. B. F. X. Y.

Causa prima & secunda respectu eadem causat dicuntur. vbi supra. B.

An? Causa prima à causâ vniuersali distinguitur. vbi supra. C. D. E.

Causa primaria, efficiens, & productiua, ad tria pro nunc comparari habet. Propositione prima. F.

Causa primaria dupliçiter ad suum habet comparari effectum, aliter quæ causâ secundâ. vbi supra.

Causa prima quò non recedat ab influendo, ipsæ causâ secunda recedente. vbi supra. I.

Causæ primæ actionem non excludit, sed præsupponit, ipsâ causæ secundæ actio. vbi supra. K.

Causâ prima, cum secundæ, causâ sit, plus influat in causæ secundæ causati, quàm in illud ipsâ secundâ
causâ influat. vbi supra.

An? causâ prima prius causatum attingat, quàm causâ secundâ, & vltimo ab ipsâ causato recedat. Pro-
positione. 1. M. N. O.

Causâ prima magis est causâ quàm causâ propinqua. vbi supra. Y.

Causâ prima quatuor comparationes habet ad causam secundam. vbi supra. X.

Causam primam causæ secundæ actionem adiuuare quomodo verum sit. vbi supra. Y. 2. &

A causâ prima, causâ secundâ habet quæ sit, cum ab ea substantiam habeat. vbi supra. Y.

Causâ primæ operatio, fulcimentum, ac fundamentum est operationis causæ secundæ. vbi supra. Z.

Causâ primam dirigat, & regulat, causæ secundæ operationem. vbi supra. &

Causæ primæ organum & instrumentum est causâ secundâ. vbi supra.

An? Causâ prima, & secunda, idem effectus efficiunt sit, alia tamen, & alia ratione. vbi supra. BZ.

An? Causâ prima, agit eodem modo, quo agit causâ secundâ. vbi supra. CC. DD.

Causæ primæ, non datur agere a causâ secundâ, nec causæ primæ actio est causæ secundæ attributa, tanquæ
cuius effectus, sed bene e contra. vbi supra. FF.

Causâ prima non remouetur a causato causæ secundæ, inde causâ secundâ remota. vbi supra. GG.

Causâ prima quomodo vehementius & fortius agit in re, & maioris sit adherentie cum re quàm
causâ secundâ. vbi supra.

Causâ prima magis se prohiudet in re, & magis vltima rei attingit quæ causâ secundâ. vbi supra.

Causâ prima quomodo causam secundam in sua actione conseruet. vbi supra. II.

Causâ prima comparatur ad causæ secundæ actionem sicut edificator ad fieri domus. vbi supra.

Ad Causam primam actio causæ secundæ comparatur velut ad causam in actu. vbi supra.

An? Causâ prima plus influat ad esse rei quæ causâ secundâ. vbi supra. IL.

Causâ primaria intelligitur esse causâ quæ habet esse superius. Propositione secunda. A.

Causæ primarie in triplici sunt gradu. vbi supra.

Causâ prima cum æternitatis sit causâ, est esse quod est ante æternitatem. vbi supra. K. N. O. P.

Circa causas primarias quatuor consideranda sunt. Propositione tertia. A.

Causæ primæ in quibus actionibus cooperentur causæ secundæ, & in quibus non. vbi supra. Z.

In Causâ prima omnes forme actus sunt, quæ sunt in potentia in materia prima. Propositi-
one quarta. Q.

Causam primam potissime per ignorantiam cognoscimus. Propositione. 6. A.

Quod Causa prima sit incantabilis, & quare. vbi supra. A. B. C. E. H.

Causa prima et ceteris intelligitur quod narretur. *vbi supra. C.*

Causa prima non cessat suam causatum illuminare, & cum lumine purum sit, ab alio lumine non illuminatur. *vbi supra. E.*

Causa prima quod ex eo quod sola lumen est purum, inenarrabilis & inconoscibilis est. *vbi supra. F.*

Causa prima sic se habet ad omnia entia sicut lux ad colores se habet. *vbi supra.*

Causa prima quod nulli potentie nostrae cognita sit proportionata. *vbi supra. V. X.*

De causa prima quae cumque verificatur de nullo alio eodem modo verificari possunt, cum quasi omnino aequivoce aliqua de causa prima, & alijs dicantur. *vbi supra. X.*

Causa prima sui causati omnem perfectionem & esse continet, & hoc nobiliori & excellentiori modo quam causatum ipsam. *vbi supra.*

Causa prima qualiter nomine sui causati nominetur. *vbi supra. X. Y.*

Causa prima qualiter sit describenda. *Propositione. 7. B. C.*

De prima causa aliqua sciamus affirmantibus, ipsa tamen potentius per negationes quam per affirmationes nobis significatur. *vbi supra.*

Sola causa prima est omnino simplex, & consequenter omnino immobilis per se & per accidens, ab intra & ab extra. *Propositione nona. F. & Propositione vigesima nona. M. N.*

Causa principalis omnium aliorum, sive agatur per naturam suam per intellectum, est id quod se desideratum, ut amatum, & ut finis omnium movet. *vbi supra. N.*

Causa prima in quatuor potissime differt ab intelligentis & alijs rebus creatis. *vbi supra. 5.*

Causa prima aliter est causans intelligentis, & aliter alias res. *vbi supra. 5. T.*

Sola causa prima cum sit esse tantum, nec, nec, nihil habet. *vbi supra. X.*

Causa prima qualiter individuatur habeat. *vbi supra. Y.*

Causa prima cur seipsam & alia per essentiam suam, & non per aliquam speciem additam cognoscatur. *Propositione. 10. C. D. E. O.*

Causa prima quomodo infanti primam puram esse dicatur. *Propositione. 16. S. T.*

Ad causam primam qualiter causata se habeant. *Propositione. 18. G.*

Causa prima quae omnes res creatas regit praeter hoc quod committitur ei eis. *Propo. 20. A. B. C. D. R.*

Quod causa prima regat res praeter hoc &c, quare hic ab Authore adducatur. *vbi supra. G. H. I.*

Causa primae regimae quomodo vnitatem eius non impedit. *vbi supra. K. L. M.*

Quod causae primae regimae vnitatem non impedit quomodo verificetur. *vbi supra. N.*

Quod causa prima non committatur rebus quomodo concludatur per hoc quod eius regimae eius vnitatem non destruit, & eius vnitatem non destruit eius regimae. *vbi supra. O.*

Quod causa prima non committatur rebus quomodo concludatur per hoc quod ipsa est fixa suam cum virtute sua pura semper. *vbi supra. P.*

Quod causa prima non committatur rebus quomodo concludatur per hoc quod ipsa influit in omnes res secundum influxionem suam. *vbi supra. Q. R. S. T.*

Quod causa prima, sic regat res, quae tamen rebus non committatur quare auctor per tres signatas rationes probat. *vbi supra. V.*

Causa prima est super omne nomen quod nominatur, quia non pertinet ei diminutio neque complementum solum. *Propositione. 22. A. B. X. & quomodo hoc ratio tenet, vbi supra. O. P.*

Causa prima existit in omnibus rebus secundum dispositionem suam, non tamen omnes res in ea existunt secundum dispositionem suam propositam vigesima quarta. *A. B. C.*

A causa prima immediate productum est secundum veritatem & hinc auctoris sententiam) omne quod est ipsa forma, & est immanentiale. *Propositione. 26. R. & supra Propositione tertia. Z. & Causa prima quaequid potest medianibus alijs causis, potest per se ipsam tantum. *Propo. 30. 5. T.**

Causa prima cum ab omnibus alijs abundet plusquam omnia alia se diffundit, & ac plusquam omnia alia influit. *Propositione. 32. R. S.*

Causa secunda vniuersalis dici potest non simpliciter sed in genere. *Propositione prima. E.*

Causa secunda causatum est causa prima. *vbi supra. S.*

Causa secunda non agit nisi, per actionem causae primae. *vbi supra. X.*

Ad causam secundam aliquo modo agat, quo modo non agit causa prima. & quomodo. *vbi supra. D. D. E. E.*

Causa

Causa secunda, quae remouetur a causato suo ab eorum obiectu causa prima non remouetur. *vbi supra. G. G.*

Causa secunda, non habet quod agat nisi a causa prima. *vbi supra. I. I.*

Ex causam secundam varietate prouenit varietas in effectibus. *Propositione. 4. H.*

Causae vniuersales quatuor sunt. *Propositione prima. C. & Propositione. 2. B.*

Causae vniuersales intellectuales sunt in tribus gradibus. *Propositione. 1. B.*

Pro causam libro Vide Liber.

Pro causam scientia vide, scientia.

Pro causa vide causatum.

Pro causa secunda, vide causa prima & e contra.

Causa est recipere, Causae vero in causatum influere. *Propositione. 8. C.*

Omnium causatorum essentia ad genus & differentiam referuntur quia talis essentiae duo sunt scilicet inter quos claudi habet. *Propositione. 17. A. B. E.*

Causator cuiuslibet determinatus agendi modus competit secundum determinatum tempus. *vbi supra. C.*

De cuiuslibet causati ratione est quod actionem suam realem in tempore habeat. *vbi supra. C.*

An in causatis rebus reperitur virtus infinita. *vbi supra. E. F. G. H.*

Causata aliquis participare de infinitate virtutis quo ad essentiam, operationem, & sciendi modum non inveniunt. *vbi supra. H.*

Quae causatorum sunt abundantius influit causae. *Propositione. 23. R.*

Causatum omne compositum est ex potentia, & actu realiter differentibus. *Propositione. 26. X. Y.*

Pro causato vide aliquis Causa.

Celestia corpora diuina dicuntur propter connexionem quam habent ad suas animas diuinas. *Propositione. tertia. E.*

Caelis quare auctor & alij philosophi dederint alias ab intelligentis animas. *vbi supra. F.*

Caelum quo dicitur motorem appropriatum habet, qui eius dicitur anima secundum philosophos. *vbi supra. F. G. H.*

Celestia corpora digna est ex se moueri, & consequenter animata esse. *vbi supra. G.*

Caeli immediate motor (secundum philosophorum dicta) intelligenda esse non potest. *vbi supra. I.*

In caelorum dispositione, per quam totus hic gubernatur orbis, inordinatio minima, maximum esset inconueniens. *vbi supra. k.*

De caeli animatione philosophorum positio virtutum discrepet a fide vel ne. *vbi supra. L.*

Caelorum motores vnde caelum animare dicantur. *vbi supra, & Propositione. 16. D.*

Caelos animatos esse, negat damascenus. *vbi supra.*

Caelorum motores vocari animas multoties. *vbi supra. CC.*

Quod ex caelo, & caeli anima fiat vnum secundum esse. *Auctoris non est intentio. Propositione. 7. F.*

Caeli anima causalitatem habet supra corpus suum, & non supra animam suam. *vbi supra. H.*

Caelum non est simpliciter supra tempus, cum eius motus tempore mensuretur. *Propositione. 7. F.*

Caeli motus cum corruptibilis sit secundum suas partes, horum corruptibilium poterit esse causa. *Propositione. 11. G.*

Caeli forma, & si non sit, imaginatio tamen, & intellectus potest diuidi. *Propositione. 14. K.*

Caeli motus fieri potest, immediate non ab intelligentis superioribus, sed tantum ab inferioribus, iuxta philosophorum dicta. *Propositione. 14. P.*

Caelae corpus, & caeli anima infinita sunt. *Propositione. 16. 2.*

Caelum ex se moueri cur dignum sit. *Propositione. 18. N.*

Celestia corpora licet non alterata agant, agunt tamen localiter mota. *Propo. 20. D.*

Celestia corpora quoque patto committentur, & assimilantur rebus in quas agunt, *vbi supra.*

Caelum Empyreum (quod theologi ponunt mouens non motum) per rationes humanas, non potest, simpliciter probari. *vbi supra. G. & Propo. 27. G. & Propo. 30. E.*

Caeli materia cur (secundum naturam eorum) expoliari sua forma nequeat. *Propositione. 26. G.*

Caeli forma an purum esse debeat sit. *Propositione. 27. E.*

Caeli duplex est forma. *vbi supra. E.*

Caeli motor aliquando caelum mouere cessabit secundum fidem, non quidem ex motoris lapsitate.

ne, sed ex sola primi voluntate, vbi supra. R.
 Caelum sempiternum est, & vniuersalem causalitatem habet super ista inferiora, & vniuersaliter semper mouetur. Propositiōne. 30. K.
 Caelum totum mouetur, & quiescit. vbi supra.
 Caelistia corpora sempiternitatem habent generationi admixtam. vbi supra. N.
 Caelistia corpora quare facta sint media inter substantias abstractas, & hec inferiora, vbi supra. N. Q. & Q. uo caelifica corpora (ex eo qd sempiternitatem motui admixtam habent) cū his inferioribus substantias separatas possint conuenire. vbi supra. O. P.
 Caeliste corpus totam rem nequit producere. vbi supra. S.
 Caeli motor in caelo est. vbi supra. V.
 An caeliste corpus medium illud sit inter rem totaliter aeternam, & totaliter temporalē quod fm substantiam est in aeternitate, fm vero operationem est in tempore. propone. 31. B. C. G.
 Caeliste corpus non est supra tempus, sed tempori aequatur. vbi supra. B.
 Caeli motus, & si magis passio o caeli quā eius actio dici debeat: habet tamen caelum ex suo motu actionem, & influentiam aliquam in hec inferiora, quę tempore mensuratur etiā magis q̄ ipse caeli motus. vbi supra. C.
 Caelum est primum alterans non alteratum. vbi supra.
 Caelum qđ secundum substantiam quid incorruptibile est, quomodo secundum substantiam quia temporale dici possit. vbi supra. D. E. F.
 Caelum cum quid temporale sit, est & in tempore. vbi supra. D.
 Cognoscibile a nobis aliquid tripliciter dici potest. Propositiōne. 6. D.
 Quotquid cognoscitur a nobis per causam, illuminatur a causa per quā cognoscitur & est, infra illam. vbi supra. E.
 Cognitio creatura vltra ea quę in genere sunt naturaliter se nequit extendere. vbi supra. L. M. N.
 Cognitio tam sensitiua, quā intellectiua duplex est. vbi supra. O.
 Cognitionum ordo. vbi supra.
 Cognitio sempiternorum, & corruptibilium, quō facta in nobis. vbi supra. R. S.
 Omnis cognitio nostra ortum habet a sensu. vbi supra. S.
 Cognoscibilia per se ipsa que sunt. vbi supra.
 Sub nulla nostra cognitione naturaliter cadit causa prima. vbi supra. T.
 Cognitio in vniuersali ē cōsua, imperfecta, & i potētia respectu nūi intellectus. vbi sup. V. & Propōc. 9. H.
 Cognitio omnis per assimilationem fit. Propositiōne. 8. B.
 In cognitione alicuius rei, tria est considerare. vbi supra. H.
 Cognoscens cognoscit cognita, vt in se ipso cognoscente sunt. vbi supra. M.
 Cognitōi plene substantia nequit, nisi debita illius subge accedēta cognoscant: & cōduerō. Propōc. 13. Z.
 Omne cognitū sui ipsius ad seipsum omniūq; conueniunt est. Propositiōne. 15. E.
 Color omnis quomodo in luce fit. Propositiōne. 2. T.
 Color lucem contraham, & obumbratam dicit atq; oppacitam. vbi supra.
 Colores plures in eadem materie parte nullo modo esse possunt nec numero nec specie differentes. Propositiōne. 24. S.
 Commiseri rebus, est rebus assimilari. Propositiōne. 10. B.
 Commixtio tripliciter in rebus inuenitur. Propositiōne. 20. P. S.
 Commiseri passio est non semper in seipso secundum dispositionem vnam manere, sed variari secundum passū variationem. vbi supra. S. T.
 Commiseriunt suis passivis omnia agentia creata. vbi supra. R. S.
 Complementum cum videatur esse, quasi alterius complementum, in aliquo cōplementum esse nequit, nisi in eo aliquid deficiens, & aliquid suppletans sit. Propōc. 22. D.
 Complementum habere, quid appellat A author. vbi supra. M. N. O.
 Complementum suppositi est omnis perfectio participata in supposito, & complementum potentia est omnis actus in potentia participatus. vbi supra. N.
 Id complete est tale quod secundum omnia sua est tale. Propositiōne. 15. F.

Quomodo quod completum est, & si sit sufficiens per se ipsum existere, non tamen a se ipso agit nec insit a se ipso omnino. Propositiōne. 22. R. S. T.
 Quod completum est de se est in potentia. vbi supra. S.
 Completum esse super excellenter in primo ponendum est. vbi supra. X.
 Completum dupliciter capi potest, Aristē & large. vbi supra.
 Quā cōpetit aliquid alicui per se primo: si hoc alijs cōpetit cōpetit eis per ipsum. Propōc. 23. D.
 Quę cōmpertunt rei per formam cōmpertunt ei per se. Propositiōne. 25. K.
 Cum cōpositum aliquid ex alijs est, ut qd esse illius ex eis cōpositū est. Propōc. 4. I.
 Cōpositum esse ex actu, & potentia nō modo omni generabili verū oī creatū cōpetit. Propōc. 5. P.
 Cōpositum est omne participans esse. Propositiōne. 6. L.
 Ex cōpositiōne contingit in cōtibus potencialitas & instabilitas. Propositiōne. 9. F.
 Cōpositi est per se existere. Propositiōne. 15. G. I.
 Cōpositio non est actu tantum, sed ex actu & potentia. Propositiōne. 16. X.
 Cōpositioem in omni admixtione est dare, & vbi nulla cōpositio, ibi nulla mixtio, Cōpositio que omne participat de impunitate, & admixtione. Propositiōne. 20. F. O.
 Cōpositum omne aliquomodo variabile est. vbi supra. V.
 Cōpositum ē valde indigens est. Propōc. 21. D. E. F. P. & Propositiōne. 23. F.
 Cōposita componentia semper priora sunt. Propositiōne. 21. F.
 Cōposita vniuersa sparsim habere dicuntur. vbi supra. O.
 Cōpositum ex duobus. 5. ex potentia participante, & actu participato totum fm existentiam esse dicitur vel totum ex partibus. Propōc. 22. H.
 Cōpositio triplex reperitur in rebus, ex nature partibus, ex natura & actu nature, ex natura & nature ar. identibus. Propositiōne. 25. A.
 Cōpositio ex natura & actu nature. I. ex esse & essentia, & cōpositio ex natura, & nature accidentibus in omnibus reperitur creaturis. vbi supra. A. B.
 Cōpositio in creaturis corporalibus duplex est, actus spiritalibus duplex. vbi supra. B.
 Cōpositū ex materia & forma dīr flans per essentiam suā sicut dīr aīal seipsum mouere. vbi supra. K.
 Præter cōpositiōem ex materia & forma est cōpositū ex quid dīr actus & esse. Propōc. 26. M.
 Cōpositum non per se ipsum est, sed per suas partes, vnde non est ens cōter. vbi supra. Z. Propositiōne. 28. P. & Propōc. 32. M.
 Cōpositio a partibus reddit ad totū. Cōponere enim ē, ex alijs aliqđ totū facere. Propōc. 28. D. E.
 Cōpositio & diuisio qualiter idem esse dicantur. vbi supra. D.
 Cōpositio diuisiōnem præcedit. vbi supra. E.
 In cōposito quocunq; ex partibus pluribus quēdam partū ordinem necesse est dare. vbi supra. Q.
 Cōmprehēndi intelligētia totaliter ab inferiori nequit. Propōc. 16. N.
 Conclusiōnem quācunq; concludunt principia cōmuniā concludunt & propria. Propōc. 1. A. A.
 Concretum & abstractū eādē rem significant, sed in modo significandi differunt. Propōc. 17. P.
 Quę congrua sunt pp aliquod bonum quod inde euenit quo ad aliquā partem, & quo ad aliquā quod congruū non est, vno modo sunt & alio modo non. Propōc. 30. L.
 Conuexum vniuersum vnde dicitur. Propositiōne. 3. B.
 Conuexio maxima est inter primarias causas. vbi supra. C.
 Conuēcti inuicem nequeunt dissimilia omnino. Propositiōne. 30. I. & Propositiōne. 31. Q.
 In sequentiā valēt a consequentis destructione tam affirmatiue q̄ negatiue. Propōc. 27. B.
 In consequentiōne duo intelliguntur, & ordinem & connexionem. Propōc. 30. P.
 Conuenire in se aliud est dupliciter, materialiter, vt mixtum Elementā in se conuenit: & formaliter, vt cognoscens in se conuenit cognita. Propositiōne. 18. K.
 Contrariorum contrarie sunt causę. Propositiōne. 9. B.
 Contraria media ad vnum extremorum comparata quasi alterius extremi rōnē hēt. Propōc. 20. S.
 Non contrariant sibi inuēct forme iactōnales sicut forme reales existētes in materia. Propōc. 4. S.
 Pro conuicti vū esse ad se ipsum, vnde redire ad se ipsam, vnde ad essentia suā, vel reditio aut reditū.

conveniunt ad se ipsum secundum substantiam; an ita proprie dicatur de corporibus, sicut de substantiis separatis. Propositione. 15. I. k.

Convenire se libere supra se univertaliter nihil potest, nisi sit incorporeum, & a corpore absoluta. ubi supra. S.

In corde magis viget motus, in eo enim magis viget anima quam in ceteris partibus corporis, a cordeque demanatur motus ad totum corpus. Propositione. 5. D.

Per correlatiu[m] modum quando rationes contingat adducere. Propositione. 1. G.

Corporales nature an esse habeant supra tempus. Propositione. 1. G. H. I.

Corporum alia suprema alia infima. Propositione. 3. N.

An corpora omnia ex finito, & infinito composita sint. Propositione. 5. P. Q.

Corpus sensibile nullum est, quod mobile non sit, quodque in se aliquid non habeat, quod mensuratur tempore proprie simpliciter. Propositione. 7. P.

Corporum quaedam plena formis dicuntur, ut celestia, & quaedam non, ut hec inferiora. Propoe. 10. P.

Corpus quod nunc est anime ad factam, in resurrectione (secundum fidem nostram) ad allocationem, & solacium erit non quidem ex corporis natura, sed ex gratia, & divina virtute. Propoe. 15. T.

In corporebus sunt gradus. Propositione. 19. B. C. D. Y.

Corpus nullum naturaliter nisi motum mouere potest, & a propria distantia quiete. Propoe. 20. H.

Omnia tantum corporalia ex nature partibus sunt composita. I. ex materia, & forma. Propoe. 25. A. D.

Corpus omne naturale mobile est, & per consequens generabile & corruptibile; & si non quantum ad esse simpliciter, saltem quantum ad esse in vbi, & nullum tale stans est per essentialiam suam.

Propositione. 29. P.

Corruptibilia immediate non possunt (secundum hunc authorem) esse a Deo aut ab intelligentiis, sed bene a celo, vel ab eius motu habent esse. Propositione. 11. C. G. H.

Quod corruptum non possit, quod est stans per essentialiam suam, si ex re alia generatum non sit, quomodo verum sit. Propositione. 26. B.

Quod corruptum potest in rem aliam, cum ea in materia communicat. vbi supra.

Corruptum est materiam quae sub vultu est forma incepte esse sub alterius forma. vbi supra. F.

Corruptum est esse, sine eo per quod est, vel est separari ab eo, per quod est. vbi supra. Z.

Corruptum est necessitate corruptibile omne. Propositione. 27. E.

Creabile vel creatum omne, duos habet terminos, potentiam. 5. & actum, sine essentialiam & esse.

Propositione. 4. B.

Creata omnia, vel corporalia sunt, vel corporibus coniuncta, vel a corporibus absoluta. vbi supra. D.

Creata rei materiali duplex finitas, sine limitate potest competere. vbi supra. Y.

Creabile omne compositum est, ex finito, & infinito. Propositione. 5. Q.

Creaturae aliae, & aliae secundum quod maiorem vel minorem capaciatem habent, magis vel minus recipiunt, ex divinis bonitatibus. Propositione. 20. Y.

Creatura in creatore non est aliud, quam creatrix essentialia. Propositione. 14. B.

In creaturis diversis, quare diversimode divina recipientur perfectiones. vbi supra. V.

Creatura omnia quocumque habeant, ex mutatis a prima causa habeant. Propositione. 30. T.

De Litera. D.

Dilecti illud habet supra rem aliam, quod de se fixationem non habet, sed alia indiget re. Propositione. 27. C.

Quod deservit super aliquod, & substantiatur per illud, mobiliter est illo se habet. vbi supra. E.

Deservi, substantiari, & non perpetuari dicit. vbi supra. F. H.

Delectatio proprie sine mente non est. Propositione. 24. X.

Denominatum, & primitivum eandem rem significant, differunt tamen in significandi modo. Propositione. 17. F.

Si Denominari aliquid tale debeat, quid requiratur. Propositione. 19. R. S. T. V. X. Y.

Deus alio generalis quid corruptio est. Propositione. 26. F.

An Deservibile quodlibet compositum aut delectum sit, & everso. Propoe. 27. G. H.

Deservi capi potest, vel quo ad esse simpliciter, vel quo ad esse. vbi supra. G.

Determinatum omne ultra suam determinationem se extendere nequit. Propoe. 6. M.

Deus quo aternitatis sit causa. Propositione. 2. N. O. P.

An Deum ante aternitatem esse, & aternitatis sit causa verum sit. vbi supra. R. S. T. V.

Deorum ordinem secundum ordinem ablativorum (ut Plato, posuit) non est dare. vbi supra. R.

Deum verum esse dare, qui ipsum esse verum est ad predicamentum aliquid non determinatum. vbi supra. S.

In Deo quo omnes sunt perfectiones. vbi supra. S. T. V. Propoe. 21. G. H.

Deus non iustus est, sed super iustus, non vitens sed super vitens. vbi supra. Y.

Deus nobilis est in fine nobilitatis. Propoe. 3. D.

Deus cum ponitur immobiler movetur, ut amatus & desideratus movetur. vbi supra. H.

Dei nomine univertalem quandam influentiam super rebus, & univertalem rerum providentiam omnes intelligunt. Propoe. 3. Q. & Propoe. 23. L.

Deus omnium est causa, conferens omnia, & suos in fines omnia dirigens. vbi supra. Propoe. 5. Q.

Deo in quibus secunda comparantur agentia, & in quibus non. vbi supra. Z.

Deus qui infinitum ens dicitur. Propositione. 4. & Propoe. 10. E. Propoe. 18. D. E. F. G.

Deus quantum est de se cuilibet rei se totum offert, paratusque cuilibet totum esse communicare, omnemque essendi modum. Propoe. 4. FF.

De Deo negationes sunt verae, sed affirmationes sunt incompaete. Propoe. 6. A.

Deus an verus intelligatur quod narretur. vbi supra. C.

Deus qualiter cognoscitur. vbi supra. k.

Dei dicere cur eius facere esse dicitur. Propoe. 11. D.

Dei dicere est verbum formare. vbi supra.

Deus & nature separatae quo circa hec inferiora agant. vbi supra. D. E. F.

Deus non ob id quod aeternus est, dicitur esse non posse hec corruptibilia causare immediate. vbi supra. F. H.

Deus intellectus ipsi nihil intelligit nec voluntate mutabili quidem vult. vbi supra. F. H.

Deus nova facit ab ipso villa sine voluntatis mutatione. vbi supra. F. H.

In Deo solo simpliciter, & absolute id est quod intelligitur, & intelligitur. Propoe. 13. M. N. O.

Deus per se primo non nisi se ipsum intelligit, & si quid aliud ab eo ipsum placere videret. vbi supra. N.

In Deo est nihil per accidens sit, ibi nulla coposito, nec diviso, nec multiplicitas est. Propoe. 14. N.

Deus solus sic est substantialiter in se ipso quod essentialiter alio nullo modo indiget nec tangit materia, nec tangit partibus, nec tangit causa. Propositione. 15. k.

Deus est non nisi bonus sit, omnium bonum, & bonum est omni boni. Propositione. 16. O.

Deus qualiter infinitus esse dicitur. vbi supra. Y. X. Y.

Deos plures qualiter Plato posuerit. Propositione. 19. A.

Deus ad suum intellectuale nomen qualiter se habeat. vbi supra. M.

Deus rebus creatis nec committitur, nec assimilatur. Propositione. 20. F. E. T.

Deus an regat & gubernet res rebus permixtus. Propositione. 20. F.

Deus non per assumptionem intelligit, sed per essentialiam suam que omnium similitudo est. vbi supra.

Deum nullam de rebus curam habere ponere melius est, quam ponere ipsum rerum providentiam habere sicut cetera habent. vbi supra. H. I.

Deos nec curam nec providentiam de rebus habere cur Epicteti posuerit. vbi supra. I.

Deus secundum dispositionem veram agit. vbi supra. Q. X.

In Deo virtus, bonitas, & essentialia sunt una res. vbi supra. X.

Deus per nullam virtutem essentialia superadditam agit. vbi supra. Z.

Deus an sic dices sit quod bonus & perfectioribus sit abundans. Propositione. 21. G. H.

Deos plures impossibile est esse. vbi supra. M.

Deus qui summe simplex sit. vbi supra. P.

Deo qualiter attributa sunt que in creaturis sunt perfectionis. vbi supra. Q.

Deus solus maxime dices est cui solus ipse sit dices non ex mutatis sed proprijs. vbi supra. R.

Deus ab alio nullo modo influentiam recipit. vbi supra.
Deus an super omne nomen (quod nominatur) sit. Propositiōe. 22. B.
Deus cur super omnem intellectum esse dicatur. vbi supra.
Deo an complementum competat. vbi supra. C. D. E.
Deus ad nullū determinatur presumentū pp nullā habere potentialitatem admixtam vbi supra. E.
Ad Deum an diminutio pertineat. vbi supra. F. G. H.
Deus qualiter rationem totius habeat & qualiter non. vbi supra. H.
An ad solūm Deum nec diminutio nec complementum pertineat. vbi supra. I. K. L.
Deus cur quid completum aut diminutum non dicatur esse. Propositiōe. 22. D.
Deus cuius quoddam bonitatis infinitū rei culibet se totū offert, & quantum ex se est) insitit in oīa
influxione cōpleta, licet nō oīa aequalit de sua bonitate recipiāt. vbi supra. & Propositiōe. 24. E. K. L.
Deus (cuius participatiōe alia regunt) est vniuersaliter & maximè rex, & solum est omnia vniuersaliter regere. Propositiōe. 23. A.
Deus quō sit regens, eo q̄ bonis replet omnia. vbi supra. P. Q.
Deus qui solus est essentialiter bonus, solus, potest essentialiter illabi rebus. vbi supra. P.
Deus in oībus causaliter est, omnia vero in deo formaliter sunt. Propositiōe. 24. B.
In Deo omnū generum perfectiōnes qualiter formaliter esse dicantur. vbi supra.
Deus quomodo vnitus, & quō modo pluri in omnibus esse dicatur & quō in Deo omnia modo pluri, & vnitae esse fm dispositiōnem vnam, sed oīa fm dispositiōnem vnam non esse in Deo quomodo sit intelligendum. vbi supra. D. E.
An in Dei actione prima secundū quam res insitit & causat, diuersitas tantum sit ex parte recipientium. vbi supra. F. G. H. I.
Deus solus est in quo nihil est per accidens. Propositiōe. 25. B.
Deus solus est vere vnus, & vere simplex, in quo numerus nullus essentialis absolutorum est, inter que realis sit differentia. Propositiōe. 30. G.
Deus qui sime vnus est, & sime simplex nullo alio indiget. Propositiōe. 32. X.
Pro Deo Vide causa prima vel primaria.
Differentia fm rationem non impedit predicatiōnem. Propositiōe. 17. H.
Differentia (quia magis contrarietate sunt) per modum forme respectū generis se hnt. Propositiōe. 18. S.
In Differentiā duo sunt genus. S. & differentia. Propositiōe. 7. B.
Differentio quasi rei finito dicitur. Propositiōe. 17. B.
Diminutiōnem habere quid appelletur Author. Propositiōe. 22. M. N.
Diminutiōnem & complementum competit tam perfectiōnem participantibus, quā perfectiōni participare. vbi supra. M.
Diminutum esse quid sit. vbi supra. Y.
Dispositiōnes incompletæ formam substantialem in materia præcedunt, simul tamen est materia cōpleta disposita & informata. Propositiōe. 1. N.
Inter Dispositiōes semper est quid simile cum vtroq; participans & vtrūq; cōtendens. Propositiōe. 32. Q.
Dissolubile (secundum Physiologos) tantum est essentialiam compositam habens cum p̄natiōne admixta. Propositiōe. 26. N.
Dissolutio rei quare contingat. vbi supra.
An dissoluti aliquomodo possint secundum rei veritatem substantiæ separare per se existentes. vbi supra. O. P. Q. R. S. T. V. X. Y.
Dissolutio non fit nisi per separationem potentiæ ab actu. vbi supra. O.
Distare magis a primo quid sit. Propositiōe. 9. C. D.
An diuersitates rerū (scilicet. Propositiōe. 24. A. Ita. L. viq; V.) alio modo, nō possint distinguī q̄ ibi distat magis a primo quid sit. Propositiōe. 25. A. B. C. D. E. F.
Quicquid diuiditur ideo diuiditur vel quia est magnitudo, vel quia est cum magnitudine vel quia mouetur. Propositiōe. 7. F.
Diuidi aliquid dupliciter contingit vel per se vel per accidens, vbi supra. G.

An diuisio hec sit sufficientis, quōd quicquid diuiditur vel magnitudine vel multitudine vel motu diuiditur. vbi supra. I. K.
Dissolubile omne etiam quomodo unguis sub tempore est. vbi supra. L.
An non diuiditur magnitudine nec multitudine quod supra tempus est. vbi supra. P.
Diuiditur proprie motu (fm Authoris) cuius propria operatio est motus. vbi supra. T.
Diuisio accidit rebus ex eo q̄ in eis aliquid est per accidens. Propositiōe. 14. N.
Diuisio accidit rei intellectuali, vt intellectualis est, & est quasi extranea ab ea. vbi supra.
Diuisio a toto incipit, & ad partes tendit. diuidere enim est aliquod totum scire in partes. Propositiōe. 28. D. E.
Diminutum omne secundum q̄ huiusmodi nobile est. Propositiōe. 3. D. E.
Diuisa dicitur quæcumq; vniuersaliam habent influentiam. vbi supra.
Diuisiōnis lex est reducere in sima in supremam per media. vbi supra. M.
Diuisiōnem esse quid sit. Propositiōe. 21. B. C.
Diuisiōnis nomē ex abundantia sumptū est, vel etiam a nō indigentia, vel a nō deficientia. vbi supra. B.
Diuisiōnem duo sunt genera, vt naturales & artificiales. vbi supra.
Cur Diuisiōes naturales magis diuisiæ sint q̄ artificiales. vbi supra. B. C.
Diuisiōnem esse non est non indigere, sed esse sufficientem. vbi supra. C.
Diuisiō magis in expendendo sunt q̄ in conseruando. vbi supra.
Diuisiō per seipsum nō potest dici, quod alteri in existit, nec quod per se existit a primo. vbi supra. I.
Diuisiō maior id est quod super res alias insitit & insusio per aliquem influxiōis modum super ipsam non fit. vbi supra. K.
Diuisiō non nisi ex mutuatōis aliud a primo esse potest. vbi supra.
Cur diuisiō per se ipsam res alia a primo dici nequeat. vbi supra. T.

De Litera. E.

Effectus omnis hic naturaliter productus est, a Deo, ab intelligentijs, ab animabus coelorum, & a natura. Propositiōe. 1. C.
Efficiens forme necessitate impedit, efficienti vero finis. vbi supra. R.
Elementa & cetera existentia in sphaera actiuorum & passiuorum in seipsis alterata & transmutata faciunt ad regimē & gubernatiōnem rerum. Propositiōe. 20. B. C.
Elementa omnia fm suam ordinem iunctam connexa sunt. Propositiōe. 30. G. H.
Eas primum a quo regulantur omnia culibet rei seipsum totum communicat sine iniuria, quantum quilibet rei de ipso capere potest. Propositiōe. 12. C.
Eas & vniuersaliter conuertuntur, & per quod aliquid hnt esse ens, hnt esse vnum. Propositiōe. 17. K.
Eas triplex est gradus. Propositiōe. 18. A.
In Enclibus vnde alior constituitur gradus. Propositiōe. 18. K.
Eas omnia creata ex finito & infinito composita sunt. vbi supra. R.
Eas omnia causatorū sex gradus sunt. Propositiōe. 19. B. C. & quæ probet hoc hnt. Propositiōe. 19. R. S. T.
Eas oīes vel esse perfectiō participata, vel perfectiō participatæ, vel perfectiō pura. Propositiōe. 22. F.
Eas vere id est quod esse ens entis. Propositiōe. 32. M.
Eas per essentiam multipliciter capitur. vbi supra. O.
Eas, per essentiam aliter dicuntur esse simplicia, & aliter composita. vbi supra.
Eas in vniuersibus idem est q̄ vniuersi. vbi supra. BB.
Eas esse perfectiō prior & magis intima rei q̄ vniuersi. vbi supra. GG.
Eas quod esse superius in triplici gradu sit, quō sit verum. Propositiōe. 2. A. B. C.
Eas esse superius naturis corporaliū non competit. vbi supra. F.
Eas esse superius deo. Intelligentijs, & colorū animabus diuersimode cōpedit. vbi supra. A. F.

Esse duplex, sive se vel stabile, & variabile primum eternitate mensuratur sed non sive primum esse
 superius quod triplex est, sive vero est esse inferior. vbi supra. G. H.
 Esse non per se, sed per accidens mensurari contingit vbi supra. L.
 Esse quod (sive hunc auctorem) superius de, a prodo dicitur esse ceter. vbi supra. H.
 Esse autem eternitate communit, & participatur ab ea. vbi supra. O.
 Esse participatur a quocumque infra ipsum est. vbi supra. P.
 Esse dicitur quod infinitum est, quod omnes continet perfectiones vbi supra. S. T. V.
 In esse oia videntur entia, quo plurimico facta est, in entibus multitudine. Propos. 4. A.
 Esse quod prima fit rerum creaturam. vbi supra. B. C.
 Ad esse est in potentia quod dicitur ab alio est. vbi supra. B.
 Ad esse per additionem se habent, quocumque alia ab esse sunt. vbi supra.
 Esse duo potest dicere. vbi supra.
 Esse quod super omnia creata fit. vbi supra. D.
 Esse quod (ex eo quod est latius ceteris creaturis) fit prima rerum creaturam. vbi supra. E. F.
 Esse creatum quid latissimum est, cum ad oia se extendat entia. vbi supra. F.
 Esse quod entis primo & vero propinquius esse dicitur. vbi supra. G. H.
 Esse proprius est Dei effectus. vbi supra. G.
 Esse quod non multiplicatur nisi per compositionem finit cum infinito. vbi supra. M. N.
 Esse quod in intelligentis reperitur. vbi supra. O.
 Esse a magis compositis & minus perfectis magis participatur contraria. vbi supra.
 Esse creatum primum quod intelligentia totum esse dicitur. vbi supra. EE.
 Esse creatum totum cur non possit intelligentia recipere. vbi supra. EE. F.
 In esse creato varios essendi modos reperimus, per quos creata ipsa ad diversia practica & ge-
 nera entis determinantur. vbi supra.
 Esse quocumque quantum ex se est unum est & simplex, in quo non est diversitas. vbi supra. Pro-
 positione. 5. V.
 Esse ad rerum manifestationem facit. Propos. 6. F.
 Esse solum non est creatura, sed est in potentia ad esse. Propos. 9. X.
 Esse duplex est. vbi supra. 2.
 In esse quod vivere & intelligere referuntur. Propos. 12. E.
 Esse in alio per sui ipsius modum, est esse in eo perfecte. Propos. 15. X.
 Esse Dei ad Dei perfectiones se habet modo conuerso, quod se habeat esse creaturam ad creaturam perfe-
 ctiones. Propos. 18. F.
 Esse Dei in comprehensibile est. vbi supra.
 In esse sunt gradus. vbi supra. L.
 Esse quod a causa prima fit per creationem, relique vero bonitates per informationem. vbi supra. Q. R.
 Esse est prima perfectio. vbi supra. S.
 Ex esse ois & bonitas, & perfectio sanitur. Propos. 21. H.
 In esse omnes videntur perfectiones. Propos. 23. H.
 Esse variatur ad naturam variationem, & ad variationem esse ceterarum variantur perfectiones. vbi su-
 pra. H. I. & Propos. 24. G. H.
 Esse naturaliter non determinatur nisi quia indeterminata natura recipitur. Propos. 24. G.
 Ex esse rei receptionis modum oportet recipere. vbi supra. X.
 Esse est actus essentia. Propos. 25. A.
 Esse naturale est duplex, speciei. S. & individui, vbi supra. B.
 Esse & motus differunt sive potentiam & actum. vbi supra. E.
 Esse aliquid in alio est dupliciter, vel ut in toto, vel ut in subiecto. vbi supra. L.
 Esse vel respicit formam sive se, ut in substantiis abstractis, vel respicit essentiam compositam ex ma-
 teria & forma. vbi in materiis substantiis. Propos. 29. H.
 Per essentiam & naturam suam res ad certum genus & ad certam speciem determinatur. Propos. 4. P.
 Essentia ab esse dicta est, quia in potentia est ad esse, vel quia est id a quo sicut esse. Esse. n. Per se
 primo

primo sicut a forma, ex consequenti aut a materia fieri potest. Propos. 26. C.
 Nulla essentia causata tantum est actualitatis quod in re natura per se posse existere sine alio superad-
 dito actu, quod est esse, quodlibet tamca creata essentia tantum est actualitatis (excepta materiam
 essentia) quod per se intelligi potest ab alio sibi superadito actu. Propos. 26. L. M.
 Essentia materiam a Dei essentia distat maxime. vbi supra. M.
 Essentia ois tam simplex quam composita suam esse determinate respicit. vbi supra. N.
 Ad essentiam principalem competit forma. Propos. 28. B.
 Exemplar cause rationem habet, exemplum vero causam. Id enim est exemplar ad cuius similitudinem fit
 exemplum, exemplum vero est quod ad exemplaris fit similitudinem. Propos. 14. A.
 Existendi duplex est modus, formalis. S. & casualis. Propos. 24. B.
 Expansum inter aliqua quid dicitur. Propos. 14. F.
 Exendi aliquid cum alio quid fit. Propos. 2. Y.
 Extraneitas sine diuisione esse non potest, extraneum namque quod alienum sicut dicitur sonat. Pro-
 positione. 14. N.
 Extraneum opus est, si proportionatum non fit. vbi supra. P.
 De Litera F.

Figere se alicubi est determinate operari in illud. Propos. 16. G.
 Finit necessitatem imponit agenti. Propos. 1. R.
 Finit & bonum idem. Propos. 23. D.
 Non fit aliquid ex duobus in actu, nec ex duobus in potentia. Propos. 21. E. & Propos. 28. M.
 Felicitas vitium (ex parte naturalibus acquiri possibiles) est, speculativa secundum scientiam de causis
 in prologo. B. G. H. I. k. L.
 Felicitas est intellectum quietans. vbi supra. F.
 Felicitas est anime operatio secundum virtutem perfectam. vbi supra. G.
 Felicitas politica est secundum prudentiam operari, & felicitas speculativa est secundum Metha-
 physicas speculati. vbi supra.
 Felicitas contemplativa secundum Philosophos nobilior est felicitate politica. vbi supra. H. I. k.
 Felicitas tria de se videtur dicere. vbi supra. k.
 Felicitas in pura & abstracta bonitate, & non in corporali & materiali est ponenda. vbi supra. P.
 Felicitas finis est operatorum perfectum & per se sufficiens bonum. vbi supra. k.
 Forma necessitatem imponit materiam, forme autem agens. Propos. prima. R.
 Forma in materia non tantum perfectionis potest esse quatenus esset si esset a materia separata. Propos. 4. N.
 Forma abstracta est infinita, sed non infinitum ens. vbi supra. N.
 Formae sunt sicut numeri. vbi supra. P. & Propos. 30. G.
 Formae omnes existentes in potentia, in prima materia, actu sunt in primo motore. Propos. 10.
 8. E. & Propos. 12. C.
 Forma magis materiam continet quam econuerso. Propos. 9. R.
 Formae duplex est modus. vbi supra. Z. & Propos. 25. H.
 In Formis per se existentibus, & in materia receptus est modus omnino contrarius. vbi supra. & Pro-
 positione. 10. M. & supra. Propos. 4. F.
 Formae materiales diuiduntur. Propos. 14. X.
 Formae aliter sunt in intelligentis supereminis, aliter in intelligentis infimis. vbi supra. Q.
 Forma nec diuiditur nec multiplicatur nisi per materiam. Propos. 17. 2. & Propos. 21. M. & Pro-
 positione. 25. H.
 Formarum corporaliu multae, sunt corruptioni subiectae, non quidem per se primo, sed subiectae
 corruptione. Propos. 24. P. & Propos. 27. k.
 Formarum realium, & intentionaliu discernim. vbi supra. S.
 Forma & species idem. Propos. 25. G.
 Forma & esse qualiter effectus primi esse dicuntur. Propos. 26. 7.

Forma eadem proprie delatae dicuntur supra materiam. Propōne. 27. E.
 Forma materialis quando diminui & quando deltrui dicatur. vbi supra. K.
 Forma nobilior est quā materia, & facit ad esse materiae & conueniō. Propōsitione. 28. O.
 Forma nec elementum est, nec ex elementis. Propōsitione. 29. Q.
 Forma quolibet materialis ipsam materiae essentiam attingit. Propōsitione. 31. E.
 Forte id dicitur de cuius manibus nihil capi potest. Propōne. 16. R.

De littera G.

Genera quare materiae rationem habere dicantur. Propōne. 2. Q.
 In genere quodcumq; est, imitatum, & determinatum est. Propōne. 4. Z.
 Ad genus aliquod entis determinatur quodcumq; creatum. vbi supra. F. F.

Genera praedicamentorum & quae in eis sunt aliquā semper potentialitatem admixtam dicitur. Genus: n.
 (fm cōmentatorem) formam mediam inter potentiam & actum dicitur. Propōne. 13. N.
 Ad genus aliquod determinata nequeunt repraesentare quod in nullo clauditur generis, sed omnium
 generum continet perfectiones. vbi supra. Q.

In genere aliter suat intelligentis, & aliter sensibilia haec. Propōne. 17. F.

Generis & differentiae ratio vnde sanatur. vbi supra.

Genus a specie qualiter differat. vbi supra. G.

Genus cur de differentia praedicantur nequeat vbi supra. G. H.

Ad genus aliquod praedicamentale quae determinari haent. Propōne. 22. E.

Generis forma vna dicenda non est, cum generis forma idem q; speciei forma sit. Genus enim
 in specie aliud quā species ipsa non est. Propōne. 25. G.

Generabile omne dicitur terminus materiam. 5. & formam. Propōne. 4. B.

Generabile omne materiam partem sui hēt, non enim generatur materia aut forma, sed compositū
 ex vtriusq; Propōne. 25. M.

Generabilia & corruptibile omne illud est, quod cum alio in materia comunicat. Propōne. 26. B.

Generabilia abscissa in tempore esse dicuntur. Propōne. 31. B.

Generari ex re alia quid importet. Propōne. 25. M.

Generari ex re alia non potest constans ex tota materia sua. vbi supra. M. N.

Ad generari ex alio duo sequuntur. Propōne. 29. P.

Generations & corruptionis modus contrarius est. Propōne. 1. N.

Per generationem humana perpetuatur species. Propōne. 5. T.

Generatio & corruptio in istis inferioribus coadiungunt, q; longe distare a primo. Propōsitione. 9. B.
 & Propōsitione. 24. P.

Generatio vniuersi temporis est alterius corruptio. Propōne. 26. A.

sub generatione non cadens, nec sub corruptione cadit, vbi supra.

Generatio vna generatur compositum per se, & forma ex consequenti. Propōne. 27. K.

Generatio non fit ex ente in actu, nec omnino ex non ente, sed ex ente in potentia. Propōne.
 29. Q.

Ad generationem huius individui non facit nisi hoc in diuiduū corpus. Propōne. 30. O.

Generatio multipliciter potest capi. Propōne. 32. N.

Generatio vniuersi cur istis inferioribus sit collata Propōsitione. quinta. F. Propōsitione. 9. B. &
 Propōsitione. 24. P.

Generatum diminutum est, cum generatio non sit nisi via ex diminutione in complementum. Pro-
 positione. 21. F. Q.

Id ex quo generatur res non est ipsa res, sed est pars rei. Propōne. 29. Q.

Generatum omne essentiam habet ex actu, & potentia compositam. vbi supra.

Quod generatum omne has substantiam suam in tempore sit per eas primum partum pendens, quo-
 modo ex supra dictis manifestum sit. Propōne. 21. Q.

Gradus entium plures sunt. Propōsitione. 19. Y.
 Cur Graecae dicantur ab auctore perfectiones quas Deus rebus creatis induit. Propōne. 11. V.

De littera H.

Hemisphaerium superius & Hemisphaerium inferius quid haec. Propōne. 2. L.
 Hominis subtilis & grossi discernimen. Propōne. 4. G. A. B. & Propōne. 10. C. R.
 Homo magis proprie rationalis, quā intellectus dicitur. Propōne. 25. O.
 Homo & sol generant hominem. vbi supra.
 Horizon quid sit. Propōsitione. 2. L.

De littera I.

Idee in Deo qualiter sint. Propōne. 10. C.

Ignis cur vitius dicatur. Propōne. 18. I.

Quae ignis denominationem suscipere possint. Propōne. 19. F.

Ignis licet intelligi non possit impurus tamen potest effici & aliquam caloris remissionem pati, vt
 in eius parte parit qua aeterni attingit. Propōsitione. 20. C.

Ignis cum maxime calidus sit omnium calidiorum est causa. Propōne. 22. D.

Immagō apta nata est ducere in cognitionem eius cuius est immagō. Propōne. 8. B.

Non Indigens alio vt operetur, nec indiget alio vt existat. Propōsitione. 15. G.

Non indigere alio ad sui substantiam tripliciter potest contingere. vbi supra I.

Indigentia omnis quoque patto ex compositione contingit. Propōsitione. 21. D. E.

Indigere nulla re potest quod omnino simplex est. vbi supra. H.

Indigere nulla re in sua forma, vel in sua formatione dupliciter potest esse, vel effectiue, vel forma-
 liter. Propōne. 25. R.

Individuorum multitudo in eadem specie ex materiae provenit. Propōne. 4. H. H.

Individuatur alia a primo per aliquid materiale, sed prima causa per suam esse puram individua-
 tur. Propōsitione. 9. X. Y. Z. & 2. G.

Individuum cum idem sit q; in communicabilis, homo individuum non potest esse. vbi supra. Y.

Individuatio per aliud ponitur in rebus materialibus, & per aliud in intelligendis, & in primo vbi
 supra. G.

In enarrabile & incognoscibile quo sit omne non habens causam. Propōne. 6. K. L. M. N.

Inferiores res quo non accipiunt scientiam superioris intelligentiae. Propōne. 9. G. H.

Inferiora, vt transmutari possint per substantias separatas, non oportet q; fixationē & permanentiam
 habeant. Propōne. 30. Q.

Insanabile tale dicitur has esse completum pertinet ad rationem talem. Propōsitione. 4. M.

Insanabile formam esse, non est esse simpliciter in finitum. vbi supra. N. V.

Cum quo insinuat modo fiet maior & minor perfectionis gradus. vbi supra. V. X.

Insanabile aliquid tripliciter dici potest. Propōne. 5. P.

Insanabile est cuius partem accipientibus semper est aliquid extra sumere. Propōne. 16. N.

Insanabile idem q; non habens finem vel terminum. vbi supra. S.

Insanabile aliquid dupliciter dici potest, vel quia termino quantitatiuo caret, vel quia quantum est de
 se finem & terminum perfectionis non habet. vbi supra.

Insanabile esse proprie caretiam finis & termini perfectionis est dupliciter. vbi supra. S. T. V.

Insania q; perfectionis excellentiam quaerit alia a primo dici possunt. vbi supra. X.

Insanabile essentia dicitur quod esse dicatur. Propōsitione. 17. B.

Insistere proprie spectat ad causas vniuersales & productiuas. Propōne. 1. F.

Insistentia semper a superiori ad inferius vadit. Propōne. 5. N. & Propōne. 23. L.

Insistentiam diuersa diuersimode recipiunt. Propōne. 21. S.

Influxionis ordo a causis superioribus qui sit *fm* Physiologis Propōne. 16. F. Z. &c.
 Immateriale quæ supra tempus sunt corruptibilia hæc & materialia possunt transmutare absq[ue] corpore sempiterno medio. Propōne. 30. S. I. V.
 Inquisitione perferuntur mentem suam in Deum projicere quid sit Propōne. 21. Q.
 Instabilitas in entibus ex compositione contingit. Propōne. 9. F.
 Intellectus qualiter contra factam distingui hæt in Progēnio. R.
 Intellectus & sapientia cognatio alior est q[ua] facta & demonstratio. vbi supra. S.
 Intellectus nostri in quibus ab intelligentijs differant. Propōne. 3. D. Propōne. 10. F. & Propōne. 13. H. 1. k. Q. & Propōne. 24. O. R.
 Circa intellectum intelligentiarum superiorum & inferiorum quomodo differre potest fieri a sententia huius Authoris. Propōne. 3. V. & Propōne. 10. Q.
 In intellectu speciei & conceptus sunt veluti verba in voce. Propōne. 4. B.
 Intellectuales forme quæ non se iunguntur, vt individua & minutatur abiq[ue] corruptione, & separantur abiq[ue] se iustione, & vni sunt in multitudie, multitudog; in vnitae. vbi supra. LL. MM.
 Per intellectuales formas p[er] intelligibiles intelligi species vbi supra. L.
 Intellectuales substantia vbi est vbi immediate operatur. Propōne. 5. C.
 Intelligibilia a sensibus comprehendendi nequeunt, nec immaterialia a materialibus. Propōne. 6. B.
 Intellectus n[oster] & entis cuiq[ue] alterius creati valde materialis est respectu primæ causæ vbi supra.
 Intellectus noster in prima principia complexa facillime fertur : at in prima principia incopleta diffacillime. vbi supra. D. V.
 Cur intellectus obiectum dicatur ipsum quod quid est, vbi supra. M. & Propōne. 21. B.
 Intellectus est actor potentia in nobis. vbi supra. V.
 Intellectus noster quales nascatur. vbi supra.
 Intellectus noster magis proportionata est cognitio rei consueta & in potentia, quàm distincta & in actu. vbi supra.
 Intellectus noster in intelligibilem genere est potentia pura : causa vero prima est actus purus. Propōne. 10. C. & Propōne. 13. H.
 Ab intellectu nostro actus aliquis progredi nequit nisi specie aliqua intelligibili prius informetur vbi supra. & Propōne. 13. H. 1.
 Intellecta omnia in intelligente sunt. Propōne. 12. A.
 Intellectus & pro potentia intellectua & pro intelligendi ratione capi p[ot]est. Propōne. 13. C.
 Intelligibilia aliter in se vnitata sunt, & aliter in anima cæli. Propōne. 14. M.
 Intelligibilia triplex a se ipsis differunt prout sunt in anima & in se ipsis. vbi supra. L.
 Intellectuale vt intellectuale habet esse simpliciter, & vnitum. vbi supra. V.
 Intellectuales substantia cautata (secundum hunc Authorem) triplex est. Propōne. 15. A. B. C.
 Intellectus seu intelligere respectu principiorum est. vbi supra. B. & Propōne. 19. k.
 Intellectus primo cas & esse concipit. Propōne. 18. E.
 Q[uo]d intellectus noster ad diuini esse intellectum se habeat. vbi supra. F. G. N.
 An in intellectibus entibus sint gradus. vbi supra. N. & Propōne. 19. K. L.
 Intellectuale & rationale qualiter differant. vbi supra. Propōne. 19. K. & Propōne. 25. O.
 Intellectuales nos secundum quid sumus, intelligentie vero, & cælorum anime simpliciter. vbi supra. Propōne. 19. L. & Propōne. 25. O.
 Intellectuale magis vel minus esse quid. Propōne. 19. M.
 Intellectuale iuncta ad quantum potest delectare. vbi supra.
 Intellectus n[oster] in sui luminis vigore non nisi in principia potest. vbi supra. M. N.
 An intellectum bonum hæt quod auctor addit ad probandum substantiam per se stantem non diffusibilem esse. S. q[ue] est simplex. Propōne. 28. H.
 Intelligere intellectum motum non dici tribus insistentibus rationibus probat hic Auctor. Propositione. 7. R. T. V. X.
 Intelligentes res non petram secundo partem poss. partem rei intellecta. vbi supra. X.

In intelligendo est motus rerum ad aliam, sed in volendo est e contrario Proposition. 8. G.
 De intelligere pratico intelligentiarum cur hic Auctor determinare voluerit, & ad quid sitam propositionem assumpserit. Propositione. 11. B.
 De intelligentiarum quomodo aliquid fieri possit ex hac Authoris. 12. Propositione. Propositione. 12. B.
 Intelligunt & intelliguntur t[ame]n ea, in quibus intellectus & intellectus sunt simul. Propōne. 7. C.
 Non intelligit se semper id cuius estentia, & intellectua potentia sunt simul. vbi supra. H.
 Q[uo]d intelligitur & intelligendi rationem esse idem dupliciter p[ot]est intelligi. vbi supra. M.
 Intelligi diuina estentia nequit nisi per se ipsam intellectu essentiali, ita quod essentia ipsa videatur. vbi supra. O.
 Intelligunt semper actu suam essentia substantia separata. Propōne. 15. N.
 Intelligere vnitatis opus est. Propositione. 18. N.
 Intelligere intelligentiarum & Dei diuersimode per assimilationem est. Propōne. 20. F.
 Intelligendi naturalis modus omnis rei creatæ qualis sit. Propōne. 22. B.
 Intelligere vel esse vel sequitur esse nobile. Propōne. 23. H.
 Intelligere non omnia naturaliter desiderant. vbi supra. H. T. X.
 Intelligere an manus sit quàm regere. vbi supra. M.
 Preter intelligentias proprii orbis dantur motores fm hunc Authorem. Propōne. 1. C.
 Intelligentia cum semper sit secundum habitudinem vnam variationemq[ue] non suscipiat, habet esse cum eternitate. Propositione. 2. k.
 Intelligentie cū materia non habeant, hæt esse enter. vbi supra. N. Propōne. 14. K. & Propōne. 15. L.
 Intelligentie nō alterantur quo ad substantiam, nec a sua destinatione actione. vbi supra. X.
 Intelligentia cum eternitate excedi dupliciter dicitur. vbi supra. Y.
 Intelligentia cur cum eternitate excedi potest dicitur, & quō. vbi supra. X. Y. Z. &
 Intelligentia quo se, & quo alia intelligat. vbi supra. Z. & Propōne. 13. M. N.
 Intelligentie magis propria operatio est intelligere se. vbi supra.
 Intelligentia fm Physiologis immediate cæli mouere nequit. Propōne. 3. I. k. & Propōne. 11. A. & Propositione. 19. L.
 Intelligentiarum quædam supremæ, & quedam infimæ sunt. Propōne. 3. N.
 Intelligentias Physiologi tot posuerunt quot & orbis. vbi supra. O.
 Intelligentias ponunt fieri non modo propter motum orbium, vt cas Physiologi ponunt, sed propter contemptum ipsum Deum. vbi supra.
 Intelligentie in causarum genere primum gradum tenent. Propositione. 4. A.
 Intelligentie qualiter componitur ex finito & infinito esse dicantur. vbi supra. M. N.
 Intelligentie q[ue] multiplicentur vnde habeant. vbi supra. 5.
 Intelligentie superiores quō ab inferioribus differant. vbi supra.
 Intelligentia propinquior primo magis hæt de potetia, virtute, & alijs bonitatibus q[ua]m alia. vbi supra. T.
 Omnis intelligentia cause rationem habet. vbi supra.
 An intelligentia vna, in potentia & bonitate magis vnitata q[ua]m alia esse possit. vbi supra. V. X.
 Intelligentie alieuius esse & natura perfectiora sunt q[ua]m sit esse & natura alieuius. vbi supra. H.
 An intelligentias esse infinitas formas, entia vero finitas casq[ue] habere naturam infinitam, sed esse finitum, rationabiliter dicitur. vbi supra. T. Z.
 An intelligentie forme sunt infinitæ. vbi supra. &
 An in intelligentia superioris species intelligibiles vnitates sunt q[ua]m in inferiori : & quare. vbi supra. A. A. Propositione. 8. k. & Propositione. 10. B. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R.
 Intelligentie superiores per se inferiores sunt eis actuales sunt. vbi supra. B.
 Intelligentie superiores quō species vehementiores habere dicantur. vbi supra. B.
 Intelligentie inter se diuersæ sunt. vbi supra. DD. GG. HH.
 Intelligentie cur inter se diuersæ sunt. vbi supra. DD. GG. HH. & Propositione. 8. k.
 In intelligentijs diuersis diuersæ sunt species. vbi supra. DD. GG. HH. & Propositione. 8. k.
 In intelligentia quō esse primum creatum sit totum. vbi supra. EE.

Intelligentia cur totum esse creatum non possit recipere. vbi supra. F. F.

In intelligentiis quò in fine sunt formæ intelligibiles ex ipsius esse diueritate. vbi supra. II. K. K.

Intelligentias esse inditas quò saluari possit etiam secundum Philosophos. vbi supra.

Intelligentiæ superiores induunt in inferioribus bonitates sibi a prima causa infusas, & non econ-
ueto, vbi supra. P. P.

Intelligentia causalitatem habet non supra substantiam animæ cœli, sed tantum super eius operatio-
nem, etiam s'm hunc Authorem. Propositione. 5. E. E.

De intelligentiarum secundarum dependentia a primis quid Theologi teneant. vbi supra. F. F.

Intelligentiæ & cœlorum animæ tripliciter composite dicuntur ex finito & infinito. vbi supra. Q. Q.

Per intelligentiam (s'm Authorem) vniuersalem quandam causam intelligimus, cuius propria opo-
ratio est intelligere. Propositione. 7. A. R. & Propositione. 19. A. A.

De intelligentia quæ sit Authoris sententia. vbi supra. & Propos. 8. D. L. L.

Intelligentia cur substantia esse dicatur, quæ non dividitur. vbi supra. B. C. D. E. E.

Intelligentia ad determinatum contrahitur predicamentum. vbi supra. C. C.

An intelligentia vere descripta sit vbi supra. E. E.

Intelligentia non est ita simplex sicut primum, nec ita composita sicut corpus. vbi supra. E. E.

Intelligentia per sectiones superadditas sic substantiæ habet. vbi supra.

Intelligentia (cum nec magnitudo, nec cum magnitudine sit, nec etiam mouetur) indiuisibi-
lis est. vbi supra. F. F.

Intelligentiam esse substantiam notum est, sed est ignotum eam non diuidi. vbi supra. G. G.

Intelligentia oem diuisiōis modum subterfugit cum nihil sit tempore mentitur. vbi supra. L. L.

An intelligentia s'm aliquid sui tempore proprie mensuretur. vbi supra. M. R. & Propos. 30. X. Z. Z.

In intelligentiarum actiōibus quæ aliqua cadat successio oportet. vbi supra.

Intelligentia non simpliciter partitur æternitatem etiam participat, sed bene simpliciter est supra
tempus proprie sumptum. vbi supra. M. S. S.

An intelligentia mouetur sic quæ motu diuidatur. vbi supra. N. O. R. T. V. X. X.

Intelligentia s'm Authorem nec mouet nec mouetur: at (secundum Theologos) & mouet & mo-
uetur. vbi supra. N. N.

Circa intelligentias Authorem & ceteri Philosophi multum ab errant a veritate. vbi supra. O. O.

In intelligentia nihil est quæ tempore proprie sumpti mensuretur. vbi supra. P. P.

Quò si in intelligentia est multitudo quæ sit ibi quasi res vna. vbi supra. Q. Q.

Intelligentia quò habeat quæcumque habet. vbi supra. Q. & 2. R. R.

Intelligentia rem corporalem intelligendo qualiter eam ea extendatur. vbi supra. S. S.

Quò intelligentia motu non diuidatur, qualiter Authorem probet. vbi supra. T. V. X. X.

Intelligentia totam rem corporalem suam intelligit. vbi supra. X. X.

Intelligentiæ substantia & operatio, quò res vna sit. vbi supra. Z. Z.

Intelligentia quò quod supra se, & quò quod infra se sciat. Propositione. 8. A. B. C. H. I. K. L. M. M.

N. O. P. & Propositione. 13. T. T.

An intelligentia exemplar sit omnium inferiorum & quomodo. vbi supra. D. E. E.

Intelligentiæ hæc inferiora intelligere possunt, etiam si eorum causæ non sunt. vbi supra. E. E.

Intelligentias scire omnia Authorem non sufficienter probat. vbi supra.

Intelligentia cur per modum sic substantiæ intelligat. vbi supra. G. G.

Quò intelligentia intelligat quod supra se tanquam causa, & quod est sub se tanquam causatum, vnde seque-
tur. Propositione. 8. H. I. K. L. M. O. P. P.

Intelligentia quam asimulationem ad hæc inferiora habeant. vbi supra. K. L. L.

Intelligentia cur superiora modo inferiora intelligat inferiora vero modo deteriora. vbi supra. M. M.

Quò in intelligentia quæcumque sunt, ibi modo intelligibili sunt. vbi supra. N. O. Q. Q. Propos. 12. C. C.

Intelligentia modo intelligibili, rerum quæ sub ipsa sunt est causa. vbi supra.

Intelligentia, s'm Authorem, mediante anima cœli in omnia ista infusa inferiora, & ea gubernat &
regit. Propositione. 9. A. A.

Quò ois intelligentiæ fixio, & stabilitas per bonitatem puram fit quæ causa prima est. vbi supra. 2. I. I.

Intelligentia virtutis vehementioris, & simplicioris est, maiorisque abstractionis quæ ea quæ post ipsam
sunt est causa eius. vbi supra. E. E.

Intelligentia cur vniuersaliter habeat regimen super oia sibi inferiora. vbi supra. I. K. L. M. N. Q. Q.

Intelligentia quò per virtutem dicitur regat naturam totam sicut natura per virtutem intelligentiæ re-
gitur quæ sunt sub ea. vbi supra. M. N. N.

Intelligentia quò virtus substantialis & virtus virtutis substantialis sit horum inferiorum. vbi supra. O. P. P.

Intelligentia quò animam, naturam, & naturæ generationem continet. vbi supra. Q. R. R.

Intelligentia quò sit in se ylachim & formam. vbi supra. X. & Propositione. 10. I. I.

In intelligentiis forma seu natura per se indiuiduatur, esse vero, per formam. vbi supra. &

Intelligentiæ & practicum & speculatiuum intelligere competit. Propositione. 10. B. B.

An omnis intelligentia sit plena formis. vbi supra. B. F. F.

An intelligentia intelligat omnia per essentiam suam. vbi supra. C. D. D.

Intelligentiæ quæ modum mediū teneat in genere intelligibiliū cur se ipsas per suam essentiam in-
telligant, alia vero per species essentia per additas. vbi supra. E. Propositione. 15. O. O.

Intelligentiæ superiores, quia plus de actualitate habent, virtutem magis habent vnitam, & magis
vniuersaliter recipientem. vbi supra. M. M.

Intelligentiæ superiores in quatuor inferiores excedunt. vbi supra. V. V.

An ois intelligentia res simplices quæ non destruuntur, nec sub spe cadit intelligat. Propos. 11. A. A.

Intelligentia intellectus prædicti nihil intelligit quod sempiternum & incorruptibile non sit, secundum
hanc Authorem. vbi supra.

Intelligentiæ effectus secundum hunc Authorem destrui neque, nec sub tempore cadit vbi supra.

Intelligentia quia simpliciter & immobilis est, an non nihil immobilium immediata sit causa vbi su-
pra. C. D. E. F. G. & Propos. 14. Q. Q.

Intelligentiæ, & Deus (cum naturæ sit intellectuales) intelligendo agunt. vbi supra. D. D.

In intelligentiis nouitatem ponere nullum est inconueniens. vbi supra. G. H. H.

Intelligentia prædictæ intelligit tantum quæ producit, sed intellectus speculatio omnia quodammodo
intelligit. Propositione. 12. A. A.

An intelligentia ois essentiam suam intelligat, quia in ea intellectus & intellectum sunt simul: & quò
hoc possit melius intelligi. Propositione. 18. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. P. P.

Intelligentia eam se per se intelligat, semper se intelligit. vbi supra. H. I. I.

Quò in intelligentia simul sit intellectus & intellectum, cur potius Authorem dixit, quæ cum Philosopho
3. de anima c. 15. diceret, quæ intellectus & quod intelligitur, idem sunt. vbi supra. M. N. O. O.

Intelligentia vna alteri non illabitur, nec potest esse ratio intelligendi alteri. vbi supra. N. N.

Quò intelligentia nunquam per suam intelligat intelligentiam nisi per suam essentiam intelligat, quo
modo sit verum. vbi supra. P. Q. Q.

Intelligentiæ nomen valde æquiuocum est. vbi supra. P. P.

Intelligentia in intelligendo per alias species, quæcumque specie vult uti potest. vbi supra. Q. Q.

Intelligentia intelligendo essentiam suam, quæcumque species apud se habet intelligit. vbi supra. Q. R. R. T. T.

Intelligentia naturaliter nihil potest intelligere nisi essentiam suam intelligat. vbi supra. R. T. V. V.

Cum intelligentia vna sunt res intellectæ, cum in ea per primum intelligentiæ sunt. vbi supra. V. V.

Intelligentia cur intelligendo essentiam suam oia alia intelligat, & econuerso. vbi supra. V. X. Y. Z. Z.

Intelligentia corpus nec esse nec s'm operationem continetur. Propositione. 15. A. A.

Intelligentia magis proprie dicitur intelligere quam scire, vel noscere essentiam suam. vbi supra. B. B.

Intelligentia magis proprie dicitur intelligere quam scire, vel noscere essentiam suam. vbi supra. B. B.

An de intelligentia verificetur quod sit rediens ad essentiam suam. vbi supra. D. E. E.

Intelligentiæ virtutes esse dicuntur, quibus non est finis. Propos. 16. A. A.

Intelligentia, quò non sunt hæc stantes in rebus entibus, & quare. vbi supra. C. D. E. &

Intelligentiæ, quò ab Authore dicantur virtutes rebus habentibus fixationem, magis quam rebus stan-
tibus. vbi supra. F. F.

Quomodo intelligentia virtutem dependentem habeat ab alio, cum virtus eius virtus quædam, &

particulata sit vbi supra. 1. K. L. M. N. O.

Intelligentia virtutem infusam cur non dicatur habere, nisi ad inferius. vbi supra. I. k. N.

Intelligentia qualiter non sit virtus pura, que non est virtus, nisi quia est virtus. vbi supra. O.

Intelligentia virtus quò finita, & quò infinita possit dici. vbi supra. P. R. X. Y.

Quò si intelligentia hæt virtutē quæ remanet. I. defectuū, q̄ virtutē dependentē hæt. vbi supra. Q.

Intelligentia fortes sunt, cum naturalia perdere nequeant. vbi supra. R.

Intelligentie in celorum animas habent influere. vbi supra. S.

In Intelligentiis, proprie, nec generis, nec differentie ratio invenitur. Propositiōe. 17. G.

Intelligentia, & non homo, habet virtutem cognitivam vitam. vbi supra. N.

Intelligentia est ipsum primum sensus. Propositiōe. 18. M. P.

Intelligentiis sunt gradus. Propositiōe. 19. A. C. D. V.

Cur Intelligentie superiores, & non inferiores diuine dicantur. vbi supra. E. F.

Intelligentia, & celorum animæ, quò sine discursu intelligent. vbi supra. K. L.

An intelligentia magis sint intellectuales, quam celorum animæ. vbi supra. M. N. O.

In intelligentiis quare intellectuale nomen diversificetur. vbi supra. N.

Intelligentia, & si moueant non morte, nec motu ad formam, nec ad vbi: sic tamen faciūt ad re-

gimen, & gubernationem rerum, q̄ cōmūcentur rebus. Propōne. 20. D. H.

Quod intelligentie (quas cōmuni nomine Angelos nominamus) non immediate administrant, vel mou-

ueant hæc corpora, ad philosophorum mentem est dictum. Propōne. 21. S.

Intelligentia omnis diuina quò sciat res, per hoc q̄ est intelligentia, & regat eas, per hoc q̄ est di-

uina. Propositiōe. 23. B. C. E. F. G. H. I. K. N. Q. Y.

An omnes intelligentie diuine sint. vbi supra. L.

Intelligentie proprietates quò sitigentia, & quò eius sit complementum, & integritas. vbi supra. O.

Intelligentia qualiter bonitates his quæ sub ea sunt influat. vbi supra. G.

Intelligentia qualiter per species intelligere dicatur. Propōne. 24. O. P.

Intelligentia a primo influxione recipiunt cum defectione. vbi supra. X. Y.

An intelligentie s̄m philosophos, aliquomodo possunt dissolui. Propōne. 26. L. M. N.

Intelligentiam ex esse & essentia componi satis expresse ponit hic Author, & alij philosophi. vbi su-

pra. I. M. & Propositiōe. 26. V. & 29. E.

Intelligentia s̄m natura cursum indissolubilis est, per voluntatem tamen primi potest dissolui, atq̄

adnichilari. vbi supra. X. & Propositiōe. 29. E. F.

Intelligentia dissolui posse per voluntatē primi, qui saluare nō possunt. Propōne. 26. X. Y.

Intelligentia ab extra neq̄ se, nec per accidens mouentur, sed bene ab intra per deficientiā. S. VI-

ctim finis. Propositiōe. 29. N.

Per intelligentias hæc gubernari interiora, non immediate, sed mediante corpore celesti, congruū

& non necessarium est. Propositiōe. 30. L.

Intelligentia, siue Angeli immediate aliquam operationem habent in hæc corpora inferiora, quod

est ob magnum bonū quod inde cūnt, vt propter hominum salutem. vbi supra. M.

Intelligentie omnes hæc corpora per se inuicem possunt quantum ad motum ad vbi, & non quan-

tum ad motum ad formam. vbi supra. T. V.

Intelligentie ex ordine vniuersi determinantur ad vbi: cum in loco diffiniting, & non finaliter siue

circumscriptiue sint. vbi supra. T.

Intelligentie quælibet operatio est tota simul, licet vna eius operatio alteri succedat. vbi supra.

An intelligentia medium sit inter rem totalem eternam & totalem temporalem, quod s̄m substantiam

est in æternitate, & s̄m operationem in tempore. Propōne. 31. G. H. I.

Intelligentie operatio proprie tempore dicitur mensurari. vbi supra. H. I.

In intelligentiis nullum est totum, quod partem post partem habet. vbi supra.

Intelligentia quo ad operationem qua se ipsam intelligit quo mensuratur. Propōne. 32. I.

Omnia intelligentie operatio quo æternitate habet mēsurari, quod videtur velle hic Author, & quò

non, quod catholica volunt. vbi supra. I. k.

De intelligentiis

De intelligentiis duabus creatis secundum prius & posterius, & de duabus eiusdem intelligentie intellectionibus, s̄m prius & posterius se habebus, nō est oīo simile. Propōne. 31. & Propōne. 32. k. Intentiones, species sine materia dicuntur, cum modum essendi realem non habeant, nec sibi inuicem contradicant. Propositiōe. 24. S.

De littera. I.

Lapis, cū intelligit, nō intelligit, cū in eo simul intellectus & intellectū nō sint. Propōne. 13. C.

Legislatoris intentio est politiam ad vitantem, & pacem reducere. Propositiōe. 20. G.

Legislator quantum in se est, vniuersimter se debet habere erga omnes. vbi supra.

Liber hic ob rationes diuersas a diuersis diuersimode è appellatus. in Epistola i principio libri posita.

Libri huius quæ causa efficiens fuerit ignorat, credidit t̄i a peritigi q̄ fuerit A pharabius. vbi supra.

Liber hic ex libro prochi de causis extractus fuit. vbi supra, & Propōne. 12. E.

Libri huius quis modus sit procedendi. vbi supra. N.

Libri huius forma & stas quæ sint. vbi supra.

Liber hic maxime amandus & desiderandus est. Propositiōe. 1. A.

Libri huius finem qualiter Author principio copuler eundem. Propositiōe. 32. R. X. Y.

Pro libro de causis, vide scientia de Causis.

Lra Vocalis carteris est formalior, eisq̄ plus de actualitate hēt. Propositiōe. 2. D.

Locale proprie & per se tm dicitur quod loco clauditur. Propositiōe. 31. F.

Locus per locum est in re locata, & non in re locata. vbi supra.

An sequela non hat nisi per intelligentiam. Propōne. 6. P. Q. R. S.

Lux non est color sed super color. Propositiōe. 2. V.

Lux est prima rerum vitarum, est enim prima, & principalis ratio quare aliquid videtur: nam ipsa

in rebus respecta eas visibiles reddit. Propositiōe. 6. C.

Lux, & caloris discrimen. Propositiōe. 4. C.

Lux id est in sensibus, quod est esse vniuersaliter in eantibus. vbi supra.

Lux, & luminis nomen, à manifestatione videtur esse impositū. vbi supra. F. I. & Propōne. 26. C.

De littera. M

Magis & minus semp̄ sumunt per cōparationē ad simpliciter, a quo dependēt. Propōne. 16. M.

Magis & minus non reperiuntur nisi ex admixtione oppositi. Propositiōe. 21. L.

Per esse cum magnitudine quid hic Author intelligat. Propōne. 7. G. H.

Malum & error ex sola potentialitate habent esse. vbi supra. G.

Malum non nisi boni priuatio est. vbi supra.

In Materia qualiter se habeant dispositiones quo ad esse completum & in completū respectu gene-

rationis, & corruptionis. Propositiōe. 1. N.

In Materia forma substantialis prius natura inducitur quam complete qualitates, & posterius natura

materia spoliatur forma substantiali quàm qualitatibus, vel dispositionibus copletis. vbi supra. N. O.

Per materiam res esse, & non esse potest. Propositiōe. 2. N.

Materialis perfectiones si a materia haberent esse abstractum, haberent modum oīo oppositum. vbi

supra. Q. & Propositiōe. 9. G.

In materia recepta quanto sunt vniuersaliora, & superiora, tanto magis in potentia & imperfecta

sunt. vbi supra.

Materialia sunt multum corpora quantūcumq̄; s̄mptima respectu substantiarum separatarū, quæ ma-

teriam partem sui non habent. Propositiōe. 3. K.

Materia prima (secundum Platonicos) si ab oīo actu, separata esset, non esset ens, sed bene quid bonū

esset. Propositiōe. 4. F.

Ex materia indiduiduorum multitudine in eadem specie provenit. vbi supra. HH.

Materia prima de se est infinita quia interminata. Propofitione. 5. P. & Propofitione. 16. T. V. X.

Materia prima (qua nihil est imperfectius) pura de se potentia est. Propofitione. 9. C.

Materia prima maxime diffat a primo. vbi supra. D. & Propof. 16. V. X.

Materia prima cur faciat diffare a primo, vbi supra.

Cur materia per quantitatem facere ad indiduiduationem dicatur, cum sola fuiffet ad indiduiduationem si esse abfolutum a quantitate haberet. Propofitione. 9. Z. &.

Qd in materialibus facit materia figurata, & forma, in feparatis materia facit forma, & et vbi fup. &.

In materialibus rebus aliud est res, & aliud est rei intellectus. Propof. 13. D.

A materia feparata per fe ipfa intelligitur, non aut fe materialia. vbi supra. D. E.

In feparata a materia idem est intellectus & quod intelligitur. vbi supra. D.

Materia refpectu actus intelligendi no fe hat quafi formata, & in actu, fed in potentia. vbi fup. E.

Materia, naturæ fundamentum est. Propofitione. 25. k.

Materia in alio de, non tanq in fubiecto, fed tanq in suo toto. vbi supra. L.

Ex materia fua tota non confat, que cum alijs comunicantia materia. vbi supra. M.

Inter materiale & fians per effentiam fiam triplex est differentia. vbi supra. T. V

Quod materia ad maleficium & corruptionem machinetur, citratione annexæ fubi priuationis. Propofitione. 20. G.

Materiam & materialia oia vnde corrupti contingat. vbi supra. Q.

In materia, materialis forma non pot recipi, fiam totalem fui perfectionem. Propofitione. 28. H.

Materiam in re nota imaginari oportet. Propofitione. 30. O.

Materiam a formis feparatis transmutari impofibile est, non enim materiam transmutat nifi quod est in materia. vbi supra. O. V.

Materia fubiecta cum forma caufa est omnium accidentium que fiunt in ea. Propof. 31. E.

Maximè in quolibet genere illud est, qd est otium aliorum est caufa. Propof. 21. R. & Propof. 23. N.

Materia fubula. Propofitione. 21. C.

Melioram, vel maiorem rem, quid hic Author appellat. Propofitione. 31. I.

Mensuræ tantum duæ tantum fiunt, æternitas. 5. & tempus. Propof. 2. D. E. & Propof. 31. R.

Mensura in entibus ex parte actus fiuntur. vbi supra. D.

Mensuratur esse æternitate, & motus tempore. vbi supra. E.

Sicut mensuratur esse non mobilitatem fed immobilitatem æternitate, fic & vivere immobilitatem mensuratur. vbi supra. I.

Mensura fucessiva est tempus, fed permanens est æternitas. vbi supra. L.

Mensura fuperior est æternitas, inferior vero tempus. vbi supra. L.

In Mensuris appofito idem qd appofitio mensuræ ad mensurata est. vbi supra. X.

Mensuram fiuntur ab arte diuina intellectuali, & fecundum. 5. fenfibilitatem est: qui contra creatur, & ea, mensura of enti conueniente, mensuratur. Propof. 16. 2. & Propof. 18. G.

Mensurare omnia conuenienti mensura quid. vbi supra &.

Mensurari æternitate, vel tempore (fiam hunc Authorem) & esse. In corruptibile, vel corruptibile, non idem est. Propofitione. 25. E.

Mensuratur oia hic inferius fua periodo. Propof. 14. O.

Ad mensuram, mensuratum quatuor pot comparari motis. Propof. 31. R.

Mensura duplex, propria, & radicalis. Propofitione. 32. D.

Mensura propria mobilis est nunc temporis, fed mensura propria motus est tempus. vbi supra.

Mensura permanens est tota fimi, non aut fucessiva. vbi supra. F.

Mensuræ ratio (fiam hunc Authorem) variatur non per magis vel minus durare, fed per esse, vel no esse totum fimi. vbi supra. I. k.

Mensuratur per se primo tempore ipse motus, si quid eam aliud tempore mensuratur, est per comparationem ad motum. vbi supra. N.

Meritum recipientium appellatur ab Authore rerum nobilitas, & capacitas. Propofitione. 20. 2.

Mechaphysica ois scientie necessitates fiunt fed earum nulla est dignior illa. In Prohemio. A.

Mechaphysica in fcientiarum genere fuprema est, fiam quam operari feditates est contemplatiua, quæ phyfiofophi poffuerunt. vbi supra. H.

Mechaphysica, fipientia proprie dicitur, fed communiter fcientia nuncupatur. vbi supra. R.

Mechaphysice, que pars nobilissima fit. vbi supra. H. Y.

Minimum fiam materiam non est dare, fed bene fiam formam. Propofitione. 24. T.

Minimum fiam formam quid fit. vbi supra.

Modi agendi duplices fiunt. Propofitione. 11. DD.

Quo modi agendi ex parte rei adde te tenent, que ex parte agentium. vbi supra.

Modus rei, quæ dependet a quo & res ipfa dependet. Propof. 16. M.

Mortua dicitur que nec agunt, nec mouentur, nisi ab alio mota. Propofitione. 18. I.

Mouentur quædam horum inferorum non ex se, fed ex generante, quædam vero ex se, & hec in duas partes diuiduntur, quarum vna est per se mouens, & alia, est per se mota. Propof. 3. G.

Mouere immobilitate, amato, & desiderato potestatis competit. vbi supra. H.

Motus appropriati propria operatio est mouere. vbi supra. I.

Motus quoddam vitæ opus est. vbi supra. L.

Motus per se, est tantum ipfius corporis. Propofitione. 5. C.

Motus quando ab alia esse dicitur, & quando non. vbi supra.

Motores aliqui cur corporum animæ dicitur. vbi supra.

In of motu aliquid acquiritur, & aliquid deperit. Propof. 7. X. & Propof. 30. N.

Motus plus dicitur quam non omnia fimi agere dicitur. vbi supra. Y.

Motus in corpore ad corporis diuifionem diuiditur. vbi supra. 2.

Motus femper ab immobili incipit. Propofitione. 9. A. & Propofitione. 18. N.

Quod mouens mobilis proportionatum esse debeat imaginatur. Phyfiofophi, & hoc maxime esse habet in corporibus celestibus, & eorum animabus. Propofitione. 14. F.

An motum esse aliquid per effentiam fiam poffit. Propof. 18. B. C.

Mouere aliquid se ipsum, quo contingat. vbi supra. C.

Quæ mouentur ex se prius mota fiunt, quam quæ mouentur ex alio. vbi supra. N.

Nil mouet se ipsum primo. vbi supra.

Motus ad vbi, & motus ad formam fimiles, & difimiles fiunt. Propofitione. 20. D.

Mouere se ipsum animal de, non per se primo, fed per partem. Propofitione. 25. K.

Mouentibus nobis mouentur oia que fiunt in nobis. Propof. 27. H. & Propof. 29. N.

Motus est actio motoris, & non motus. Propof. 31. C. k.

Motus cæli potest dici actio non modo animæ cæli, fed & ipfius cæli. Propofitione. 32. H.

Motus qui proprie, & per se, tempore mensuratur, cum totus est, nihil est. vbi supra. M.

Multiplicatio ex finto & infinto in intelligens tantum est. Propof. 4. k.

Multiplicatio totius entis (fiam Authorem hunc) ex intelligentiâ multiplicatione esse vbi supra. An multiplicatio intelligentiâ, & cæterorum conlequentur entium, fequatur ex compofitione fiant, cum infinto. vbi supra. O.

Multiplicitas prima entium ex forma & esse facta est. Propof. 4. Q.

Non multiplicari fiam formam in eadem specie, dupliciter est. Propofitione. 25. H.

Multitudo ois participat aliquo fieri vno. Propof. 4. A.

Multitudo est ex vnitare progrefsa. vbi supra.

Multitudo in entibus ex esse multiplicato facta est. vbi supra.

Multitudo entium est ab vno primo parte, ficut numerorum multitudo est ab vnitare. vbi supra. k. Quod multitudo aliquorum fecundam eadem formam fit, in caufa est, quia forma illa est in materia recepta. Propofitione. 7. H.

Natura non causa primaria, sed saluti organū, & instrumentū est. Propōc. 1. D.
 Natura in suis actionibus a quibus dependet causis. vbi supra. A. A.
 Natura sic causa vniuersalis est, q̄ esse superius non hēt. Propōc. 2. C.

Natura est infra esse. Propōc. 5. N.

Naturæ magis q̄ ipsi esse attribuitur infinitas, cum perpetuatio esse sit ex natura. vbi supra. O.

Natura ois creata in potentia est ad esse, & non esse, non tamen ois talis generabilis est, & corruptibilis. vbi supra. Q.

Natura semper quod melius est facere vellet. Propōc. 9. B.

Natura cum non intelligat. Non sicut aliquid perfecte ordinare nisi rememorata ex virtutibus agentibus nobilioribus, q̄ intelligente sunt. vbi supra. M.

Natura partes sunt materia & forma. Propōc. 25. A.

Negatio per affirmationem desinitur, sicut affirmatio per negationem. Propōc. 17. B.

Nigri nomen a laevis priuatione v̄ impostum. Propōc. 2. I.

Quod ex Nihilō aliquid fieret ois perterriti phylosophantes. Propōc. 3. B. B.

Super ois nomen oportet q̄ sit quod super oim est intellectum. Propōc. 22. B.

Per Nomina abstracta significantur perfectiones participatę; per nomina vero concreta perfectio nem participantia significantur. vbi supra. O.

Nomen nullum est tante excellentię dignum, quante est causa prima. vbi supra. P.

Nomen quodcumq̄ vel per modum abstracti, vel per modum concreti, significat vbi supra. Z.

Numerus quanto vntati propinquior est, tanto est minor. Propōc. 10. O.

Nuncians æternitatem facit, nunc vero fluxus facit motum. Propōc. 29. A. & Propōc. 30. &.

De littera. O.

Omnia in omnibus qualiter sunt. Propōc. 3. B.

Ab Operatione non propria aliquando desistere, seu desicere contingit. Propōc. 3. I.

Operationem diuinam magis intelligentia q̄ anima cœli habet. vbi supra. 2.

In Operatione sua alio non indigens substantia fixa, est, q̄ se flans & sufficiens q̄ se ipsam Propōc. 15. 5.

Ex Operibus, de rei substantia possumus iudicare. Propōc. 27. C.

Operatione propriam habere debet forma, habere esse sine corpore valens. vbi supra.

Operationum quædam est in exteriorem materiam transiens, & quædam non. Propōc. 31. k.

Operationis vt operatio propria mensura est ips, radicalis vero nūc temporis. Propōc. 32. D.

Oppositionem ad aliquid non hēt, quod nō est aptū natum in aliquo fieri. Propōc. 22. E.

Ordo est inter substantiam, virtutem, & operationem. Propōc. 1. X.

Ordinare sapienter est. Propōc. 9. M.

Ordo omnis propter finem est. vbi supra. N.

Ordo est inter recedere ab veritate, non esse fixam & flans sed variationi cuiuspiam esse subiectum, & s̄m dispositionem vnam non operari. Propōc. 20. V.

Ordinatio & obiectū esse habentia, oportet q̄ ab vno procedat, & ad vnu reducant. Propōc. 32. Q.

Organū habet ab arte q̄ agit, per eius enim virtutem in agendo inuatur, & per eam dirigitur & regulatur. Propōc. 1. 2.

Oriens pars cœli est principalis, vbi enim motus eius magis viget, & incipit, ibiq̄ p̄ncipaliter est in, & colligunt mouens. Propōc. 5. D.

De littera P.

De littera P.

Participatum idem est q̄ s̄m partem acceptum. Propōc. 22. M.

Participatū multum de alio duo competunt. Propōc. 23. F.

Partem quilibet

Partem quilibet totius per se stare, cur sit inconueniens. Propōc. 28. k. L.

Partem stare per quilibet partem inconueniens est, quā q̄ per se ipsam stet vbi supra.

Quod partes per se stent, ponere, est totum desinere. vbi supra.

Partes per se flans non est pars nisi in potentia. vbi supra. L.

Partes vna in composito facit ad esse alterius. vbi supra. O.

Partes vna cuiuslibet compositi, an semper sit altera melior. vbi supra. O. Q. R.

Partes in his corporalibus magis facta abijit a substantia. Propōc. 26. I.

Perfectus s̄m sc̄as speculatus naturaliter debet esse perfectus virtutibus moralibus in Probatio. I.

Perfectio in materia recepte si haberent esse abstractum, modum omnino oppositum haberent ab eo quem nunc habent. Propōc. 2. Q.

Perfectiones inferiorum causarum in superioribus relectuari eminenter, clarus est, quā q̄ superiora in inferioribus participatiue sunt. Propōc. 3. B.

Perfectio omnis creata se habet per additionem ad esse. Propōc. 4. P.

Perfectio est habere ab eternis, quā vbi deus in complemento. vbi supra. X.

Perfectiones (secundum hunc Anthonem) à Deo demittuntur in intelligentias, & ab his in cœliorum animas, & ab his in materiam sensibilem. Propōc. 12. H.

Perfectiones in effectibus nō sunt nisi similitudines quæ derivatę à causis q̄ perfectioribus. Propōc. 18. D.

Perfectiones verissime sunt in Deo, sed vniu, in nobis vero nō vnto, & multiplicato. vbi supra. D. H.

Perfectiones creaturaru ad tres reducuntur gradus, & quare. vbi sup. I. k. (Sicut est. vbi sup. D. B.

Ois Perfectiones in Deo q̄ vna & eandē rē dicit simplicissimā, q̄ quid inuenerat nobis. vbi supra. L.

Perfectiones alie ab esse, cur comparate ad esse, per modum forme se habeant. vbi supra. 5.

Perfectio ex actu, Imperfectio vero ex potentia sumitur. Propōc. 21. L.

Perfectio aliter dicitur Deus & aliter potentia a Deo. Propōc. 22. C.

Perfectio in aliquo nō receptibilis (cuiusmodi est diuina perfectio) nihil optum habet. vbi supra. D.

Perfectiones alij & alij alia & alia competunt totaliter. vbi supra. F. G. H.

Perfectiones participant per noia abstracta significantur, perfectionem vero participantia per nomina significantur concreta. vbi supra. O.

Perfectio a corpore est taliter deperdit, sine quo eē non pot. extrin ad corpus existens. vbi sup. 2.

Perfectiones omnes creaturarum dixeruntmodi creaturis ipsis attribuantur. Propōc. 23. R.

Perfectiones plures eundem speciei esse nō possunt in eodem subto. Propōc. 24. I.

Perfectiones in nobiliori recipias subiecto, nobiliores oportet esse. vbi supra.

Perfectiones omnes quæ sunt in potentia in materia prima, actu sunt in motore primo, & multo plures illis. vbi supra. M. N.

Quod per se est, vniuersale est, & de omni. Propōc. 13. B.

Quod per se est, est semper. vbi supra. H. I.

Quod per se non est, contingit aliquando non esse. vbi supra. I.

Per se tale id est, per quod sunt cetera talia. Propōc. 21. T.

Per se causa habitudinem denotat. Propōc. 28. I.

Per se subiectus idem est q̄ flans per essentiam suā. Propōc. 25. F. & Propōc. 26. A. B.

Verbi huius, Pertinet, quæ sit proprietaria. Propōc. 22. C.

An petat quod est in principio, Autho, probans intelligentias pluralitatem eē. Propōc. 4. P. Q. R.

An petat quod est in principio, Autho, probans substantiā per se tantam indiuisibilem esse, ipsam simplicem esse præsupponendo. Propōc. 28. G.

Non petat quod est in principio, sed recte arguitur, si ad probandum aliquid esse tale proponitur id quod est de eius intellectu. vbi supra.

Phylosophię tres modi vniuersales sunt, physicus, Mathematicus, & diuinus. in Probatio. X.

Phylosophi a veritate demittuntur in multis. Propōc. 3. O.

Phylosophorum intento fuit, cœli nunquam à motu desicere. vbi supra. B. R.

Phylosophorum multe opiniones sunt quæ in se licet vere non sint, iuuant nos tantum ad aliquā intelligendam veritatem. Propōc. 11. F. & Propōc. 12. E.

Physiophorum opinio de animalibus quibusvisque. Propōne. 16. D. E.

Physiophorum opinio fuit, quod quicquid per se ipsum relationem ad suum productivum habet, quod productivum immobile sit, oportet & illud indissolubile esse. Propōne. 26. P.

Platonis opinio de Ideis. Propōne. 1. R. Propōne. 4. E. F. & Propōne. 22. k. L.

Platonici cur Ideas illas Deos esse dicerent. Propōne. 3. Q.

Plato mundum generavit. Vbi supra. B. B.

Plato voluit bonum esse communis. Propōne. 4. F.

Platonis opinio de Idearum, seu perfectioni abstractarum pluralitate falsa est. Propōne. 22. I.

Plures Dii quare esse non possunt. Vbi supra. I.

Plures fortes cur esse non possunt. Vbi supra.

Non plurifcantur in eadē spē, quā essentiam indissolubilem habet ab esse, sed bene quod essentia hinc ab esse dist-

solubili, quomodo tam in eadē pluralitate spē, vel sunt corruptibilia, vel corruptibilium gēra. Propō-

ne. 25. C. D.

Quod potest virtus inferior, potest & superior. Propōne. 7. N.

Potentialis summa est in materia prima, summa vero actualitas in actu primo est, in alijs autem magis vel

minus est de potentia, sicut in materia prima, magis vel minus appropinquat ad primum. Propōne. 10. I.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Potentia ratio est recipienti, particulariter & contrariis. Vbi supra.

Primi duplex est actio. Propōne. 24. D.

A primo omnia entia, & dependent, & unitatem habent, ipsa vero à nullo. Propōne. 32. P. 5. Y.

Primum quod videtur necessarium, & omnia per ipsum unitatem habet, quo faciat ad ostendendum quod omnia ab

ipso primo dependant. Vbi supra. R.

Primum agens, unde quod primum sit habet. Vbi supra. T.

Pro primo : Vide : Principium. Causa prima, & Deus.

Per principia prima, & universalia omnia dirigi hinc, & gubernari. in Prohemio. X.

Principia omnia concludunt quomodo conclusionem, quam obcludunt principia propria. Propōne. 1. A. A.

Ad principia non ratio, sed intellectus, seu simplex apprehensio est. Propōne. 19. k.

Prius & posterius nunquam est, nisi per comparationem ad aliquod unum. Propōne. 1. B.

Prius (per se loquendo) à posteriori non dependet. Vbi supra. I.

Priora in rerum compositione, in eandem resolutione posteriora sunt. Vbi supra. I. M.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Q.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Priora in agendo posteriora sunt posterioribus. Vbi supra. k. Propōne. 16. T.

Quidam quid est, prima quæstio in eandem est, licet non sit prima quæstio simpliciter. Propōne. 7. A.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Propōne. 25. B. & Propōne. 26. M.

Quidamitates rerum non existunt nisi per esse rerum quidditates habentium. Propōne. 22. S. &

Per recipere corporaliter & spiritualiter quid A uhor intelligat. Quid item: per recipere recepti-
ne aeterna, & temporalis: & quid per recipere uirtute, & compositio. Propōne. 15. B.
Recipere, proprium est ipsius potentibus, recipi uero ipsius actus. Propōne. 28. M.
Pro recipere: Vide infra: ex rebus.

Redire ad aliquam diem, uel praesupponit recessum ab illo. Propōne. 15. D.

Redire ad essentiam suam quō possit cōpetere oī intelligenti essentia suam. vbi supra. E.

Redire ad essentia suam reditioe completa quid hie Author appellat. vbi supra. F. G. H. V.

Redire ad suā essentiam est duplex, sū substantiam, & sū operationem. vbi supra. F.

Redire ad se ipsam sū substantiam, & redire sū operationem quid sit. vbi supra. F. I. S. T. V.

Nec redire ad se ipsam sū substantia, nec sū operationem cōpetere formis materialibus. vbi sup. G. I.

Redeunt corpora ad seipā duntaxat secundum substantiam. vbi supra. G. I. k.

Redire ad essentia suam cōpetere qualiter intelligentis, & aībus colorum competat. vbi supra. G.

Oē rediens ad se ipsam, sū operationem redit, & secundū substantia, sed nō cōuerso. vbi sup. G. T.

An sola reditioe secundū operationem sit aliqua completa reditio. vbi supra. V. X.

Regere & gubernare res est (quid sit) eas ad debitu deducere finē. Propōne. 20. A. & Propōne. 23. D. H.

Ad regimē rerum quescūq; faciūt, oportet q; rebus ipsius cōmiserant excepto pīo. Propōne. 20. A. B.

Regere nulli creaturae competit, absq; distictione aliqua a seipā. vbi supra. G. H.

Regimen impedit uirtutem eius quod agit per aliquid superadditu essentiae suae. vbi supra. M.

Regens quod rebus non committitur quate esse debeat. vbi supra. V.

In Regimine regentis primi perfectum est deus. vbi supra. 2.

In Regimine perfecto quattuor sunt attendēda, abūditia, excellentia, uirtas, & uirtas. Propōne. 21. I.

Quidquid regit res, in eo q; diuini est regit. Propōne. 23. A.

Regere aīa cur alicui competat, & alicui non. vbi supra. C.

Regere an proprium solius Dei sit. vbi supra. D. E.

Regere & gubernare res eius est per se, quod per se & essentialiter bonum est. vbi supra. D.

Regimen Dei cur intelligentiae Regimen dicatur precellere. vbi supra. R.

Quōd Regimen causae primae maxime sit uirtuale uide habetur. vbi supra. S. T. V. X.

Regere est adducere res ad bonum. vbi supra. X.

Relatio nec per se acquirit nec per se deperdit pot. cum ad eā motus non sit. Propōne. 26. P. Q.

Relatio ad causam sū Prodit sit per formam, & per consequens quod sit ipsa forma refertur per se,
& sit relationis est causa, ita q; simul causa & cauatum est. vbi supra. S. T. V.

Relatio quā habet intelligentia ad primam causam tanquā ad suam productiuum vbi secundum se
fundatur. vbi supra. X. & Propōne. 29. C. D. E.

Quōd remanet de re, materiale est, respectu eius qd renouetur ab ipsa. Propōne. 1. T.

Romanere dicitur qd incōpleti permānet, & non oē completi habet. Propōne. 16. P.

Remitigiōem in calore, est, ipsū aliquo modo frigido cōmiseri. Propōne. 20. C.

Res sicut se habet ad esse, ita & ad cognosci in Probatio. D.

Res qdā sensibilis, qdam medietabilis, quaedam intelligibilis, & quēdā cognoscibilis est. Propōne. 6. T.

In re non nisi quattuor sunt, substantia. S. esse, uirtus, & operatio. Propōne. 15. F.

Res omnes habent esse, uel essentiam pīa eis primum. Propōne. 18. B. M.

Res tripliciter potest considerari. vbi supra. I.

In rerum ordine quattuor gradus sunt. Propōne. 19. A.

Res quibet sui quanda totalitatem hnt, quā totum consequerēt, si esse purū in alio nō recepūt ha-
In rebus quō aliqua Dei bonitate uirtute recipiā, alia uero multiplicatim. Propōne. 24. M. N.

Ex rebus quō aliqua Dei bonitatem aeternaliter recipiant, & quēdam temporaliter. vbi supra. O. P.

Ex rebus quō quādā Dei bonitate recipiant spiritualiter, & qdā corporaliter. vbi supra. Q. R. S. T.

In re per se stante tria sunt: forma, esse & proprietates. Propōne. 26. F.

Res nulla est, quae aliquomodo non sit corruptibilis uel incorruptibilis: simplex uel composita, aeterna
uel temporalis. Propōne. 3. A.

Inter Rē cuius iūta, & operatio in eternitatis momento sunt, & inter rē cuius iūta, & operatio in tē-
poris sunt

poris sunt momento, quod medium sit Propōne. 31. A.
Cum de Re constat motum esse de uerbis curandum. vbi supra. H.
Omnis res solum dicit potest, uel in parte, uel habens partes, uel ante partes. vbi supra.
Rerum ordinē sū hunc a uirtutem quāq; sunt. vbi supra. L. Propōne. 32. M.
Res proprie tunc est, quando tota est. vbi supra.

De Litera. 5.

Sanatur non modo sanitate sed & corpore. Propōne. 16. C.

Quod in sanitate sit homo, & q; hō sit sanus, dicere, nihil differt. Propōne. 31. D. & Propōne. 32. G.

Sapientia large & non propria scientia dicitur, in probatio. R.

Sapientia uirtus est scientis, uel arte. vbi supra.

Sapientia & intellectus cognitio altior & potior sunt, quā scientia & demonstratio. vbi supra. 5.

Sapientia, & habitus intellectus idem sunt. vbi supra. T.

Sapientiam non modo oportet scire quae ex principijs sunt, sed etiam cum uerba dicere oportet cir-
ca principia. vbi supra.

Sapientia, scientia, & intellectus cur idem esse dicantur. vbi supra. T.

Sapientia uirtus communis est. vbi supra. V.

De Sapientia dicuntur duo. vbi supra. X.

Sapientia ueluti scientiarum caput est. vbi supra.

Sapientia cum sit scientiae uirtus, est uirtutum in scientis. vbi supra. X.

Sapientia cur scientiarum sit caput. vbi supra.

Omnis scientiae necessarios sunt metaphysica nulla tamen est ea dignior. in Probatio. A.

Scientia maxima dignitas, uide sit. vbi supra.

Scientia huius libri ualde digna est etiam q; non sit bene tradita. vbi supra.

scia humanitas iūta (per se loquēdo) non ex tradite, sed ex re tradita dignitate sortitur. vbi supra.

scientia huius libri duplicem dignitatem sortitur. vbi supra. B.

scientia de causis maxime facti ad seice. vbi supra. B. C. D. E.

secundum scientiam de causis, speculati uirtus felicitas est, quae ex uirtutibus naturalibus acqui-
ri. vbi supra. B. F. G.

Ad scientiam omnium aliorum faciunt primae causae. vbi supra. D.

scientia huius libri de quibus consideret et principaliter. vbi supra. E.

Scientia hic tradita nobilissima est pars metaphysica. vbi supra. H. T.

Scientia alicuius subiectum, uel materia quae sit. vbi supra. M.

Scientia quilibet est quasi quoddam animae lumen. vbi supra. P.

An scientia possit esse de primis causis. vbi supra. Q. R. S.

Scientia dupliciter capi potest, large & stricte. vbi supra. Q. R.

Scientia stricte sumpta dicitur contra sapientiam, & intellectus non ad large sumpta. vbi supra.

Scientia, & habitus intellectus non idem sunt. vbi supra. T.

Scientia proprie dicitur quae sunt. vbi supra. V.

Scientia de causis cui parti Philosophiae supponatur. vbi supra. T.

Scientie nomen vbi oportet magis extendere, uel ad hoc q; metaphysica scientia dicitur, uel ad
hoc q; ars de causis hic tradita scientia dicitur. vbi supra. &.

Scientia Dei & scientiae creatae differunt. Propōne. 9. T.

Scientiam speculatiuam, tantum respectu aliorum habens, oportet scientiam illam quid causatum
esse: sed respectu sui ipsius pot. quis hie sciam speculatiuā tantū à nullo causatā. Propōne. 14. D.

Scientia huius qui sit essentia suam est rediens ad essentia suam reditioe cōpleta. Propōne. 15. A.

Scientia nihil est aliud quā firmam quēdam notitia ab intellectu deficientem. vbi supra. C.

Quod scientia non nisi actio intelligibilis sit, quō uerum est. vbi supra. M. N. O.

Semp. sciens aliquid per operationem intelligibilem conuenit se super id quod sit. vbi supra. P.

Scientia & factum quando idem esse contingat. vbi supra.
 Scientia & operatio intelligibilis media esse intelligitur inter factum & factum. vbi supra. R.
 Scientiam suam, ad eam & sibi substantiam, & sibi operationem redit. vbi supra. S.
 Scientia esse essentiam suam dicuntur non intelligit. vbi supra. X.
 Scientia quomodo non nisi intelligantur super omnia intelligentia. Propositione. 18. M. P.
 Scientia per se non acquiritur. vbi supra. O.
 Scientia causata non est nisi per cognitionem primi principij vel quæ primum est principium. vbi supra.
 Scientia Dei rerum est causa. Propositione. 24. H.
 Scire quando contingat. in Prohemio. D. Q.
 Scire per causam & per demonstrationem est scire proprie, & a priori. vbi supra. S.
 Ad scire plus facit quod plus facit ad esse. Propos. 1. A.
 Scire per se esse nequit nisi scaturit rei modus, nec rei modus potest sciri nisi scaturit res ipsa. Propositione. 13. Y. Z.
 Scire non modo dicitur, sed & per scientiam causare ea quorū prædicta habemus sciam. Propos. 14. D.
 Scire essentiam suam cui proprie competat. Propositione. 15. A. B. C.
 Scire, siue scientia respectu cōclusionum est. vbi supra. B.
 Semperitas duplex est. Propositione. 30. F. I. & Propositione. 31. C.
 Sensibiles formæ vt sensibiles sunt, quales sunt. Propositione. 4. M. M.
 Sensibilia a se ipsis tripliciter differunt. prout in seipsis, & in aia calid habent esse. Propos. 14. I. k. L.
 Sensibilia magis nota esse dicuntur. Propos. 23. C.
 Sensitiva cognitio scientia dici non meretur. Propos. 18. O.
 Sub sensu non cadit nec hęc phæasma, nec sibi essentia sub aliqua nra cognitio cadit. Propos. 6. S.
 Sensus non a sensibili in potentia, sed a sensibili in actu mouetur. Propos. 15. O.
 Sensus motum præsupponit: cum nihil sentiat nisi quod mouetur ex se. Propos. 18. C.
 Sensus non materialiter sed formaliter suscipit. vbi supra. K.
 Sensus prater omnem vitam necessitatem dignimus. Propos. 19. P. Q.
 Sensus non modo ad vitam necessitatem, sed & ad scientiam nobis deseruiunt: Brutis vero ad solam vitam necessitatem deseruiunt. vbi supra.
 simplex omnino, quale sit. Propos. 9. F.
 Q. uod est simpliciter magis est quàm quod est sibi quid. Propos. 19. L.
 Omne simplex secundum quod huiusmodi purum & non ad mixtum est. Propos. 20. F.
 Simpliciter secundum quod huiusmodi non potest dissolutio contingere. Propos. 26. O.
 Simplex esse causatum aliquod impossibile est. vbi supra. V.
 Simplex cum firmum & stans per seipsum sit, simul causa & causatum est, sibi ipsi namque causa est quod fecit. Propos. 26. Z.
 Simplex esse an idem sit quod non diuidi. Propos. 28. D. E.
 Simplex esse indiuisibilitati præintelligitur. vbi supra. E.
 An si simplex aliquod ex aliquo generatum sit. Propos. 29. Q.
 Simplex esse, stare per seam essentiam, exemplum esse a tempore, & habere essentiam non compositionem idem dicunt. Propos. 30. R.
 Simplex esse, cum stare, & cum esse totum simul non est idem. Propos. 30. Q.
 Simplex esse ceteri, cum per se & per suam existat essentiam. Propos. 32. M.
 Simplex ratio magis est aliqđ quāto magis est vni, & quāto minus indiget, & plus abudat. vbi supra. X.
 A. sole in actione sua dependant omnia agentia hic inferius. Propos. 1. A. A.
 Solis lamine omnia illuminantur, sed diuersimode. Propos. 23. C.
 Sol calidus est non formaliter, sed virtualiter tantum. Propos. 24. B.
 Sol ex tura materia sua constare dicitur, quia tota materiam habet, quam potest hęc. Propos. 25. N.
 Species cur dicitur in aliqua perfectione, quia tota generat abudantia. Propositione. 2. Q.
 Species intelligibiles in intelligentijs, & in animalibus cœlorum, & nostris non pariformiter sunt Propositione. 3. T. & Propos. 9. H. & Propos. 10. S.

Species duæ equè perfectę sub eodem genere dari nequeunt. Propos. 4. P.
 Spēs itelligibiles in intelligentia vā derivare sinit, & quorū sunt et. Propos. 8. N. O. & Propos. 24. N. R.
 Speciem vnitam hęc est non multiplicari faciendam eandem speciem. Propos. 25. G.
 Speculantis contemplatio tria habet in se. in Prohemio. k.
 Nulla spiritualis substantia materie fundamentum imittit. Propos. 25. I.
 Stans per se fixo: & factum pro materie cōiter accipi possunt. Propos. 16. H.
 Stare per essentiam suam: quid sit. Propos. 25. I. k. L. & Propos. 18. O. P.
 Stare per essentiam cur materia non dicantur. Propos. 26. D. E.
 Stans per essentiam suā naturaliter nec destruitibile, nec corruptibile, nec adminabile est vbi supra. R. S.
 Stans per essentiam suā causa est suæ relationis ad primam eam, & sui complementi vbi supra. S.
 Stare per se ipsum quid sit. vbi supra. 2. & Propos. 28. I.
 Stare aliquod per seam essentiam dupliciter potest intelligi. Propos. 28. B.
 Stare per se totū secundum se conueniat. oportet quod quilibet pars per se sit. vbi supra. I.
 Stare non idem est quod esse simul totum. Nunc enim temporis (cum sit semper fluens) non stat, tamē totum est simul, cum quid indiuisibile sit. Propos. 30. &.
 Subiectum scientiæ quod sit. in Prohemio. M.
 Subiectum huius libri sunt causę primarię. vbi supra.
 Subiecti cognitio vno modo est præcognitio in scientia, alio modo est scientiæ finis. vbi supra. N.
 Non subijciuntur aliquando quod est formalis rei materialis. Propos. 29. M.
 Quod subijciuntur aliquid denominatur ab illo, & in illo esse dicitur. Propos. 32. G.
 A. de substantia, vt de operatione loquendum sit. Propos. 3. S.
 Substantia, & operatio intelligentię, quomodo res vna sit. vbi supra.
 Substantia est nobilior, & minus dependens operatio. Propos. 15. G.
 Quæ substantiæ non sint generatæ ex alia re. Propos. 25. F.
 Substantia triplex est materię, formę, & compositum. vbi supra. G.
 Substantia per prius de forma dicitur. vbi supra.
 Substantia simplex non diuida, est, forma in materia non recepta. vbi supra. I. K. L.
 Substantiæ vnitę an ex re alia generatę sint. vbi supra. M. N.
 Substantiæ omnes intellectuales an vnitę sint. vbi supra. O.
 Substantia stans per essentiam suā si generata esset ex alia re quid ei accideret. vbi supra. P.
 Substantia p. essentiam suā quilibet suæ formationis eam non hęc. vbi supra. S. T. V. & Propos. 26. & 2.
 Substantia omnis stans p. se ipsam est sub corruptione non cadens. Propos. 26. A. & Propos. 27. B. C. D. E. F.
 Substantiam stare per se ipsam & per essentiam suam idem est omnino. vbi supra. C. D. E.
 Substantia stans p. se ipsam dato quod non possit corrumpi, an naturaliter possit destrui. vbi supra. F. G. H. I. K.
 De substantijs immaterialibus: Auctoris, & procl. sententię. vbi supra. T. V.
 Substantia stans per essentiam suam quomodo causa & causatum simul sit. vbi supra. 2.
 An substantia destructibilis non sempiterna a. r. asposita, aut delecta supra re aliā sit. Propos. 27. A. B. I. k.
 Substantiā destructibile esse duobus modis contingit fieri & non esse per se ipsam stantem. vbi supra. B.
 An omnis substantia stans per essentiam suam sit simplex & non diuidatur. Propos. 28. B. C. F. N. O.
 Substantiam simplicem habere, est, de intellectu substantiæ per se stantis. vbi supra. G.
 Substantia omnis per se stans quale totum sit. vbi supra. H.
 Substantia omnis per se stans est forma separata. vbi supra.
 Si Substantia per se stans diuidetur in partes, quō tunc qualibet pars supra se ipsam rediret, & supra se ipsam staret sicut & totum, quod est inconueniens. vbi supra. I. k. L. M. & supra. F. G.
 Si Substantia per se stans esset composita vna pars eius esset melior altera, & melior per viliorē staret, & econuerso, & quid auctore habeat ex hoc. vbi supra. 5.
 Omnis substantia simplex est stans per se ipsam. i. per essentiam suam. Propositione. 29. A. k. L. O. P.
 An Substantia aliqua fieri per se, vel per se ad stantem substantiam sit. vbi supra. B. C. D. E. F.
 Substantiæ immateriales quō sibi ipsis causę suæ relationis sint. vbi supra. B. C.
 Substantia simplex est creata sine tpe & sua substantialitate superior est substantijs equalib; alijs similib; vbi supra. k. L.

An omnia subiecta nra simplex, & omnia facta separata immobilis sit. vbi supra. M. N.
 Quid substantia omnis in tempore creata vel est semper in tempore, & tempus non superfluit ab ea, aut superfluit super tempus, & reserua ab ea superfluit. Propone. 30. A. B. C. D. 2.
 Cur subiectum mediū inter substantias abstrahendas, & glabiles dare oporteat. vbi sup. F. G. H. & Propone. 31. Q.
 Substantie oēs creatae sunt quāsi quiddam numeri à primo tanquā ab unitate pendentes. vbi supra. G.
 Quid substantia separata ad ista inferiora se habere non possunt nisi mediāntibus substantiis tempore
 temis. i. corporibus coelestibus. vbi supra. I. k. L. M. Q. R. S. T. V.
 substantie in spe scēte substantiis q̄ supra tempus sunt per aliquē modū nō similitur. Propone. 30. N.
 Subiecte separatae veras formas inducere, vel ad formā rāsonūre materiā nullo modo pnt. vbi sup. O.
 substantia supra tempus, dicitur esse triplex. vbi supra. R.
 substantiarum tria sunt genera. vbi supra. 2.
 Cuius substantia sub tempore cadit, & eius operatio cadit sub tempore. Propone. 31. O. S.
 substantia nunquā in tempore est nisi per actionem. vbi supra. P.
 Quid substantiam medianā inter rem omni quāq; rēporalem & rē omni quāq; aeternā dare oporteat,
 quomodo habeatur ex hoc q̄ qd̄ rei subā est in spe & quōq; eius operatio in spe est. vbi sup. R.
 Substantia oēs in quibusdam suis dispositionibus sub aeternitate cadens, & quibusdam dispositio-
 nibus suis sub tempore cadens; quō sit ens & quō simul. Propone. 32. A. L. O.
 substantia nunquā in tempore, aut aeternitate mensuratur tanquā propria mensura. vbi supra. G.
 Superfluit quid sit. Propone. 30. R.
 Pro superfluit esse. Vide esse.

De littera. T.

Supra Tempus sunt secūdam hanc Authorem omnia in corpora. Prop. 7. P.
 Tempore proprie sumpto nihil intelligendū mensuratur. vbi supra. S.
 Tempus vt in subiecto fundatur in motu primi caeli, vnde tempori nihil est subiectum, nisi subiectū-
 tur motui primi corporis. Propone. 29. M.
 Tempus non nisi fluxus est ipsius nunc. Propone. 30. &
 Tps superfluit a substantiis generabilibus, & corruptibilibus à primo principio vsq; ad finē. vbi sup. P.
 Temporale duplex est. Propone. 31. B.
 Temporale fm̄ substantiam id dicitur. cuius substantia est tempus. vbi supra. D.
 Tempus in ipsa caeli substantia habet esse. vbi supra. D. E. G.
 Tempus est in primi caeli motu, vt accidens in subiecto, & vt mensura in mēsurato. vbi supra. F.
 Temporale proprie dicitur non id in quo est tempus, sed quod tempore clauditur. vbi supra.
 In Tempore non est proprie nisi habens partem post partem, ita q̄ totum tempus totum mensuret,
 & pars partem. vbi supra. H.
 Sub tempore cadere secundum dispositiones omnes; quid sit. vbi supra. O.
 Si in Tempore est substantia quomodo, & eius operationem ibi esse oportet. vbi supra. P.
 Sub Tempore cadens in cunctis suis dispositionibus secundum est & re cadit sub aeternitate in om-
 nibus suis dispositionibus. vbi supra. Q.
 Temporis (nunc) mensurat mobile, tempus vero mensurat motū. Propone. 32. B.
 Tempus realiter idem est q̄ motus primi mobilis. vbi supra.
 Temporis (nunc) & rei mobilis substantia idem realiter sunt. vbi supra. C.
 Per Temporis momentum quid Authō intelligat. vbi supra.
 An in tempore momento res aliqua dici possit habere substantiam & operationem, sumpto tempo-
 ris momento pro nunc tempore. vbi supra. D. E.
 Tempus tripliciter ad nunc rē reducitur, vt ad eam, vt ad radicem, & vt ad mēsurā. vbi supra. Q. R.
 Tempus per se (nunc) mensuratur. vbi supra. E.
 An per tempore momentum possit intelligi tempus. vbi supra. G. H.

Temporalia non sunt ens vere. vbi supra. M.
 Sub tempore cadens quomodo vere sit generatio. vbi supra. N.
 Tendere aliquid in aliud est dupliciter, vel vt motum à se, vel vt motum ab alio; primum & nō se-
 cundum perfectionis est. Propone. 18. I.
 Terminos duos est in cunctis imaginari vltra quos processus non est, & hi sunt actus primus & pri-
 mus, & potentia pura. S. materia prima. Propone. 9. C.
 Terminus est idem q̄ finis. Prop. 17. B.
 Terra in aliqua sui parte est discooperata aquis, ob aliud gressibilem vitam. Propone. 30. M.
 Terra quarta pars completae aquae discooperata non est, cum nec complete quarta pars terrae ponatur
 habitabilis, tota vero reliqua pars terrae aquae creditur cooperata. vbi supra. M.
 Totum quantumcumq; materiale secundum se totum in materia non recipitur. Propone. 15. I.
 Totum realiter differens est a qualibet sui parte. Propone. 21. D.
 Totum, vel totalitas (fm̄ Proclum) triplex est. Propone. 22. F. & Propone. 28. H.
 Totum partem, & totum ante partes perfectissimum est cui additio nulla coepit. vbi supra. H.
 Totum & perfectum idē sunt, aut proximum fm̄ naturam. vbi supra. F. & Propone. 23. O.
 Totum ex oīo equalibus, & eodem modo se habentibus partibus constitutum non pot. Propone. 28. Q.
 Totum non accipitur nisi vno modo & equaliter. Propone. 30. C.
 Totum id est cuius nihil est extra sumere. vbi supra.
 De Toto & partibus aliter & aliter loquendum. vbi supra.
 Totalitas rei permanentis consistit in partium similitudine, rei vero successivae totalitas in ordine par-
 tium consistit. vbi supra. & Propone. 32. E.
 Transmutatio duplex, ad formam. S. & ad vbi. Propone. 30. S.

De littera. V.

Vbi vnum propter aliud vtrobigi tantum vnum. Propone. 27. k.
 Valle preclauditur intelligere. Propone. 5. I.
 Valle, siue voluntas est ipsius finis. Propone. 15. B.
 Verba valde materialia sunt respectu eorum quae sunt in intellectu: & per consequens verbis expti-
 mere nequimus que de prima causa intelligimus. Propone. 6. B.
 Omne verum sibi manifestū esse oportet: & per consequens oēs verū sunt quod dā est. vbi supra. J.
 Verum & falsum in intellectu sunt. Propone. 8. G.
 Verificatur de re quod per essentiam est, etiam re non existente. Propone. 20. L.
 Veritate duplici vera est haec Propō, homo est animal, hoīe existente vbi supra.
 Vere tale illud est quod fm̄ se est tale. Propone. 32. M. N.
 Virtutibus moralibus naturaliter debet esse perfectus, qui fm̄ scientias speculativas perfectus est. In
 Prohemio. I.
 Virtus est vitium de potentia. vbi supra. X. & Propone. 9. O.
 Virtus substantia cōnexa est, virtuti vero cōnexa est operatio. Propone. 5. C.
 Virtus alicuius quid esse dicatur. Propone. 9. O.
 Virtus alicuius dupliciter aliquid dici potest, vel per se, vel per accidens. vbi supra.
 Virtus diuina (cum aīarum virtutum sit causa) super omnes est virtutes. vbi supra. V.
 Virtualiter aliquid habere est illud modo excellentiō habere. Propone. 14. H.
 Virtutes oēs quibus non est finis qualiter pendentes sunt, per infinitum primum. Propone. 16. A.
 Quid virtus ipsa non est, virtutem habet à primo. vbi supra. I.
 Virtus pura qualis sit. vbi supra. N. O.
 Virtus receptam habens, aliud est quā virtus. vbi supra. O.
 Virtus omnis creata defectiva est: cum omnis talis in actione sua superioris agentis actionem pre-
 supponat. vbi supra. Q.
 Virtus oīs vana plus infirma est, q̄ virtus multiplicata. Propone. 17. A. L. M. N. P. Q. R.

virtutem infinitam esse: quid sit. vbi supra. A. B. C. D.

La Virtutetia est considerata. 1. virtutis essentiam, actionem, & agentis modum. vbi supra. A.

Virtus simpliciter infinita in nullo cantulo potest reperiri. vbi supra. E.

Virtus quomodo una, vel vna esse dicitur. vbi supra. I. K.

Virtus inhiatens quod per unitatem efficitur, & diuisione vero, & multiplicatione destruit. vbi supra. P. Q.

Virtus quasi organum, & instrumentum essentiae est. Propos. 20. 7.

Vitio quilibet hat. Propos. 24. 5. T.

Vitalis dupliciter capitur, vel ex eo quod mouetur ex se, vel ex eo quod suae actionis habet dominium: & hic nobilior est vitandi modus. Propos. 18. I.

Vita quo prius sit motus ab ente quieto, & semperno procedens. vbi supra. N.

Vituentia mota per suam dicitur essentiam. Propos. 18. B.

In Vituentibus gradus sunt. vbi supra. L.

Vincere ex hoc aliquid dicitur, quia ex se mouetur. vbi supra. I.

Vinum & animalium a non vino, mota & sensu distinguuntur. vbi supra. C.

Vicinium id est in quod alia resoluitur. in Prohemio. X.

Vmbra (si supposita luce & corpore) quasi naturali quadam necessitate sequitur corpus. Propos. 29. B.

Non oia vna eodem modo vna sunt, sed quaedam magis & quaedam minus. Propos. 14. M.

Vnam substantiam esse, vel esse vnam: quid sit. Propos. 25. G. H. M.

Vnitas dignior est quam diuisio. Propos. 7. &

Vnitas obicit rei ex forma, diuisio vero & multiplicatio ex materia & potentialitate. Propos. 17. Q.

Vnitas ad infinitatem & augmentum facit, diuisio aut tollit, & destruit augmentum. vbi supra. P. Q. S.

Vnitas in obis reperitur, aliter tamen in primo & aliter in alijs. Propos. 22. V.

Vnitas non fit nisi per vnam primum verum. vbi supra.

Vniteralia in particularibus particulantur, & contrahuntur, & sunt idem cum ipsis particularibus. Propos. 1. B. B.

Q. uanto vniterialis est aliquid, tanto in materia receptum est magis in potentia, & magis imperfectum. Propos. 2. Q.

Vniterfiora materialibus derivata magis sunt imperfecta. Propos. 9. H.

Nullum vniterfiale est per se subsistens, & si secus Platonicis senserit. vbi supra. 2.

Ex vniterfialis parte semper est vnitas, pluralitas vero ex parte particularium. Propos. 10. K.

Vniterfiam vnde conexum dicitur. Propos. 3. B.

Vniterfii armoniam qualiter operetur Deus. vbi supra. M.

Vniterfii talis est conexio, quod omnia quodammodo vnam sunt. Propos. 12. F.

Ad vniterfii ordinem, & conexionem, quid requiratur. Propos. 30. F. G. H. I. & Propos. 31. Q.

Vniterfii conexio quo non esset nisi essent subsistentis medietate inter substantias abstractas, & corruptibilia. Propos. 30. K. L. M.

Vnum tantum est per se ens & per se verum. Propos. 4. C.

Vnum aliquid tripliciter dici potest continentate, aggregatione, & simplicitate. Propos. 17. I.

Q. uod vnum ex potentia & actu fiat est per se. Propos. 21. E. F.

Vnum & ens aliquid habet esse per idem. Propos. 26. G.

Vnum aliquid est vel per aggregationem, vt domus, vel per formae receptionem, vt quodlibet naturale corpus, vel quia est ipsa forma. vbi supra.

Vnum quodq; in vno quodq; per vnitatemq; modum, quo sit. Propos. 12. A. G. H. Propos. 23. F.

Vnum quodq; esse in vno quodq; per modum vnitatisq; patet in causis formalibus & in efficientibus. vbi supra. D. E. F.

Voluntate antiqua non mutata potest quis rem nouam facere. Propos. 11. F.

Tabule super librum de causis Alpharabij & sui fidi & fundatissimi interpretis Egidij Romani Finis.

EX ILLUSTRACIAC GENEROSA PROSAPIA

Orundo viro Magnifico, & suo Dño Benedetto (Dei gratia) sancti Nicolai

in carcere Tulliano diacono Cardinali, Deuotus eius frater Egidius

Romanus, ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini eius ob iustice-

thone seipsum & prompti ad sua beneficentia voluerit.

SERENO animo ferose copatens me prouidentis vestre ex omni parte fore obnoxium non valens equalens reddere, ne ingratis notis (& merito) à personis aliis quibus incurrere indidat: Decreti expositione libri de causis vestre Magnificentie humiliter presentem, vt vestre celsitudinis titulo expofitio plibata auctoritate scriptis paralogatione, & redacta in publici tanquam ebe Bonu pulchritus clarescat. Amadotrens quod vestri Excellenciam animi, Industria ingenij, & solertiam Intellectus, nihil mihi aptius, nihil conuenientius tanto domino ad presens offerri possibile occurat: si declarationem per grati libri, que philosophorum quidam (propter subtilitatem) diuinoi flores, quidam (per vtilitatem) Canabum traditarum ibidem) de vniterfialibus principijs nominarunt. Quidam vero (quia hic consistit felicitas qua poluerunt Philosophi) ipsam de prima bonitate appellarunt, nec non & Alij (propter elucidandae veritatis efficaciam) voluerunt eum Iamnam Iamnam nuncupare. Quare Renerendi, Pater & Dñe exiguum munus precor dignemini accipere: placide sapientiam, vt non quanta sit dari datus, sed quanta sit datus affectio laetis ponderet ponderetur. Cōfietur vos Deus Ecclēsię suę sanctę coluā per tempora longiora.

P R O P R I E T A R I A

F V N D A T I S S I M I A E G I D I I R O M A N I A R C H I E P I S C O P I

Bituricensis ordinis fratrum Eremitarum sancti Augustini Expofitio

super Authorem de Causis Alpharabium incipit.

HYLOSOPHY in primo Metaphysicę. Postq; dixerat Metaphysicę esse de primis causis entium, & considerate causas causas: occludit de ea quod necellarios sunt quidem oēs ipsa, dignior aut nulla: Ex quibus verbis sufficit Prohemio inuenitur, quod maxima dignitas in se scientiæ, ex eo quod considerat causas causarum, & causas primas. Et quia liber iste de causis, que habentur pramanibus, considerat de primis causis. Patet factam in hoc libro traditam (si bene tradita esset) esse valde dignam, & honorabilem. Et quia scientia huius libri non sit oio bene tradita, ipsa tamen, scientia in se valde digna, & honorabilis est, quia scia non sortitur (per se loquendo) dignitatem ex tradente, sed ex re tradita. In scientiis. 2. humanis inuentis dignitas, & honorabilitas accipitur ex re tradita. Et quia hec scia est de primis causis ex primariate causarum accipienda est dignitas huius doctrinæ. Possimus aut dicere, quod hec doctrina sortitur duplicem dignitatem ex eo quod est de primis causis: quarum prima est, quia facit maxime ad scientiam vero est, quia speculantur sciam sciam, est vltima felicitas, qua poluerunt Philosophi, vel est vltima felicitas, quam possimus ex puris naturaribus acquirere. Hanc aut duplicem dignitatem sortitur hec liber, proat est de primis causis, non tamen eodem modo, nec fm eandem rationem. Nam, Primum, duo importare videtur, vt post quod aliud: & ante quod nihil: Ergo primę causę sunt ille post quas sunt alia, & que faciunt ad esse aliorum, & sic hæc scia sortitur dignitatem hanc, quia maxime facit ad scire. Sed prout primæ causę sunt ille ante quas non sunt alia causę, sic ista scia sortitur hanc dignitatem, quia ea habetur illa felicitas vltima, qua philosophi poluerunt. Q. d. aut hæc doctrina maxime facit ad scire. prout est de primis causis, eo quod primæ causę faciunt ad esse eorum aliorum, patet per philosophi. 2. Metaphysicę qui vult quod Dispositio cuiuslibet rei in veritate, sit sua dispositio in certitate: Ergo res sicut se hæt ad esse: sic se hæt ad cognoscendum. Primum ergo causę vt faciunt ad esse eorum aliorum, faciunt, & ad cognoscendum eorum aliorum.

A

Cap. 2.

Prohemio

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

Prohæmium.

Ca. 3. Vnde Physiophilus in primo Methaphysicæ ait qd tunc scire dicimus vnuinquodq; quando primam causam cognoscere putamus. Et primo phisicorum scribitur, qd tunc arbitramur scire vnuinquodq; cum cognoscimus causas primas, & prima principia, vq; ad elementa.

F

Restat ergo declarare secundum, v3 qd per hanc doctrinã habetur felicitas illa vltima, quam possidentur Physiophi, vel felicitas illa, quam pollumus acquirere ex puris natura- libus, quod fortiter hæc scientia ex primis causis, prout vltra prima non est procedere. Per felicitatem, n. intelligimus, id quod quietat intellectum quãdã. n. Intellectus non est quietus, non habetur felicitas. Et quia naturale, est, qd cognitio effectum desideramus cognoscere causas, non quietat naturale desiderium nostrum donec perueniamus ad cog- nitionem primarum causarum. Et quia (si hæc scientia esset bene tractata) daretur hic cog- nito primarum causarum secundum modum possibilem nobis ex naturalibus notis, Er- go ex hac scientia haberetur felicitas illa vltima, quam possidentur Physiophi. Et (v3 ma- gis apparet hæc veritas) est diligenter notandã, qd in omni genere virtutum est dare vñ virtutem supremam, cuius operatio dicitur esse felicitas. Hoc est ergo quod dicit Phylo- sophus primo Ethicorum, qd felicitas est operatio animæ secundum virtutem perfectam. Sunt. n. hæc tria genera virtutum, v3, Morales, intellectuales, & Theologicæ. Dimittis ergo virtutibus Theologicis, dicemus qd in genere virtutum moralium, suprema virtus est prudentia, fm quam operari est felicitas Politica: de qua determinatur primo Ethicorum distictè. In genere autem virtutum intellectualem, siue in genere scientiarum suprema scientia est Methaphysica, secundum quã peculiariter est felicitas contemplativa, quam pos- sidentur Physiophi, de qua determinatur in. 10. Ethicorum. Et quia hic liber Methaphy- sicus est, immo quia est nobilissima pars Methaphysicæ, ideo cognitio primæ causæ & sub- stantiarum separatarum (de qua hic author intendit) est felicitas contemplativa à Phylo- sophis posita. Possidentur. n. Physiophi felicitatem contemplativam nobilissimam & ex- cellentiore felicitate politica. Intelligitur. n. felicitas politica esse materialis, & esse quasi instrumentum felicitatis contemplativæ. Nam perfectus secundum scientias peculiariter instrumentum debet esse perfectus virtutibus Moralibus, vt prout cõmentator in qua- dam dictione, quam facit. 7. Physicorum & in. Prologo primi Phisicorum. Igitur si con- tingit aliquando qd aliquis perfectus scientia, non sit perfectus virtute moralis, sed interm- peratus, & insequatur passionem, hoc est contra naturam scientia. Idem ibidem. Felici- tas ergo contemplativa, quam possidentur Physiophi, & quæ habetur ex scientiis huius li- bri, prout est de primis causis, est potior (per se loquendo) felicitate Morali, quia inclu- dit illam. Et vt magis apparet quod dicitur, Sciendum qd felicitas, tria de se videtur ha- bere, vel dicere, v3 qd sit quid optimum, qd sit nullis aut modicis indigens, & qd sit quid de- lectabile, quæ omnia tria, sufficienter habentur ex diffinitione felicitatis posita in primo Ethicorum. Vbi dicitur qd felicitas est finis operationum, perfectum & per se sufficiens bo- num. Prout ergo est finis operationum, est quid optimum. Prout est bonum perfectum, est quid delectabile, sed prout est per se sufficiens, est nullis aut modicis indigens. Et quia hæc tria, potissime habet speculativa contemplatio, quia ipsa est optima, vt dicitur. 10. Ethicorum, & quia est vnde delectabilis, quia (vt ibidem dicitur) Physiologia admirabilis delecta-

M

Prohæmium

tionem videtur habere sui puritate & firmitate. Et Rufus, quia paucioribus indiget, qui vult intendere felicitatem contemplativam, quã intendens felicitatem politicam: ideo, felici- tas hæc est potior illa felicitate. Declaratum est ergo hæc doctrinam (eo qd est de pri- mis causis) esse dignam & honorabilem dupliciter: primo. Quia maxime facit ad scien- tiã. Quia qd hanc sciam habetur felicitas illa contemplativa, quã possidentur Physiophi. His vltis de facti possimus delectare ad causas huius operis. Nam Materia, per sub- iectum aliquis doctrinæ est illud quod principaliter intenditur in illa scia, & per quod scientia digna & honorabilis dicitur. Causæ ergo primariæ (de quibus hic principaliter in- tenditur, & per quas hæc doctrina est digna, & honorabilis) erunt subiectum huius libri. Can- sã vero Efficientis ignoratur, sed creditur a multis fuisse Aphanarum. Dicitur. n. qd hic li- ber non habetur apud Grecos, sed de Arabico dicitur esse translatus. Vnde aliquis Arabs creditur fuisse Author huius libri: In Greco autem habetur propositus Prodi, à quibus hæc pro- ptes emanaverunt, & fuerit acceptæ. Vt. n. apparet scientibus: hic liber emanavit ab illo.

N

Modus autem agendi siue forma tractã huius libri est per modum Theoremãtũ, quia primo proponuntur Theoremata, & quafi quædam maxime vniuersales, & postea datur intellectio illorum Theorematum, siue illarum propositionum: Forma autem tractatus est ordinatio Theorematum ad invicem.

N

Causa autem finalis est cognitio eorum, quæ hic tractantur. Nam cognitio subiecti vno modo est pre-cognitio in scientia, alio modo est finis scientiæ.

O

Titulus autem huius libri quadrupliciter ponitur. Nam vno modo intulatur, qd est de pura Bonitate. Alio modo intulatur, qd hic liber vocatur est Heres diuinorum. Tertius titulus est, qd vocatur est lumen luminum. Quartus autem titulus eius est communis, qd dicitur est liber de causis: qui tituli forte ex dignitatibus, quas assignauimus huic libro sumperunt originem. Dicitur enim, qd hic liber maxime facit ad scire & qd per huc librum habet felicitas illa vltima quã possidentur Physiophi, si sufficere eã hic liber tractatus.

P

Afficientes ergo ad ipsum scire, vocaluerunt ipsum de causis, eo qd scire sit per causas. Et vocantur ipsum lumen luminum: vt intelligamus, qd quilibet scientia est quasi quoddam lumen animæ, sed scientia primarum causarum, & primorum principiorum (eo qd sit scien- tia scientiarum, & eo qd talis scia faciat ad scire omnium scientiarum) huiusmodi scia non solum debet vocari lumen, sed etiam lumen luminum.

Sed afficientes ad hanc doctrinam, prout habetur felicitas illa, quam possidentur Phylo- sophi, vocaluerunt ipsum de pura Bonitate, quia in bonitate pura. i. in bonitate abstractã, non autem in bonitate materiali, & corporali est ponenda felicitas. Sic etiam tales voca- uerunt huic librum, Flores diuinorum, quia in talibus vel in cognitione talium contem- platiua felicitas (de qua hic loquimur) est ponenda.

Cui autem parti Physiophilicæ supponatur in dubijs patebit

Q

Ad intelligendam autem dictionem & dicendorum. DVBIARE T forte aliquis. Virtum de primis causis possit esse scientia, & vide- tur qd non. Quia scire est per causam Nam (vt dicitur primo Posteriorum) scire est eã cognoscere: Cum ergo causæ primæ non habeant aliam eã, de eis non poterit esse scientia. Præterea, scire est per demonstrationem sed prima principia nõ possunt demonstrari ergo &c.

R

Dicendum, qd ipsa scientia vno modo accipitur large, prout ipsa sapientia quædam scia est, secundum quem modum loquitur Physiophilus quarto Methaphysicæ: vbi ait, qd vniuers quidem scire, vel scientia scientiarum est cõsideratio de ente per se, & de rebus quæ sunt entis in eo qd ens. Methaphysicam: ergo quæ est sic de ente, vocaluit sciam, & de numero scia- rum: Et tamen constat qd ipsa (proprie loquendo, est sapientia, cum sit per causas aliosã- m) & sit de primo ente. Alio modo potest accipi, scilicet prout diuiditur contra sapien- tiam, & contra intellectum: & hoc modo dicimus, qd scientia differt ab intellectu. Quia scia est conclusio, intellectus vero principiorum, differt autem scientia a sapientia, quia sapientia est virtus scientiæ; siue est virtus artis, vt dicitur sexto Ethicorum: & fm hanc Cap. 8.

tionem

modernam sapientia est alior scientia, & habet scias regulare. Cum ergo quaeritur, virtum de primis causis posse esse scia. Dicendum qd Ars considerans de primis causis proprie dicitur sapientia, si aut dicitur scia hoc est prout nomen scie extenditur ad sapientiam. Quod vero arguitur qd scire est per causam & per demonstrationem. Dicendum qd de primis principijs, & de primis causis, non habemus sciam, accipiendo sciam stricto, nec habemus sciam simpliciter, & à priori, sed à posteriori, & per effectus tantum, de talibus enim habemus sapientiam, & intellectum, quæ sunt cognitio potior, & altior qd scia & demonstratio.

V L T E R I V S forte dubitaret aliquis. Vtrum hæc Ars, quæ traditur in hoc libro proprie sapientia dicatur. Et videtur qd non. Quia sciet scia dicitur contra intellectum, quia dicitur qd scia est habitus conclusionum, intellectus vero est habitus principiorum, sic sapientia videtur diuisi contra ipsam intellectum, vt habitus conclusionum traditarum in Metaphysica videtur qd dici debet sapientia. Sed habitus principiorum ad conclusiones illas videtur qd debeat vocari intellectus. Cui ergo iste liber sit de primis causis, & de primis principijs, videtur qd de talibus non sit proprie scia nec sapientia, sed intellectus tantum. Dicendum qd licet non sine idem habitus intellectus, & scia, sunt tamen idem habitus intellectus & sapientia: pp quod in sexto Ethicorum scribitur in capitulo illo, vbi de sapientia agitur: qd sapientem non solū oportet scire quæ sunt ex principijs: sed et oportet verū dicere circa principia. Vnde ibidem concluditur, qd sapientia & intellectus & scia idem sunt. Cui ergo ad sapientem pertinet cognitio principiorum & conclusionum: sapientia cõpletur hæc duo. S. intellectus & sciam: intellectus ratione principiorum, & sciam ratione conclusionum. Dicendum itaq: qd scie proprie sunt res artes particulares, quæ pp sui particularitatem sic artium ear ad cognitionem conclusionum, qd prima principia in sua vniuersalitate non pertinent ad considerationem talium. Scitarum: sed cognitio talium principiorum pertinet ad quædam habitum qui vocat intellectus, qui est differens ab oibus talibus scientijs: sed sapiens est artifex vniuersalis, & sapientia est notitia cõis, & pp sui cõitatem, & vniuersalitatem ad vni & eandem habitum sapientia, siue ad vni, & eandem Metaphysicæ pertinet cognitio cõclusiua nuna traditarum in illa scia, & primorum principiorum. Non ergo sic distinguitur sapientia ab intellectu, sicut est scia ab intellectu distincta: sed sapientia est ista duo. S. scia & intellectus.

Dicitur autem de sapientia duo, vt patet ex sexto Ethicorum, v3, qd sapientia est virtus Aristis, siue virtus scientiæ, & qd sapientia est veluti caput habens: quia est quasi caput scientiarum. Cum ergo virtus sit vltimum de potentia, vt dicitur in primo cœli & mundi, & vltimum sit illud in quod resoluantur alia, & conclusiones resoluantur in principia propria. Principia vero propria in principia prima & vniuersalia, non esset sapientia virtus scie si non esset vltimum in scientijs: & nisi ad eam spectaret cõsiderare de causis primis & vniuersalibus, in quas resoluantur omnia. Rursum cum capitis (quia in eo vigent sensus) sit regulare, & dirigere cætera membra, cum per principia prima, & vniuersalia cætera regulentur, & dirigantur, non esset sapientia scientiarum caput nisi cõsideraret causas primas, & vniuersalia prima, p qd quæ omnia regulantur. Ars ergo hic tradita proprie vocari poterit sapientia, non obstante qd sit de primis causis, & principijs, circa quæ est intellectus: quia sapientia in se intellectum includit.

V L T E R I V S forte dubitaret aliquis cui parti phylosophicæ supponatur hæc scientia. Dicendum qd cum tres sint modi scientiæ phylosophicæ, vt dicitur sexto Metaphysicæ, v3, phylicæ, Mathematicæ, & diuina seu Metaphysicæ, scientia tradita in hoc libro supponitur illi parti phylosophicæ quæ dicitur diuina siue Metaphysicæ, & est quasi flos illius partis. Nam nobilissima pars Metaphysicæ est cõsiderare de Deo, & de substantiis separatis. Cum ergo in. 12. Metaphysicæ quodam modo agatur de talibus secundum mentem propriam phylosophi, in. 13. autem & in. 14. de huiusmodi substantijs separatis agatur secundum mentem aliorum: condecens erat, vt tradideretur aliquis liber in quo de talibus ageretur simpliciter & scietum se: quod fit in hoc libro. Hinc forte appellatur. Et flores diuinarum, siue Metaphysicarum quia est nobilissima pars Metaphy-

T. cõ. se. cõdi.

X

Cap. 8.

V

Cap. 8.

X

T. cõ. 116

fice. A signant autem aliqui plures rationes quare hic liber appellatur sic flores diuinarum: sed secundum hoc videtur magis ex proprijs procedere, qd rationes illæ procedant. V L T E R I V S dato qd Ars hic tradita dicatur proprie sapientia, & non scientia, nisi large accipiendo scientiam, eo qd supponitur Metaphysicæ quæ proprie dicitur sapientia & non scientia nisi extendendo nomen scientiæ. Dubitaret forte aliquis vbi magis oportet extendere nomen scientiæ: an ad hoc qd Metaphysica dicatur scientia, an ad hoc qd ars hic tradita, scientia nuncupetur.

Dicendum qd (vt paruit per phylosophum in. 6. Ethicorum) sapientia est intellectus, & scientia. Scientia quidem ratione conclusionum siue ratione effectuum: intellectus vero ratione principiorum, siue ratione causarum. Cum ergo in Metaphysica determinetur de substantia sensibili (vt patet in. 7. & de substantijs separatis) Vm. 12. Metaphysica dicitur intellectus & scientia. Sed magis dicitur scientia vt tradat de sensibili, & magis dicitur intellectus vt tradat de substantijs separatis, siue de substantijs intelligibilibus. Et quia Ars hic tradita quasi solum est de substantijs separatis & intelligibilibus, poterit hæc Ars vocari sapientia & intellectus. Sed multum oportet nomen scientiæ extendere, vt hæc Ars scientia nuncupetur. His vñs ad expositionem licet accedamus.

✱

Cap. 8.

PROPOSITIO¹ PRIMA.

MNIS CAVSA PRIMARIA PLYS A
est influens super causam suam, q̄ causa lecta vniuersalis. Propo. 1.

AUTHOR hinc libro prænuntiat quandam propositionem que est quasi Prophanum respectu totius operis. Coniuncturum enim Authores tangere in Prophanio id, de quo est sententia, & inducere autem hic liber sit de primis causis : eo ipso q̄ incipit huc librum à causis primarijs dicens. (Omnis causa primaria) tangit id de quo est hec sententia : sed ex eo q̄ subdit q̄ cā primaria (Plus facit ad esse causatorij) vel quod idē est (Magis est influens in seū causam q̄ ca lecta) inducit auditorē ad amorē huius scientiæ. Nam oēs hōes natura scire desiderant, vt dī primo Metaphysicis. Quamto ergo aliquid magis facit ad scire, magis reddat desiderium auditorum, vt velint scire illud. Et quia Primaria causa plus influit, & plus facit ad esse, & per consequens plus facit ad scire, ideo liber iste, qui est de causis primarijs debet esse desideratus, & amatus. Duo ergo facit Author, quia primo prænuntiat hanc propositionē primam, que se habet quasi prophanum respectu totius operis. Secundō exequitur de Propositionibus alijs, quæ se habent quasi exequuto, & tractatus. Secunda pars incipit in secunda propositione ibi. (Omne esse superius.) Circa primum duo facit, quia primo prænuntiat hanc propositionem primam. 1. annectit ei cōmentum, & expositionem eius ibi. (Cum ergo remouet.) Dicit ergo q̄ (Omnis causa primaria plus est influens super causam suam q̄ cā secunda vīs) supple influit sup causam illud.

Notandum autē q̄ op̄ idē esse causam à cā prima, & secūda: quia aliter nō esset ibi ordo nec analogia nisi super eandē rem influeret hæc cā & illa : ratione cuius vna dī prior, & alia posterior. Nunq̄. n. est prius & posterior nisi per cōparationem ad aliquid vnum.

Notandum etiam q̄ cā prima & secunda respiciunt vnum & idē causam. Et Notandū q̄ magis est faciens ad esse illius causam & magis influit in illud causa prima q̄ causa secūda, dato etiam q̄ causa secunda sit vniuersalis.

DVBI TARE forte aliquis q̄ videtur hic Author distinguere inter eam vniuersalem & eam primam, volens q̄ causa vniuersalis possit esse causa lecta. Nam est illud sit causa vniuersalis quod influit in omnia, & hæc sit causa primaria : non videtur esse distinguendum inter hanc & illam.

Dicendum q̄ secundum intentionem huius Authoris (quod etiam satis potest trahi ad intentionem Philosophi) præter intelligentias est dare proprios motores orbū, qui possunt vocari animę cœlorum. Secundū hoc ergo distinguemus quatuor causas vniuersales : videlicet primam eam, intelligentias, animas cœlorum, & naturam. Omnis enim effectus hic naturaliter productus procedit ab his quatuor causis. V3, à Natura ab animabus cœlorum mouentibus orbē, ab intelligentijs mouentibus animas illas & a prima cā productus totū.

Primę tamen tres cause, v3 Deus, intelligentiæ, & animę cœlorū sunt cause primarię respectu nature, quia natura est quasi Organum & instrumentum respectu orbium causarum prædictarum, quod satis innuit Cōmentator in. 12. Metaphysicis, cum ait, q̄ natura non agit nisi rememorata ab huiusmodi causis. Cū ergo quattuor sint cause vniuersales, & Author in hoc libro non intendat agere nisi de tribus, quia nō intendit agere de natura,

Propōnis primæ Cōmentum.

siue de substantia corporata: Quia omnes alie tres sunt causæ primarie respectu nature, Natura vero est causā vniuersalis secunda. Vobis ergo distinguere causā primam (de quibus hic intendit agere) à natura quæ est causā vniuersalis secunda, de qua nō intendit agere dicitur quod (omnis causā primaria &c.) Ex quibus patet quod quærebatur, 79, quod nō est idem esse primatum & vniuersale, quia natura est causā vniuersalis, & tamen est cā secunda. ¶ Ad Argumentum in oppositum dicendum quod causā secunda nō dicitur hic vniuersalis quia insit in omnia simpliciter, quia causā secunda hoc modo vniuersalis esse non potest: sed potest esse vniuersalis in genere, vt quod habeat vniuersalem influentiam in genere existenti in sphaera aëtherum & passiuorum. ¶ Deinde cum dicitur.

PROPOSITIONIS PRIMÆ COMMENTVM.

CV M ergo remouet causā secundā vniuersalis virtutem suam a 11, 1, causā vniuersalis prima non aufert virtutem suam ab ea.

¶ Declarat propositionem præmissam propter quod sciendum quod influere proprie pertinet ad causas efficientes & productiuas. Est ergo intentio propositionis propositæ quod in genere causarū efficientium & productiuarum, causā primaria plus insit, & plus facit ad esse causati quod causā secundā. Porro n. causā primaria efficiens, & productiuā quantum ad præteritū (scilicet) comparari ad rem productam, ad causas in alio genere, vt ad causas formales, & materiales: & ad causas in eodem genere, vt ad causas efficientes secundas. Tria ergo facit Auctor in declarando propositionem tactam. Nam primo ostendit quod causā primaria productiuā plus insit comparando huiusmodi causam ad rem productam. Secundo ostendit hoc idem comparando huiusmodi causam ad causas in alio genere, vt ad formales, & materiales. Tertio declarat hoc idem comparando huiusmodi causam ad causas in eodem genere, vt ad causas formales, & materiales. Secunda pars incipit ibi. (Et nos las in eodem genere, vt ad causas primas adiuuat) vbi præteritū lectio poterit terminari. Circa quidem tertia ibi. (Et causā prima adiuuat) vbi præteritū lectio poterit terminari. Circa primum deo facit secundu quod causā primaria dupliciter comparatur ad ipsam causam, siue ad ipsam rem productam aliter quod causā secundā. Nam actio causæ primæ prius attingit causam quod actio causæ secundæ, & posterius recedit ab ipso. Primo ergo probat quod actio primæ plus insit, quia vltimo recedit. Secundo probat hoc idem ex eo quod primo aduenit ibi (quod est quia causā vniuersalis.) ¶ Ad intelligentiam autem dictorum, & vt intelligatur modus procedendi huius Auctoris due rationes sunt notanda. Prima est, quia quod inducitur ad manifestandum propositionem propositam inducitur per modum Correlarij, vt apparet hic in proposito, quia cum deberet manifestare quod causā primam plus insit, inferit quasi per modum correlarij, dicens (cum ergo remouet causā secundā quod si queratur quare Auctor hanc modum tenet, quod aliquando per modum correlarij) proponit rationem quam aduocit ad manifestandū propositum. Dicit potest quod aliquod ratio adducta est ex prioribus simpliciter: & tunc illa sic est ratio, quod non proprie est correlarium. Aliquando vero est ex prioribus quo ad nos, ex posterioribus vero simpliciter: & sic est in proposito, quia esse causam primam, & magis influere in causam, est prius simpliciter, quam vltimo recedere ab ipso: Probare ergo esse causam primariam, quia vltimo recedit, est incidere quasi per modum correlarij. Secunda ratio est illa quod multotiens ratio sic est adducta ad principale propositum, quod tamen est fulcimentum rationis præcedentis: & inde est, quod multotiens adducitur ratio noua, & tamen non adducitur tanquam ratio distincta à priori, sed tanquam continuata cum ipsa, vt innuatur eadem fulcimentum eius. ¶ His vltis dicamus quod Auctor in prima parte intendit talem rationem, quam inducit per modum correlarij, videlicet quod illud quod vltimo recedit

Propōnis primæ Cōmentum.

ab influendo plus insit, sicut illud per se loquendo quod vltimo recedit ab opere plus operatur: Sed causā primā vltimo recedit ab influendo, ergo plus insit. De hac autem ratione non ponit nisi virtutem medijs, videlicet quod causā primā vltimo recedit à causando & influendo, ideo ait (Cum ergo remouet causā vniuersalis secunda virtutem suam a re: causā vniuersalis prima non aufert virtutem suam ab ea) .q. d. quod recedente causā secunda ab influendo non recedit causā primā: & quia prius intelligitur recedere causā secundā quod prima, causā prima plus insit, quia vltimo ab influendo recedit. ¶ D V B I T A R E T forte aliquis quomodo verum sit, quod recedere causā secundā ab influendo non recedit causā primā. ¶ Dicendum est, quod prius (per se loquendo) non dependet a posteriori. Cum ergo tollitur posterius (per se loquendo) non propter hoc tollitur illud quod est prius. Possunt tamen dicere quod sicut in constitutione rerum, quæ sunt priora in compositione, sunt posteriora in resolutione. Sic in influentijs causanti, causæ quæ primo insunt vltimo ab influendo recedunt. ¶ Deinde cum dicitur.

QV O D EST, quia causā vniuersalis prima agit in causam causæ secundæ, antequam agat in ipsam causā vniuersalis secunda quæ sequitur ipsam. Cum ergo agit causā secundā in causam, quod sequitur ipsam, non excluditur ipsius actio a causā primā quæ est supra ipsam. Et quando separatur causā secundā a causato quod sequitur ipsam, non separatur ab eo causā primā quæ est supra ipsam, quoniam est causā ei.

¶ Ad id est secundam rationem ad hoc idem sumptam ex eo quod influentia primæ causæ primo venit in causam. Propter quod sciendum, quod tempore priora (per se loquendo) sunt causæ posteriorum. Quia (vt scribitur secundum Metaphysic.) Res in quibus est prius & posterius, necesse est, vt prius sit causā eius quod est post: Priora ergo sunt potentiora in agendo quam posteriora. Causæ ergo primæ, quia primo insunt, magis insunt, ideo ait. (Quod est) supple quod causā prima magis insit, & quod vltimo ab influendo recedit (quia causā vniuersalis prima agit in causam causæ secundæ antequam agat in ipsam) causam, (causā vniuersalis secunda quæ sequitur ipsam) causam primam. (cum ergo agit causā secundā in causam quod sequitur ipsam, non excluditur ipsius actio à causā primā quæ est supra ipsam) quasi dicat, quod actio causæ secundæ non excludit immo præsupponit actionem causæ primæ (&) subdit, quod (quando separatur causā secundā a causato quod sequitur ipsam non separatur ab eo), id est à causato illo. (Causā prima quæ est supra ipsam) causam secundam (quoniam est causā ei.) quasi dicat quod quia causā prima, est causā causæ secundæ, ideo plus insit quam assignatæ sunt due causæ quare causā prima plus insit, quantum vna est, quod plus insit, quia vltimo ab influendo recedit. Secunda est quæ dicitur, quod ideo plus insit, quia in eius influentia prius ad causam pertingit, quæ due causæ & rationes sic se habent, quod secundā est fulcimentum primæ. Nam ideo prima causā vltimo ab influendo recedit: quia primo insit. Ideo Auctor hanc secundam rationem quasi continuat ad primam. Nam postquam dixit, quod prima causā non remouet virtutem suam a causato, antequam remoueat secundā, subdidit, quod hoc ideo est quia causā prima agit antequam secundā. Inde, est, etiam quod postquam adduxit hanc rationem secundā, id est quod causā prima insit antequam secundā, repetit rationem primam, videlicet quod causā prima non remouetur per remotionem causæ secundæ, vt ostendat quod hæc ratio prima inferitur, & concluditur per rationem secundam.

Propōnis priæ Cōmentum.

¶ Ad intelligendum autem texum, & quomodo he rationes se habent ad iuicem, videlicet hæc secunda & illa quam in principio posuimus. ¶ D V B I T A R E T forte aliquis, quia videtur falsum quod hic Author dicit, q̄ causa prima prius attingat hominem, & Sol & Leo generant Leonem. Nisi, n. causæ secundæ determinarent causas primas in actionibus suis, non producerentur in esse huiusmodi generabilia quæ videmus. Non ergo plus influit causā primā, nec eius influentia vltimo recedit, sed videtur hæc omnia simul esse. ¶ Dicendum q̄ si hæc simul sunt temporā, nō tamen sunt simul naturā suæ causalitate & intellectu. Causæ enim loquēdo influentia primæ causæ prius attingit causam quam causa secunda, sic etiam naturaliter & secundum intellectum hæc influentia præcedit illam : & sicut præcedit sic sequitur : quia quæ sunt priora in constitutione (vt dicebatur) sunt posteriora in resolutione. Videmus, n. simile in causis formalibus. Nam licet dispositiones in cōplete præcedant formam substantialem in materia : simul tamen est materia cōplete disposita, & informata : sicut etiam in corruptione, licet in cōplete prius amoueatur dispositio accidentales quæ sunt annexæ, & consequentes substantiæ formæ, simul tamen est materia complete expoliata oibus talibus dispositionibus, & substantiæ forma. Materia, n. ignis simul informatur cōplete quibus dispositionibus, & forma ignis, & simul expoliatur complete qualitatibus illis, & forma illius, sed licet sint hæc simul tēpore, non tamē sunt simul natura, & est ordo cōtrarius pro- ut materia informatur, & prout expoliatur. Nam prius informatur forma substantiā, & ut materia informetur cōplete qualitatibus eius : quia licet dispositiones incomplete, vel qualitates quævis calidas ignis incomplete præcedat formam ignis in materia, cōplete tamen sequitur. Ergo in informandō forma substantiā præcedit quas qualitates, quia prius informatur materia substantiā forma quā qualitatibus quæ causantur ex illa, non prius tēpore sed natura. In expolatione vero prius expoliatur materia qualitatibus illis, quā expolietur substantiā forma. Ita q̄ substantiā forma prius aduenit & vltimo recipit, quod totum conuigit q̄ causalitatem, quæ habet huiusmodi forma super qualitates illas : Et quia causa prima per seam influentiā est causā ipsius secunde causæ, q̄ influit causā secunda præsupponit influentiā causæ primæ. Q̄ uādo enim aliquid præsupponit aliud, oportet q̄ adueniat post illud, & q̄ tollatur prius quā illud. Nā si aliqua simul aduenit & simul tollatur (prout huiusmodi sunt) vnum non præsupponit aliud, si ergo vnum præsupponit aliud non simul aduenit, nec simul tollitur. Sed illud quod præsupponitur prius aduenit, & vltimo tollitur. Si ergo sic est, sicut præsupponitur, sic est huiusmodi ordo, vt si præsupponitur tēpore, prius aduenit, & vltimo tollitur tēpore nō natura tantū : aliter enim prius aduenit, & vltimo tollitur fundamentū quā partes, & aliter forma substantiā quā qualitates eius. Nā fundamentum prius efficitur, & vltimo destruitur quā partes, sed forma substantiā habet hunc ordinē ad suas qualitates non tēpore, sed natura, eo n. ipso q̄ aliqua duo sic se habent q̄ vni est cā alterius saltem natura cā prius aduenit & vltimo tollitur. & quia cā prima hēt rationem causalitatis in statu respectu causæ secundæ, op̄s q̄ ad illam naturā cā prima primo influit, & vltimo ab inflūdo recedat. ¶ Deinde cū dicitur

COMMENTI SECVNDA PARS PRINCIPALIS.

E T nos quidem exemplificabimus illud per esse, & viuum, & hominem quod est, quia oportet ut in primis sit esse, deinde viuum, & postea homo. Viuum ergo est causa hominis propinqua, & esse est causa eius longinqua. Esse ergo est vehementius causa ho-

minis

Propōnis priæ Cōmentum.

¶ quoniam est causa viuū, quod est causa homini. Et similiter quando ponis rationalitatem causam homini, oportet q̄ esse sit vehementius causa homini q̄ rationalitas, quoniam esse est causa eius.

¶ Manifestat hoc idē v3 q̄ causa prima plus influit per simile in causis formalibus, & materialibus. circa quod tria facit, quia primo probat hoc per simile in causis formalibus. secundo in materialibus terno epilogat circa determinata, secunda ibi. (Et illius quod dicimus) tertia ibi (iam ergo manifestum est.) ¶ Dicit ergo (& nos exemplificabimus illud) videlicet, q̄ causā primā primo influit, & per consequens q̄ magis influit (per esse, & viuum, & hominē, quod est quia oportet vt) res illa quæ est homo (in primis sit esse, deinde) sit quidem (viuum, & postea) sit (homo. Viuum ergo est causā hominis propinqua, & esse est causa eius longinqua. Esse ergo est vehementius causa hominis q̄ viuum, quoniam) esse (est causa) ipsi (viuū quod) viuū (est causa homini. & similiter quando ponis rationalitatem causam homini oportet q̄ esse sit vehementius causa homini q̄ rationalitas, quā esse est causa eius) id est rationalitatis. Fortē ergo sic formari ratio. Sicut ite habet in causis formalibus, sic ite habet in efficientibus, siue in productiuis. Sed causā formālis longinqua & vniuersalis est vehementius causa rei quā propinqua, ergo causa efficiens prima plus influit in suam causam, & est vehementius causa eius quā causa secunda. ¶ Notandum autem vim rationis huius in hoc consistere, quia (vt habetur in primo posteriorum) propter quod unquodque tale, & illud magis. Cum ergo causa det suo causato, q̄ fit, & q̄ agit, in ordinatis per se quicquid facit causatum, q̄ facit illud habet a sua causa, ergo facit propter suam causam, quā sua causa vehementius facit illud, cum propter illam faciat causatum. Si ergo esse est prius quā viuū, & est causa viuū, quia quod est prius est causa eorum que sunt post : cuiuscumq̄ est causa viuū, vehementius est causa illius ipsū esse, quod est causa viuū. Si ergo ipsius hominis est causa viuere, multo vehementius erit causa eius rationalitatis, & quod dictū est de esse, & viuere. veritatem habet de esse & rationalitate, vt si rationalitas est causa hominis, vehementius erit cā eius ipsum esse, quod est cā rationalitatis. In causis ergo formalibus est prima quæ dat esse, est vehementius cā rei, q̄ causa secunda quæ dat viuere vel q̄ dat tale viuere ad quod sequitur ratiocinari. Et quia simile est de efficientibus, & de formis, causa prima efficiens vel productiua plus influit in suū causatū, & est vehementius cā q̄ cā secunda. ¶ D V B I T A R E T forte aliquis quomodo sit simile in causis efficientibus & formalibus. ¶ Dicendum q̄ simis imposit necessestatem efficiens, efficiens formæ, & forma materia. Sic enim agit efficiens quia sic requirit finis, & talis est forma, quia tale sunt efficiens, & talis est materia, quia talem eam requirit forma. Omnia ergo simile est de formis & de efficientibus, & talis est forma quale sunt efficiens. Et licet in essendo tamē ex forma possimus arguere quales fuerit efficiens, & ex efficiente qualis fuerit finis. Probare ergo per ordinem quem videmus in formis ordinem in efficientibus est procedere à posteriori, & est procedere per exemplum, & per signum. ideo A uhor signanter loquitur, volens probare q̄ causa efficiens prima plus influit. Et nos exemplificabimus per esse, & viuū. i. per exemplum probabimus, & per signum per id. s. quod videmus in esse, & viuū. i. in causis formalibus. Simile est ergo de ordinae in formis, & in efficientibus, sed arguere ordinem in efficientibus per ordinem in formis est procedere a posteriori, & est arguere per signum & exemplum. ¶ Deinde cū dicitur

ET ILLIVS QVOD DICIMVS SIGNVM EST,

q̄ quando tu remoues virtutem rationalem ab hominē nō remanet homo; sed remanet viuū spirans sensibile. Et quando remoues ab eo viuū, non remanet viuū : remanet tamen esse. quoniam esse non remouetur ab eo, sed re-

d iij

TERTIA PARS PRINCIPALIS. COMMENTI.

Ubi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen.

X

Tercia pars principalis. **T**ercia pars principalis.

Ubi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen.

Y

Ubi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen.

Z

Ubi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen.

Z

Ubi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen. **U**bi dicitur quod animal & si non est aial, est esse tamen.

d iij

QVONIAM Oem operationē quam efficit cōsecunda, efficit & ca
prima Verū tamen cā prima efficit eam per modum altiorē & sublimiorē.

Ad dicitur secundam rationem sumptē ex eo qd causa prima agit eminentius: i. principaliter. Cōtinetur ergo sic. Bene dico qd causa prima plus insitit q causa secūda, & q iuvat eam in operatione sua. (Quomiam omnem operationem quā efficit causā secundā, efficit & causā prima. Verū tamen causā primā efficit eam) operationem (per modum altiorē & sublimiorē) quā efficit eam principaliter. cā vero secundā efficit cā instrumentaliiter. Quomiam (supplicatur ratio, qd id quod agit aliqd eminenter, & principaliter magis facit ad effectū illius, & magis insitit in ipsū. huiusmodi est causā prima: ergo &c. Notandum autē qd licet hęc sit ratio noua a precedenti, tamen quia effectū instrumentum præcedentis, ideo Authōr inducit eam quasi continuam cum illa: Nam qd cā prima additū est causam secundam in operatione suā fulcitur, & roboratur ex hoc: quia cā prima facit id quod facit causā secundā, sed facit illud eminenter: i. principaliter, & sic constat qd per virtutem agentis principaliter iuuatur in actione sua agens instrumentale. Est ergo hęc ratio fulcimentum primę.

D V B T A R E T forte aliquis vitium ot illud quē efficit cā secūda efficit cā primā. Dicendum qd istud omne, vel potest referri ad rem productam, vel ad modum productionis. Si referatur ad rem productā, & per causam secundam intelligatur hęc natura, per eam vero primā intelligatur ipse Deus, vel intelligentē a quibus mouetur alā orbis ad mouendū orbem, vel per eam primam intelligatur ipsa anima orbis mouens orbē, quælibet enim istarum est causā primaria respectu naturę, & natura in actione sua dependet ab orbis his causis. Cum ergo sic sit imaginabimur qd nullam rem agit causā secundā sine natura, quam nō agit ipse Deus, intelligantur, & motoris orbium: sicut nullam conclusionem concludunt principia propria, quam non concludant principia vniuersalia: & sicut nullam rem producant agentia hęc inferiora, quā non producat virtus solis. Virtus ergo solis recepta in oliua particulari & contrahitur ad productionem oliuę, ita qd mediante oliua & mediante femine oliuę producit oliuam: sicut mediante Leone, & mediante femine leonis producit Leonē. Et sicut vniuersalia in particularibus contrahuntur & particulantur, & sunt idem cum particularibus: ita qd esse in vniuersibus est idem qd viuere, sic influentia causę vniuersalis recepta in cā secundā determinatur a cā prima, & secūda, sicut, a causā vniuersali, & particulari. Et si vellemus idem causam referre in suas causas, dicemus, qd illud idem vt vlt. sumptum efficitur a primā causā, & vt particulariter acceptum efficitur a cā particulari. Et vniuersale in particulari est idem qd particularē, quia vt dicebatur) esse in vniuersibus est idem qd viuere, non obstante qd esse est vniuersalius qd viuere. Quare idem erit productum a cā prima, & secūda, sicut, a causā vniuersali, & particulari. Sed si hoc dictum oīo non referatur ad rem productam, & non sit questio. Vtrum res producta a causā secundā, sit producta a causā primā, sed questio sit de modo agendi, vtrum eo modo quo agit causā secundā agit causā primā dici potest, quantum est ex modis agendi qui scilicet ex parte rei actę, omni modo quo agit causā secūda agit & causā primā. Vt puta si res acta sit vna, & sit ens, & considerata vt ens consideretur magis vniuersaliter qd vt vna, & sub ratione magis vniuersali procedat a cā vniuersali, sub particulari a particulari. Et quia quicquid est cā causę, est causā causati: cā primā causā sit cā secundę causę erit causā olium illorum quę procedunt a causā secundā, ergo vt procedit effectus a causā secūda, procedit etiam a cā primā, quia causā secundā qd agit hoc habet a prima: sed vt procedat a causā prima non procedit a secundā, quia cā prima qd agit non habet a secundā, vt postulo qd effectus secundū qd habet esse procedat a cā prima, sicut qd vni procedat a causā secūda, oportet qd etiam sicut qd vni procedat a cā prima, quia hoc non posset ei dare causā secundā nisi in virtute primę. Ille ergo idem effectus, & illo eodem modo, quo procedit a causā secūda, procedit a causā primā, sed procedit a primā modo euidentiōri, quia procedit ab eā principaliter,

Principaliiter, a secundā vero instrumentaliter: & quia quod est principalis est potius, iteo causā prima magis insitit, & plus agit. Vicitus autem quia supponebatur in hac questione qd de modis agendi qui se tenent ex parte rei actę, omni modo quo agit causā secundā, agit & causā prima, ideo forte dubitaret aliquis vtrum sint aliqui modi agendi, præter tales modos. Et vtrum (vlt. loquēdo) aliquo modo agit causā secundā, quo non agit prima. Dicendum qd modi agendi, sic postulo diffingui, quia aliqui se tenent ex parte rei actę, aliqui ex parte agentium; ex parte quidem rei actę dicuntur se tenere illi modi quos possumus saluare in re sine ab vna causā, sicut a pluribus sit producta, vt puta si leo iste particularis qui producat a primā causā mediante orbe celesti, & mediante femine leonis. Si a sola primā causā produceretur adhuc dicemus qd leo productus esset ex ens & vnius. Dicere ergo in Leone varietatē, vt considerari sub esse vniuersali, & particulari, licet talis diuersitas competenter possit referri in causam vniuersalem & particularem, ista tamen varietas in ipsa re producta fundatur cui competit has perfectiones habere. Alia est diuersitas modorum agendi quæ se tenet ex parte agentis, quorum est produceret principaliter & instrumentaliter. Nam si ab vna causā tantum produceretur aliquis, nunquā hanc varietatem in productione illa saluare possumus. Cum ergo queritur vtrum aliquo modo producat effectus a causā secundā, quo non producat a causā primā, vel conueniētō si querimus de modis producendi qui se tenent ex parte agentium, cuiusmodi est produceret principaliter vel instrumentaliter: modus producendi causę primę (sicut qd huiusmodi) nunquā cōmunicatur causę secundę, nec conueniētō. Nam cā prima secūdam qd huiusmodi: semper producit principaliter, & non instrumentaliter, & causā secundā (vt scōda est) semper producit instrumentaliter & non principaliter. Sed si loquamur de modis producendi qui se tenent ex parte rei productę, & qui nominant modos productionis existentes in re producta, vt puta quia rei productę competit esse, & viuere, & egerē tales perfectiones: quæ vnam & eandem rem dicere possunt, sed sub alio, & alio modo, sumptam, vt si vni & idem sub modo magis vniuersali dicatur esse, sub modo minus vniuersali dicatur viuere. Sed hoc ad præter ad eam magis vniuersalem, & minus vniuersalē, & dicatur qd leo sub esse vniuersali productus est a cā magis vniuersali, sub esse speciali a cā speciali. Vt puta quia virtute eiusdem solis producit Oliua, & leo, sic qd virtus solis recepta in femine oliuę, contrahitur vt producat oliuam, recepta vero in femine leonis contrahitur vt producat Leonem. Ita qd oliua & leo sunt producta ab vna causā vniuersali, & a diuersis causis particularibus, quem modum sequendo dicemus, qd vt conueniunt in rōne vniuersali, sunt producta a causā vni, vt vero differunt in rōne particulari, producuntur ab alijs causis particularibus, de talibus modis loquendo, eo modo quo procedit effectus a cā vniuersali, & prima, nō procedit a cā secundā: quia secūda cā non dat causę primę qd agit: nec actio causę primę est attribuenda causę secundę tanqđ eius effectus. Sed conueniētō veritatē habebit: quia eo modo quo procedit effectus a cā secundā, procedit etiā a cā primā: cum causā primā det causę secundę qd agit, & omnis actio causę secundę possit dici effectus causę primę, eminentiōri tamen modo. Vt si effectus causę primę est dare esse, cum ista actio recepta in vniuersibus contrahatur ad tale esse, quod est viuere, effectus iste, vt est viuere, procedit etiam a causā secūda, & vt est viuere etiā procedit a cā primā, quia sic determinatur, & sic contrahere actio nem causę vniuersalis nō posset causā secūda nisi in virtute causę primę. Effectus ergo (etiā vt est productus sub esse speciali) est a causā secundā, & primā: sed a causā secundā est immediate, a primā vero mediante. Deinde cum dicit.

ET QVANDO Causa secūda remouetur a causato suo, nō remouetur ab eo causā primā. quoniam causā primā vehementioris & maioris est adhærentiæ cum re qd causā propinquā.

Principaliiter, a secundā vero instrumentaliter: & quia quod est principalis est potius, iteo causā prima magis insitit, & plus agit. Vicitus autem quia supponebatur in hac questione qd de modis agendi qui se tenent ex parte rei actę, omni modo quo agit causā secundā, agit & causā prima, ideo forte dubitaret aliquis vtrum sint aliqui modi agendi, præter tales modos. Et vtrum (vlt. loquēdo) aliquo modo agit causā secundā, quo non agit prima. Dicendum qd modi agendi, sic postulo diffingui, quia aliqui se tenent ex parte rei actę, aliqui ex parte agentium; ex parte quidem rei actę dicuntur se tenere illi modi quos possumus saluare in re sine ab vna causā, sicut a pluribus sit producta, vt puta si leo iste particularis qui producat a primā causā mediante orbe celesti, & mediante femine leonis. Si a sola primā causā produceretur adhuc dicemus qd leo productus esset ex ens & vnius. Dicere ergo in Leone varietatē, vt considerari sub esse vniuersali, & particulari, licet talis diuersitas competenter possit referri in causam vniuersalem & particularem, ista tamen varietas in ipsa re producta fundatur cui competit has perfectiones habere. Alia est diuersitas modorum agendi quæ se tenet ex parte agentis, quorum est produceret principaliter & instrumentaliter. Nam si ab vna causā tantum produceretur aliquis, nunquā hanc varietatem in productione illa saluare possumus. Cum ergo queritur vtrum aliquo modo producat effectus a causā secundā, quo non producat a causā primā, vel conueniētō si querimus de modis producendi qui se tenent ex parte agentium, cuiusmodi est produceret principaliter vel instrumentaliter: modus producendi causę primę (sicut qd huiusmodi) nunquā cōmunicatur causę secundę, nec conueniētō. Nam cā prima secūdam qd huiusmodi: semper producit principaliter, & non instrumentaliter, & causā secundā (vt scōda est) semper producit instrumentaliter & non principaliter. Sed si loquamur de modis producendi qui se tenent ex parte rei productę, & qui nominant modos productionis existentes in re producta, vt puta quia rei productę competit esse, & viuere, & egerē tales perfectiones: quæ vnam & eandem rem dicere possunt, sed sub alio, & alio modo, sumptam, vt si vni & idem sub modo magis vniuersali dicatur esse, sub modo minus vniuersali dicatur viuere. Sed hoc ad præter ad eam magis vniuersalem, & minus vniuersalē, & dicatur qd leo sub esse vniuersali productus est a cā magis vniuersali, sub esse speciali a cā speciali. Vt puta quia virtute eiusdem solis producit Oliua, & leo, sic qd virtus solis recepta in femine oliuę, contrahitur vt producat oliuam, recepta vero in femine leonis contrahitur vt producat Leonem. Ita qd oliua & leo sunt producta ab vna causā vniuersali, & a diuersis causis particularibus, quem modum sequendo dicemus, qd vt conueniunt in rōne vniuersali, sunt producta a causā vni, vt vero differunt in rōne particulari, producuntur ab alijs causis particularibus, de talibus modis loquendo, eo modo quo procedit effectus a cā vniuersali, & prima, nō procedit a cā secundā: quia secūda cā non dat causę primę qd agit: nec actio causę primę est attribuenda causę secundę tanqđ eius effectus. Sed conueniētō veritatē habebit: quia eo modo quo procedit effectus a cā secundā, procedit etiā a cā primā: cum causā primā det causę secundę qd agit, & omnis actio causę secundę possit dici effectus causę primę, eminentiōri tamen modo. Vt si effectus causę primę est dare esse, cum ista actio recepta in vniuersibus contrahatur ad tale esse, quod est viuere, effectus iste, vt est viuere, procedit etiam a causā secūda, & vt est viuere etiā procedit a cā primā, quia sic determinatur, & sic contrahere actio nem causę vniuersalis nō posset causā secūda nisi in virtute causę primę. Effectus ergo (etiā vt est productus sub esse speciali) est a causā secundā, & primā: sed a causā secundā est immediate, a primā vero mediante. Deinde cum dicit.

ET QVANDO Causa secūda remouetur a causato suo, nō remouetur ab eo causā primā. quoniam causā primā vehementioris & maioris est adhærentiæ cum re qd causā propinquā.

Propōnis p̄iæ Cōmentum.

Propōnis p̄iæ Cōmentum.

¶ Adhuc tertiam rationem, q̄ causa prima magis influat ex eo q̄ vehementius & fortius agit. Unde ait q̄ (& quando causa secunda remouetur a causato suo non remouetur ab eo causa prima, quoniam causa prima vehementioris & maioris est adhaerentiae cum re) .i. vehementius & fortius agit in re. (q̄ causa propinqua) tunc ergo suppletur ratio, q̄ id quod vehementius & fortius agit magis influat. causa prima est huiusmodi ergo &c.

¶ D V B I T A R. ¶ forte aliquis quo causa prima vehementius & fortius agit in re, & quomodo est maioris adhaerentiae cum re q̄ causa secunda. ¶ Dicendum q̄ illud quod se magis profundat in re, & magis attingit ad intima rei, fortius agit in re, q̄ causa quae se nō ita profundat. Sed causa prima magis se profundat in re q̄ causa secunda: cum causę secundae actio presuppōnat actionem causę primę. Sicut videre presuppōnit esse. Igitur ex quo actio causę secundę non attingit rem nisi presuppōsa actione causę primę, oportet actionem causę primę magis attingere rem, & magis se profundare in ea, q̄ faciat causa secunda. Nam & si idem sit operari ab utraq; causis, at tamen illud idem, vt est a causa prima intelligitur se magis profundare q̄ vt est a causa secunda. Sicut si idem actum est videre & esse, quia amoto videre remanet esse, s̄m nostrum modi intelligendi intelligitur illa perfectio, vt est esse, q̄ sit prior & magis intima rei q̄ vt est videre. ¶ Deinde cū dicit.

ET NON FIGIT VR causatum causę secundę nisi per virtutem causę primę quod est, quia q̄n causa secunda efficit rem influat causa prima (quae est supra illam) de virtute sua supra rem illam, quare adhaeret et adhaerentia vehementi, & seruat eam.

¶ Adducit quartam rōnem, q̄ causa prima magis influat, ex eo q̄ non solum dat causę secundę q̄ agit, sed etiam conseruat actionem eius, unde ait. (Et non figitur causandū causę secundę) .i. non conseruatur in esse casualitas eius: & actio ipsius. (Nisi propter virtutem causę primę. quod est, quia quando causa secunda efficit rem influat causa prima quę est supra illam) .i. cūm secunden (de virtute sua supra rem illam, quare) causa prima (adheret ei) .i. adheret causę secundę (adhaerentia vehementi, & seruat eam) .i. causam secunda[m] supple in actione sua.

¶ Dubitaret forte aliquis quomodo causa prima conseruat eam secunda[m] in actione sua. ¶ Dicendum q̄ s̄m Philosophum in secundo physico[m]. Dīa est inter eas in actu, & eas in potentia quia causę in actu simul sunt, & nō sunt et his quod sunt causa: nō sic autē est de causis in potentia, vt edificator est cā fieri domus in actu, q̄ dīu in actu edificat, actu vt est in actu, sed est magis vt est in potentia quia nō est cā domus, nisi in q̄tum est cā fieri domus, dum autē domus est in fieri, nō est in actu, sed in potentia. Et ideo nō fit domus nisi actu edificator edificet domum, p̄t̄, tamen remanere actio possit iam est cōstituta in esse ipso edificare corrupto. Cā autē prima comparatur ad actionē causę secundę, sicut cōparatur edificator ad fieri domus. Nā sicut non fit domus nisi actu edificator edificet: sic causa secunda non p̄t̄ esse in actu suo, nisi cā prima regulet & dirigat ipsam. Actio ergo causę secundę comparatur ad eam primam tanquā ad eam in actu, non tanquā ad eam in potentia. Et quia causa in actu simul est cum ipsa causato, & cōseruat ipsam in esse, actio causę primę simul erit cū actione causę secundę & conseruabit ipsam in esse. ¶ Deinde cū dicit.

Ita igitur manifestum est & planum q̄ causa longinqua vehementius est causa rei q̄ cā propinqua, quae sequitur eam, & q̄ ipsa influat virtutem suā super rem suam, & seruat illam, & nō separatur ab ea separatione suae causę propinquę, immo remanet in ea, & adhaeret et adhaerentia vehementer secunda[m] q̄ offendimus & exposuimus.

¶ Epilogat circa determinata dicit. (Ita igitur manifestum est & planum q̄ causa longinqua vehementius est cā rei q̄ causę propinqua, quae sequitur eam, & q̄ ipsa influat virtutem suā super rem suam, & seruat illā) .i. rem (& non separatur ab ea separatione suę causę propinquę) .q. d. quod cū separatur causa secunda, & propinqua a re sive ab effectu non propter hoc separatur cā longinqua. (Immo remanet in ea) .i. in re & in effectu (& adhaeret ei adhaerentia vehementi, secūdam q̄ offendimus & exposuimus.)

¶ Dubitaret forte aliquis virtutem vtrū sit hoc quod est tot rōnibus declaratum. V3 q̄ causa prima influat ad esse rei quā causa secunda, & videtur q̄ non: quia si res procedit a cā prima sub esse magis vniuersali a causa vero secūda sub esse magis specialī (quā specialia, vel res sub esse specialī maiorē actualitē impotent q̄ sub esse v̄i) cā secunda magis facit ad esse rei q̄ causa prima: quia facit ad esse rei p̄t̄ cōsideratur magis in actu. ¶ Dicendū q̄ hęc ratio procedit ex falsa imaginatione imaginatur enim q̄ res sub esse specialī non procedat a cā prima. Nā quis aliquo modo veniretur q̄ res sub esse v̄i procedat a cā prima sub esse vero specialī a cā secunda, nā quia causa cā non hēt q̄ agit nisi a cā prima inuenitur in actione, ideo res prout procedit sub esse ipsā a cā secūda infirmum est, procedit etiā sub esse illo a cā prima principalit̄. a qua cā secunda hēt q̄ sic agit. Ergo & generalit̄ & specialit̄ procedit a cā prima. Illud .n. qđ efficit cā secunda, efficit & cā prima, sed ematōri mō: q̄ hoc efficit principalit̄. Et q̄ principalit̄ agit est magis influat re, & magis facere ad esse .i. q̄ ois actio causę secundę est effectus causę primę q̄ nō hēt cā secūda q̄ agit nisi a cā prima: cā p̄iā plus influat & magis facit ad esse q̄ cā secunda.

PROPOSITIO SECVNDA.

MNE esse superius, aut est superius æternitate, & ante ipsam, aut est cum æternitate, aut est post æternitate & supra tempus.

¶ Premissa prima Propōe, quę hēt quasi pharisiū respētu sequētis operis, in hac Propōe secunda incipit exequi de principali intento. Principale autē intentum huius Authoris in hoc libro est agere de primarijs causis. Cā autē primaria intelligitur esse cā quę hēt esse superius. Nā semper primū in eo q̄ huiusmodi hēt esse emittētus & superius. huiusmodi autē causę primarię, q̄bus cōpetit esse superius, sunt in triplici gradu, sicut in triplici ordine. Sūt .n. huiusmodi causę Deus, intelligentię, & aīę colorū: q̄ oīa hēt esse superius, sed nō eodē modo. Nā Deus hēt esse superius, q̄ est supra æternitātē. Intelligentię hāt esse superius, quia parificatur æternitati. Aīę vero colorū hāt esse superius, quia sunt supra rēpus, & participāt æternitatē. Volēs ergo Author determinare de oī tali esse superiori, sive de oībus talibus causis primarijs, duo facit: q̄ primo p̄mittit quandā Propōnem, in qua distinguitur huiusmodi triplex esse superius, vel: (qđ idē est) in qua distinguitur hęc tria genera primarū cārum. Sēdo exequitur de vnoquoq; tali esse superiori, vel: (qđ idē est) exequitur de vna quaq; tali cā primariā, scđ pars incipit ibi. (Oīs aīa nobilis) in principio tertię Propōnis. Circa primū tria facit: q̄ primo p̄mittit huiusmodi Propōnem. Sēdo Propōnē illā exponit. Et tertio p̄bat eam. Sēda pars incipit ibi. (Esse vero qđ est ante) tertia ibi. (& significatio q̄ cā prima.) Cōmūcēt autē sic hęc Propō ad p̄cedētia. In Propōe p̄cedētī facta est mēto de causis primarijs: & nos intēdimus de talibus causis determinare, cum tales causę hēant esse superius ad differentiam secūdarum causalit̄: quę secunda[m] q̄ huiusmodi habent esse inferius. Cum ergo esse superius & esse primarū causarum sit multiplex, quia est in triplici gradu: ideo nec laboremus in aquiuoco distinguemus huiusmodi triplex esse superius, & dicimus q̄ (omne esse superius, & supra rēpus.) ¶ Dubitaret forte aliquis, vā hęc Propō veritatē habeat. V3, q̄ esse superius nō sit nisi in hoc triplici gradu. Sed q̄ aut est ad æternitatē, aut est cū æternitate, aut post æternitatē, & sup̄ ips.

Propositiō secundā.

Propōne ¶ Dicendum q̄ (vr patuit) quatuor possimus esse causas rerum, sequendo mentē huius
piā C. D. Authoris, & sequendo mentem Physicorū eōdemiter, v3 D. E. V. M., Intelligentias,
animas cœlorum, & naturā. Quæ distinctio super hoc fundari pot̄, quia s̄m Physicorum,
secundo Physicorum, dūq̄ sunt causę entium, intellectus & natura, extendendo ergo in
tellectum prout animę cœlorum dicuntur intellectuales, causę intellectuales vtes sunt in
triplici gradu: Nam Deus & intelligentiæ & animę cœlorum sunt huiusmodi causę. Ani
mę autē mortę & si possint aliquo modo dici intellectuales, quia plura cognoscūt
cum dicitur, q̄ simpliciter intuitu. Supposito tamē q̄ præter intelligentias sit dare proprios
motores orbium, quę animę cœlorū dicuntur. Quod vtrum sic sit. Vt vtrum. præter in
telligentias oportet dare cœlorum animas inferiores quæremus. Nunc autē hoc impeditur,
tanta ab hoc Authore dictū, dicamus quatuor esse causas vniuersales (vr prædictū est)
v3 Deus, intelligentias, animas cœlorum, & naturam, sed naturā sic est causa vniuersa
lis, q̄ non habet esse superius, quia nec est supra æternitatem, nec supra tempus. Deus autē
intelligentiæ, & animę cœlorum vel orbium dicuntur habere esse superius, non q̄ oīa talia
sint supra æternitatem, sed quia oīa hæc sunt supra rēpus, aliter tamen & aliter. Deus namq̄
sic est supra tempus q̄ etiā supra æternitatem est, Intelligentiæ vero sic sunt supra rēpus,
q̄ non sunt supra æternitatem, sed ita q̄ participant æternitati. Sed animę cœlorū sic sunt
supra ipse q̄ neq̄ sunt supra æternitatem, neq̄ participant æternitati, sed sic q̄ sunt post æter
nitatem, & participant ipsam.

D ¶ Vterius forte dubitare aliquis quomodo ex parte mensurarū possumus hoc triplex esse
se superius assignare. In præcedenti autē questione ex parte rerum mēsurarū assignaui
mus hoc triplex esse superius. Nunc autē hoc idem assignemus ex parte mēsurarū. Propter
quod sciendum, q̄ dicitur sint sole mensurę entium, æternitas. s. & tempus. Nam mensura
in entibus ex parte actus accipitur. Unde quia inter colores, album est color formaliōr,
& plus habet de actualitate & de luce, ideo dicitur in. 10. Metaphysicis, q̄ si causa efficiens
colores, album esset mensura eorum, sic etiam quia inter litteras, littera vocalis est forma
lior, & plus habet de actualitate. Ideo dicitur in eodē libro q̄ si causa efficiens litteras, ana
littera entium esset littera vocalis. Supposito ergo q̄ mensura ex actualitate sumatur, cum
reperimus duo genera actū, quorum vnus est perfectus vr esse. Alius vero imperfectus,
vr motus. Vnus quantū est de se, semper est successivus, nec pot̄ esse sine successione & vr
motus. Alius vero quantū est de se non est successivus, sed permanens, vr esse. Et secūdu
hos duos actus oportet esse duas mensuras entium, quarum vna mensurat esse, vr æterni
tas: alia vero motum, vr tempus. Hoc est ergo quod ait Proclus. 14. Propōne sui libri. 5
omnis æternitas mensura est æternitatis, & omne tempus mensura est rēporalium, & solū hæ
duæ mensurę sunt in eandem vię & motus. q. d. q̄ non sunt nisi duæ mensurę entis, æter
nitas & tempus. Ad has tamen duas mensuras possunt entia quaduplex cōparari: quia vel
sunt supra æternitatem, & supra tempus, & sic est Deus, vel est æternitate, & supra rēpus,
& sic sunt intelligentiæ, vel post æternitatem & supra tempus, & sic sunt animę cœlorum,
vel nec supra æternitatem, nec supra tempus, & sic sunt nature corporales. Naturę ergo
corporales non habent esse superius, quia nec supra æternitatem, nec supra rēpus sunt. Tri
plex ergo erit esse superius, v3 esse dei, quod est supra æternitatem, esse intelligentiā,
quod est cum æternitate, & esse starum orbium, quod est supra tempus. Ergo non solū ex
parte ipsarum rerū quę comparantur ad æternitatem & rēpus, est dare triplex esse superius
(quomodo procedebat quęstio prima) sed etiam ex parte ipsarum mensurarum, vr quia
non sunt nisi duæ mensurę entium s. æternitas, & tempus, possumus declarare q̄ est
triplex esse superius, vr declaratum est in hac quęstione secundā.

E ¶ Vterius forte dubitare aliquis, quia videtur q̄ naturę corporales sint supra tempus, &
per consequens videtur q̄ quaduplex esse superius sic. Quia hæc Hypothesis itaq̄, quatuor
habent esse supra tempus, v3 Deus, Intelligentiæ, animę cœlorum & nature corporales: Quod
autem

Proclus .
T. c. 7.
E
F

Proclus .
T. c. 7.
E
F

Proclus .
T. c. 7.
E
F

Proclus .
T. c. 7.
E
F

Propositiō Secundā.

autem naturę corporales sint supra tempus, sic potest probari. Dicitur est. n. q̄ tempus
mensurat motum, æternitas autē mensurat esse: cū ergo eibus naturis corporalibus compe
rat esse: oīa mensurabuntur æternitate. Oīa ergo supra tempus erunt. Præterea cū esse di
cat actum perfectū, tempus autē sit mensura motus, & sic mensura actus imperfecti, in con
ueniens videtur dicere, q̄ esse aliquorū mensuratur rēporē, sed non est dare nisi duas men
suras (vr dictum est) æternitatem & tempus. Esse ergo corporatum mensurabitur æterni
tate, & nature corporales erunt supra tempus. Præterea ad hoc idem videtur facere dictū
Procli (quod est superius allegatum. 14. Propōsitiōne eius vbi dictum est) q̄ æternitas & Proclus
tempus sunt mensurę in eandem vię & motus. Ergo s̄m ipsam æternitas mensurat vitam
& tempus mensurat motum. Cū ergo hic multa corporalia videntur, vr plantę & alia, oīa ta
lia mensurabuntur æternitate & erunt supra tempus. ¶ Dicendum q̄ motus mensuratur
tempore, & omne esse s̄m se quando est enter & q̄ est existenter mēsuratur æternitate,
loquendo de æternitate, vr Author hic loquitur. Tunc ergo esse est s̄m se, q̄ est enter, &
quando est existenter, sed quando esse non est quid asabile, sed habet esse mutabiliter, iam
non est enter, iam nō est s̄m se. Et ideo licet per accidens sit q̄ esse mensuratur tempore,
tamen esse quod est mobiliter, quod esse est illorū corporalium, & eorū quę sunt hic in te
rriis. Tale inq̄ esse, videlicet esse superius, quod est Dei, intelligentiarum & starum orbū.
Et tale esse est esse enter. Aliud vero esse est esse hic inferius, & tale est esse mobiliter. Na
tura ergo corporales non habent esse superius quia non hant esse enter, sed esse mobili
ter. Non erit ergo quaduplex esse superius, sed triplex tantum. Est autē hic diligenter no
tandum, q̄ id quod sit Author appellat esse superius, Proclus appellat esse enter. Et di
cunt ite Author distinguit triplex esse superius: ita Proclus distinguit triplex esse enter. Vn
de in. 8. 7. Propōsitiōne sui libri ait, q̄ omne esse enter, aut est ante æternitatem, aut est in
æternitate, aut est participans æternitati. que propōsitiō conhat quasi eandem verba oīa
propone ista, quā habemus præmanibus, nisi q̄ ibi accipitur esse enter, & hic accipitur ef
fe superius. Verū tamen aliter exponit hæc propōnem Proclus, & aliter Author iste, quia
Author iste non simpliciter Platonicorum opinionē sequitur, quā omnimode sequitur Proclus, Proclus
est esse superius, prout est in præcedentibus declaratum. A signata autē probantia, q̄ est Authore
quaduplex esse superius, quia esse illorum corporalū est esse superius, quia mensuratur
æternitate, de facili soluitur. Nā cum primo arguitur, æternitas mensurat esse, verū est fas.
de esse enter, esse autē illorum corporalium non est esse enter, sed mobiliter: Quod vero
secundo arguebatur, quia inconueniens est, q̄ esse mensuratur tempore, cū esse dicat actū
perfectum, & tempus sit mensura actus imperfecti. Dicendū q̄ esse s̄m se non mensuratur
tempore, sed bene esse receptum in mobilibus, & esse mobiliter trahitur ad naturam mo
tus: ideo per accidens tale esse ratione mobilium in quibus recipitur, tempore. vel nunc
temporis mensuratur. Quod vero tertio arguebatur, q̄ æternitas est mensura vię, dicit de
bet q̄ æternitas mensurat vivere, sicut mensurat esse, non autē mensurat esse, quod est esse
mobilium, sic etiā non mensuratur vivere quod est illorū corporalū, quia tale vivere, & est
talis vita non est vitæter, nec enter, sed est corruptibiliter, & mobiliter. Quid autem di
cendum sit de corporibus celestibus. Vtrum mensurentur æternitate, vel tempore, vel
vtrum sint supra tempus, in. 3. 1. Propōsitiōne dicitur. ¶ Deinde cum dicit

COMMENTI PRIMA PARS PRINCIPALIS.

Sic vero quod est ante æternitatem est prima causa, quoniam
est cā ei: sed esse quod est cum æternitate est intelligentia, quo
niam est esse secundū habitudinem vnā, vnde neq̄ patitur, neq̄

In p̄p̄e
31. A. B.

COMMENTI SECUNDA PARS PRINCIPALIS.

describitur : esse vero quod est post aeternitatem & supra tempus est anima quae est in horizonte aeternitatis inferioris, & supra tempus.

Propositio propositioe exponit eam, & adpraet illud esse superius, ad tria genera causarum primarum, videlicet ante aeternitatem, ad intelligentias, & ad animas coelorum, ideo aut q (esse vero quod est ante aeternitatem, est prima causa quoniam est causa ei,) id est prima causa est ante aeternitatem, quia est causa aeternitatis (sed esse quod est cum aeternitate est intelligens : quoniam) intelligens (est esse fm habitu dnam vnam, vnde neque patitur, neq; destruitur). q. d. q. quia intelligens semper est fm habitudinem vnam, & non subitp variationem, ideo ipsa est cum aeternitate, id est parificatur aeternitati, & subdit q (esse vero quod est post aeternitatem & supra tempus est anima) coeli (que est in horizonte aeternitatis inferioris & supra tempus.) Notandum autem q sicut tempus est mensura successiva, sic aeternitas est mensura permanens : & quia intelligens quantum ad naturam suam semper est, secundu habitudinem vnam, ideo dicitur esse, cum aeternitate, & dicitur parificari aeternitati.

Notandum etiam quod horizon est quidam circulus in caelo, qui est terminator nostri visus. Nam in quacunque parte terrae sumus, nisi habeamus obstructa apparet nobis medietas coeli, & medietas absconditur. Ille ergo circulus qui dividit inter medietatem coeli nobis apparentem, quae respectu nostri dicitur hemisphaerium superius, & medietatem nobis occultam quae respectu nostri dicitur hemisphaerium inferius, ille (inquam) circulus dicitur horizon. Sicut ergo in caelo est dare hemisphaerium superius & inferius. Sic & in mensuris, aeternitas est mensura superius, tempus vero est mensura inferior. Sicut ergo circulus ille qui terminat visum nostrum, & qui est inter haemisphaerium superius & inferius dicitur esse in horizonte hemisphaerij superioris, quia terminat illud hemisphaerium, & ultra illum circulum se non extendit hemisphaerium illud : Sic animae coelorum (ut animae sunt) habent esse inter aeternitatem & tempus : quia sicut post aeternitatem & supra tempus : & ideo dicuntur esse in horizonte aeternitatis, quia ibi terminatur aeternitas, ut post animas incipiat tempus. Sicut post horizontem qui est terminator hemisphaerij superioris incipit tempus inferioris. Quia tamen autem anima coeli dicitur horizon & terminator aeternitatis : & qualiter ultra talia verba exponi : ut veritatem habeant.

Notandum etiam quod anima coeli dicitur esse in horizonte aeternitatis inferioris, vel quia est post aeternitatem, vel quia inferiori modo participat aeternitatem quam intelligens. Huiusmodi enim anima non attingit aeternitatem vique ad superius, ita quod parificetur ei, sicut intelligens : sed attingit aeternitatem ad inferiorius, quia est inter aeternitatem & tempus.

De veritate forte aliquis quomodo Deus sit causa aeternitatis. Dicendum quod aeternitas mandatur esse aeterni, quia est mensura flans, sicut tempus mensura esse mobiliter : quia est mensura flans, & non esse. Ut dicitur in septimo Metaphysic. Ideo materia per quam res potest esse, & non esse. Ut dicitur in septimo Metaphysic. Ideo intelligens mandatur aeternitate (loquendo de aeternitate, ut de ea hic auctor loquitur) esse ergo primum (caus est esse diuinum) sit causa eius quod est esse aeterni (causmodi est esse intelligibilium) sicut illud esse est ante istud esse aeterni, & est causa eius : Sic Deus esse aeternitatem, & est causa aeternitatis, quae est mensura talis esse quod dicitur ante aeternitatem. Vtrum autem talis loquendo sit propria, vel sit ratio-nalis (ut dicitur) Deus est causa aeternitatis, & ante ipsam, in sequenti particula (ubi auctor prohibet hanc propositionem) declarabitur. Deinde ad dicit.

Significatio q causa prima sit ante aeternitatem, est quia esse est acquiritum ipsi. Et dico q omnis aeternitas est esse, sed non omne esse est aeternitas, ergo esse est plus commune q aeternitas, & causa prima est supra aeternitatem quoniam aeternitas est causatum ipsius.

Propositio Propone & postis duobus divisionis, in parte ista sigillatim pbat quodlibet illorū mētorū. Circa qd tria faciūga prio pbat mētorū primū. V3 qd est prima sit cā aeternitatis, & q sit ante ipsam. Sōdo probat fm, v3 qd intelligens participat aeternitati. Tertio pbat tertū, v3 qd coeli sit annexa aeternitati, & sit post aeternitatem, & supra tempus. Seda ibi (& intelligens participat aeternitati,) Tertio ibi (& anima est annexa cum aeternitate) Dicit ergo (& significatio) .i. expōsīto suae declaratio, vel probatio (q cā prima sit ante aeternitatem est quia esse est acquiritum ipsi) aeternitati, sive in ipsa aeternitate supple a prima causa. q. d. q. quia aeternitas habet esse acquiritum a prima causa, ideo causa prima est ante aeternitatem, & est causa eius : & exponit se dicens (& dico q omnis aeternitas est esse, sed non omne esse est aeternitas : ergo esse est plus commune q aeternitas) & per consequens aeternitas participat esse (&) quia est (causa prima est supra aeternitatem, quoniam aeternitas est causatum ipsius.) Notandum aut vni rationis huius in hoc consistere, quia quicquid est infra esse participat esse : sed aeternitas est infra esse, quia esse est cōmunitus q aeternitas, ergo aeternitas participat esse : sed quicquid participat esse est causatum a primo ente qd est ipsum esse, ergo aeternitas est causata a prima cā, & prima cā est ante ipsam.

De veritate forte aliquis, quo veritatem habeat hoc dicitur auctoribus : & vtrum firrationabiliter dicitur, qd Deus sit ante aeternitatem, & q sit causa eius. Dicendum q si perfectiones haberent esse abstractum, sic accepte, & ut recipiuntur in materia omnino haberent modum oppositū. Nam quanto sunt aliqua superiora & vniuersaliora tēto recepta in materia sunt magis in potentia, & magis imperfecta, & inde est q quilibet species abstracta in aliqua perfectione vtra suū genus, & addit aliqua differentiam super ipsam. Inde est etiā q oia genera sunt in potentia respectu specierum. Et habent rationem materij si ponantur in diffinitione eorum. Spēs vero actualiter continer in se quicquid perfectionis est in ipsis generibus : Sed si huiusmodi perfectiones haberent esse abstractum, ut si esset daretur aial separari, & hominem separatum, & esset dare esse separatum, & vniere separari, quod esset aliud realiter a tali esse (quā doctrinam vltus est Plato ponere) illud animal esset homo excellenter, & iste homo separatus esset animal particulare, haberet enim illud animal separatum excellenter quicquid esset de ratione hoīs, sed homo non haberet quicquid esset de rōne animalis, sed participaret aial. Sic etiam illud esse separatum hēret in se, quicquid esset de rōne entis. Et quia oē vniere est aliquid esse, excellenter in se haberet illud esse quicquid esset de rōne vniere, ita q illud esse eo ipso q esset oē esse, esset in vniere. Sed illud vniere separari non esse omne esse, sed particulare esse : quia licet in oē esse claudatur oē vniere, tamen in oē vniere non claudatur omne esse. His visis, dicimus, qd hec non sit ordo Deorum fm ordinem abstractorum (ut posuit Plato) inuenerunt tamē per hoc dīsa Platonis ad intelligendū aliquas veritates. Propter qd sciendum qd esse dare vnam verū. Dicit qui est ipsum esse purū non determinari ad aliquod pdicamentū, non cō tractū ad aliquod genus entis. Et quia illud esse est sic nō imitari, sed est quoddā pelagus interminatū, in illo esse cōtinetur oē esse, & per cōsequens in illo esse cōtinetur oēs pdicatio nes. Sed ad cōtinentur ibi pdicatioes istę participatue & cōtractę, sed excellēt & insūre,

T. c. 22. & 53.

N

M

L

T

S

R

Q

P

O

Platonis doctrina

Propōnis secundæ Cōmentum.

Et si bene volueris imaginari quo omnes perfectiones sunt in Deo, intelligamus quo omnes colores sunt in luce. Luce enim dicitur lucem in sua claritate, sed color dicitur lucem contrariam & obumbratam, & operatam: & quia in luce clara comprehenditur omnis gradus in eis obumbratus & operatus, in luce continetur omnis color, non contrahit sed super excellit. Et si vellemus colores ad lucem transferre, diceremus quod lux non est alba, sed super alba, non color, sed super color. Et nota hic quod inter ceteros alios colores albus magis potest transferri ad lucem, quia magis participat de luce, & minus dicitur privatione lucis. Alij autem colores per assimilationem quæ habeat cum nigro (cuius nomen videtur esse impossibile) generatius sumptus vel albam transferretur ad lucem, non finem, sed super excellenter. Sicut ergo albus, & universaliter color dicitur lucem contrarietate: pro quod lux non est color, sed super color, lux non est alba sed super alba, sic omnis perfectio infra esse videtur dicere quoddam, sed Deus est ipsum esse purum non contrarium, & est omnis perfectio non tales, sed super tales, & quia eternum instans, sapiens, vitens sunt infra esse, hęc & contraria sunt transierenda ad Deum in quadam excellentia, ut dicatur Deus esse ipsam infinitum, & quia sic est, cum iustus, sapiens & vitens, & eternum dicitur quoddam esse, & non dicitur omne esse. Deus non est iustus, sed est super iustus, non est vitens, sed est super vitens, non eternus, sed est super eternus. Deus igitur est causa omnium istorum, ut dicunt quoddam esse, & est omnia ista excellenter, ut comprehendatur in ipso esse. Aternitas igitur videtur dicitur quoddam esse, & videtur esse participantem, & ut non dicitur esse, non est mensura Dei, sed intelligentiarum, & sic accipit eternitatem Author iste, qui ex eo quod omnis non est eternum, sine eo quod eternitas non dicitur omne esse, videtur quod Deus sit et eternitatis, & sit supra eternitatem, & per consequens videtur quod Deus non sit eternus sed super eternus. Quæ autem rationabilitatem habeant hęc dicta & quo concludatur ratio auctorioris, credimus per ea que diximus sufficienter ostensam esse. Deinde cum dicitur

Et intelligentia parificatur æternitati, quia extenditur cum ea, & non alteratur neque destruitur.

¶ Declarat & probat secundum membrum, videlicet quod intelligentia parificatur æternitati dicens. (Et intelligentia parificatur æternitati, quia extenditur cum ea, & non alteratur) supple in substantia (neque destruitur) supple in operatione. **¶** Notandum autem quoddam textus habet etc. (Et intelligentia apponitur vel parificatur æternitati) & est loquutio quasi sensibilis. Nam si cum vino debet mensurari panus, vinum apponitur toti illi panu cui adæquatur, id est si panus excedat vinum totiens applicatur panus & totiens apponitur ei quotiens cõtinetur in panu. Appositio ergo in mensuris idem est quod applicatio & adæquatio mensuræ ad mensuratum. Et quia æternitatis (ut hic de æternitate loquimur) adæquatur intelligentiæ, ideo dicitur dicitur parificata. **¶** Notandum etiam quod dicitur intelligentia duppliciter extendi cum æternitate, quæ etiam est loquutio sensibilis, Nam si panus non attingeret totam vinam exten daretur circa illam si vero se preterit plusquam vinum, extenditur vinam fed tunc panus extenditur cum vinum quod nihil est panus, quod non applicatur vinam, sed tunc panus extenditur cum vinum quod panus æquatur vino, & vinum panu. Sic vinum, & nihil est vinum cui non apponatur panus, cum in intelligentia sicut duo, scilicet substantia & operatio, dicitur intelligentia extendi cum æternitate, & quia quantum ad substantiam & quantum ad operationem mensuratur æternitati, & ita totam intelligentiam mensurat æternitas. Sed alia operatio licet attingat æternitatem quantum ad substantiam, quia substantia eius mensuratur æternitati. Tamen quantum ad operationem non attingit eam. Sic ergo se habet anima cœli ad æternitatem sicut si panus applicaretur vino, ita quod medicas panu attingeret vinum, & alia medicas esset infra vinum, vel medicas vinum attingeret panum, & alia medicas esset ultra panum.

Propōnis secundæ Cōmentum.

panum. Tunc ergo panus non se extendet cum vinum, sed vinum se extendet ultra panum, & panus se extendet infra vinum. Sic anima cœli quia diuina est in duo, in substantiam & operationem, & quantum ad substantiam attingit æternitatem, quantum vero ad operationem deficit ab æternitate, & est infra ipsam: ergo æternitas est supra animam quantum ad operationem, & attingit eam quantum ad substantiam. Bene ergo dictum est, quod intelligentia parificatur æternitati, & extenditur cum ea non autem anima.

¶ Dubitaret forte aliqui, quia videtur falsum esse, quod intelligentia parificetur æternitati, & extendatur æternitate quantum ad substantiam, & quantum ad operationem. Nam, ut dicitur in decima propositione huius libri, omnis intelligentia est plena forma, scilicet aut informatur actu omnibus formis, quas apud se habet, ergo est successio in intelligere eius, ita quod modo informatur actu vna forma, & intelligit unum modo informatur alia forma, & intelligit aliam. Sed omni successio repugnat æternitati ergo &c. Dicendum quod intelligentiam dupliciter potest considerari, vel ut intelligit se, vel ut intelligit alia à se, & plena. Rursum se intelligit seipsum, quia quod semper est in actu substantia sua ad intelligentiam, ut patet, sed alia à se non semper intelligit. Licet ergo intelligere sit propria operatio operatio eius, quantum ad intelligere alium à se, quod competit ei per se, in propria operatione, sed alia à se non semper intelligit, sed magis proprie adæquatur substantiæ alteratur, & nunquam à tali operatione destruitur, ambo hæc sunt sententia præterita intelligenda. Et ambo hæc aliquo modo mensurantur æternitati, loquendo de æternitate participata (ut hic loquitur Author, ideo figuratur auctor ad probandum, quod intelligens participatur æternitati, aut quod non alteratur, supple quantum ad substantiam, neque destruitur, supple in sua operatione. Deinde cum dicitur

Et anima est annexa tibi æternitate inferioris, quoniam suscepibilior est impure rationis quam intelligentia, & est supra tempus, quam est causa spiritus.

¶ Probat tertium membrum dicens, quod (et anima est annexa cum æternitate inferioris, quam suscepibilior est impure rationis quam intelligentia) Est ergo anima in se inferiorior (& est supra tempus quomodo est causa temporis). **¶** Notandum autem quod anima cœli, magis proprie amplexionem causæ primæ, & etiam intelligentiam, sed intelligitur quædam ipsa quia intellectus non suscepit imperata omnes animas, sed causæ primæ tantum. Ergo anima cœli proprie annexata est, & attingit eam, quantum ad suam inferioritatem, sed participat modo inferiori, est ergo anima in se inferiorior. Anima participat æternitate cum potius cum sit causa cœlestis motus in quo fundatur tempus.

PROPOSITIO TERTIA.

¶ Minis anima nobilis tres habet operationes. Nam ex operibus eius est operatio animalis, & operatio intelligibilis, & operatio diuina.

¶ Postquam auctor distinxit tria genera primarum causarum, vel distinxit triplex esse superioris, quod adparatur ad tria genera primarum causarum, videlicet ad Deum, intelligentiam, & animam. In particula excipitur de omnibus his primariis causis, Ad cuius eundem

2

In propo
siõe de-
cima 2.

&

&

A

Propositio tertia.

Propositio tertia.

dentiam sciendum, q̄ circa has primarias causas quantum ad presens spectat quatuor sunt...

Et quarto de eorum comparatione ad invicem. Secunda ibi (prima rerum creatarum esse)...

Alia est operatio intelligibilis, que competit eis, vt connectantur intelligenti. Tertia est...

Notandum autem q̄ cum sint tres causę primarię, scilicet anime cęlorum, intelligentię, &...

nos, & ipsas intelligentias. Nam nostris intellectibus (vt communiter ponitur) sic...

Intellectus est divinus secundum participationem diuinę mentis. Sequendo eam...

Intellectus forte debitarer aliquis quid potuerit mouere Authorem istum, & alios...

Prima via sic patet. Nam in his inferioribus inuenimus aliqua, que mouentur...

Deus mouere ipsam dicitur, vt amatam, & desideratam. Imaginatur enim quod...

T. 330. D

C

B

A

Propositiō tertiā.

operatio motoris appropriati sit mouere aliter. n. motor ille non mereretur dici animæ cœli. vel si hoc non diceremus sequeretur q̄ motor cœli aliquando desisteret a mouendo, quia à non propria operatione conuincit aliquando de desicere. Propter eus continuū motū cœli potuerūt physioſophi ppriam operationē motoris appropriati esse eius mouere. Cū ergo Deus sit oīo immobilis non vt conuenienter poſſe ſtare q̄ intelligentiæ quæ immoſitate habeant ad Deū oīo immobilē, habeant ipſam cœlū mouere tanq̄ propria operatione, ſed præter hæc intelligentiās ſuperiores, oportet dare alias inferiores. quarū propria operatio fit mouere cœlum & huiusmodi cœloꝝ animas vocari oportet. Secunda via ad hoc idem finiuntur ex materialitate orbis. Nam corpora q̄nuncunt; ſuprema ſunt ratio materialia reſpectu ſubſtantiarū ſeparatarum, quæ non habent materiam partem ſui, q̄ ergo intelligentiæ (quæ immoſitate ſe habeant ad Deū qui eſt oīo immaterialis & actus ouatus) attingunt corpora quæ habent materiā partem ſui, vel quæ ſunt materialia videbatur indecens. Et quia in tanto negotio ſicut eſt cœloꝝ diſpoſitio (per quā totus hic orbis gubernatur) minima inordinatio eſt valde inconueniens. Ideo præter intelligentiās potuerunt quedam alias ſubſtantias ſpirituales quas vocabant cœloꝝ animas.

L ¶ Vltimus forte dubitaret aliquis utrū hæc phyloſophoꝝ opinio poſſit aliquo modo cum fide concordare, vel poſſit reduci ad fidem. Dicendū q̄ quantum ad rem non eſt quaſi diſſerentia inter theologos & phyloſophos de animatione cœloꝝ. Nam neq; phyloſophi voluerunt q̄ ex aīa cœli & cœlo fieret vna ſm eſſe. Sed pro tanto motores cœloꝝ tum dicuntur cœloſ animare & viuificare in quantum influunt eis motum, qui motus eſt quoddam opus viæ. Nam & aque fluentes dicuntur aquæ viæ; manentes vero immobiliter dicuntur cœloſ motus. Hoc etiam theologo concederent, dixerunt enim q̄ motores cœloꝝ influerent cœloſ motus. Modus tamen loquendi valde eſt varius. Non enim videtur hoc genere loquutionis, vt dicamus cœloſ animatos. Damascenus enim in ſua cōpilatione theologia libro ſecundo capite ſexto, plane negat cœloſ animatos eſſe dicens. Nullus autem animatos cœloſ vel luminaria exiſtinet, inanimati enim ſunt.

M ¶ Vltimus autem dato q̄ cœli poſſint dici hoc modo animati & viuere quia habent motores appropriatos influentes eis motum, qui eſt quidā opus viæ. Dubitaret forte aliquis vtrum poſſit ad modum fidei trahi, q̄ ponantur aīa cœloꝝ tum præter intelligentiās. Dicendū q̄ lex diuinitatis eſt reducere inſima in ſuprema per media. Sic enim Deus colli gavit viuificatiōem q̄ ſemper inſima ſuperiorum coniunxit ſuperiſ inſimorū. Vnde Dionyſius ſextimo de diuinis nominibus loquens de ordinatione viuificatiōis ait, q̄ diuina virtus omnia concordans eſt oīs ordinis cauſa, & ſemper finis primogeni conuincens principis ſecūdoꝝ tum, vnam oīs armoniam pulchre operans. Ex hoc ergo Deus pulchre operatur vnam viuificantem armoniam ſine conſonantiam oīs viuificatiōis, quia quodam ordine omnia coniungit. Indignum ergo eſſet ſi ſuprema intelligentiæ conneſcerentur cum corporibus tanquam proprijs motoris eorum; Dicemus ergo etiam ſecundum ſanctorum ſententiā, quod corpora vel creatura corpora diuiditur in corpora ſuprema (cuiusmodi ſunt cœli) & in corpora inſima, cuiusmodi ſunt corpora exiſtentiā in ſphæra actiuorum & paſſiuorum. Sic & ipſæ intelligentiæ diſtinguantur; quia quedam ſunt ſuperiores, quædam vero inferiores, inconueniens enim eſſet quod intelligentiæ ſuperiores, quæ ſunt proximiōres primo & magis attingunt ipſam immediate, conneſcerentur corporibus tanquam eorum motores. Ideo præter angelos ſuperiores eſt dare angelos inferiores quibus cōmittiſſa eſt adminiſtratio corporum. Si ergo hos angelos inferiores adminiſtrantes corporibus cœleſtibus volunt vocare animas. Angelos vero ſuperiores excellētiōres illis volunt vocare intelligentiās, trahitur hoc phyloſophicū dictum aliquatiter ad id quod fides ponit, plene tamen anuquam phyloſophorum ſententiā trahitur ad ſententiā fidei, quia ipſi tot potuerunt intelligentiās, & tot animas quot ſunt orbis. Nos autem tenemus q̄ milia milia miniſtrant Deo, & decies milleſes centena milia aſſiſtant ei. Inconueniens. n. eſſet q̄ corpora eſſent in tanta magno numero, & nobiliſſima pars viuificati eſſet in tam

Propoſitiō tertiæ Cōmentum.

in tam modico numero: Vnde Dionyſius, in angelicę hierarchie ait, q̄ multe bonæ ſunt militię ſuper cœleſtium intellectuum ſuperantes inſimam, & coartatam materialiam multitudine. Vnde ceterum oīo velle Dionyſius, q̄ plures ſunt ſpes Angelorum q̄ corporalium rerum. Rurſus de uari hæc poſitio à fide, quia intelligentiās non ponit, niſi propter motus orbium. Voluit enim q̄ quis intelligentiās pp ſui excellētiam non deest q̄ habeant actiōnem in corporibus, ideo inter intelligentiās, & cœloſ ponunt aīas dicentes; intelligentiæ mouent egloſ medianibus aīabus; q̄ etiam non ſapit modum fidei. Quia non pp mouere corpora tā, ſed propter contēplari ipſum Deum intelligentiās ponimus. Aliqd̄ ergo loquebantur phyloſophi circa veritatem, ſed eam plene non intellexerunt, & in multis à veritate deuiarunt. ¶ Deinde cum dicitur.

COMMENTVM PROPOSITIONIS TERTIÆ.

Peratio autem diuina eſt, quoniam ipſa præparat naturam per virtutem, quæ eſt in ea à cauſa primā.

¶ Expōnit propoſitiōem proſitam, circa quæ tria facit, quia primo expōnit quō aīę habent operationem diuinam. Secundo quō intelligibilem. Tertio quō animalē. Seda ibi. (Eius autem eſt. operatio intelligibilis.) Tertia ibi. (Operatio aut animalis) ... ¶ Dicit ergo. (Operatio aut diuina eſt) ſupple competens ipſi animę nobiliſſi qm̄ ipſa) anima nobiliſſi (præparat naturam per virtutem, quæ eſt in ea, à cauſa primā.) ¶ Notandum aut̄ q̄ præparare proprie eſt agentium inferiorum. Videmus enim. cœmentarios inferiores præparare materiam architectorum in arte ſiſta. Vt ergo Auſtor. det intelligere animas cœloꝝ tum hęc operationem diuinam, prout parat. parat ab eis, dicit cas præparare naturam.

¶ Dubitaret forte aliquis quō aīa cœli dicatur hęc operationē diuinā, prout naturā præparat. ¶ Dicendum q̄ oēs nomine Dei intelligenti viuificantem aliquam inſtantiū ſui rebus, & viuificantem prouidentiam rerum. Vnde Platonici ideas illas ſeparatas, pp viuificantem inſtantiā, & cauſaliter quam habebant ſuper hęc inſectoria, vocabant Deos ponentes ordinem Deorum ſecundū ordinem abſtractorum. Intelligenti ergo Deum eſſe ipſum, eſſe vni uerſale, eam rerum, & ſedm̄ modum ſui oīa conſeruare in eſſe: & tertio oīa dirigere in ſuos fines, prout requirit eorum naturā, & eorum eſſe. Intelligenti aut̄ hęc tria ſe habere in ordinem; q̄ primo res producit, & accipit eſſe, ſecundo in illo eſſe cōſeruat, & tertio ſecundum illud eſſe in ſua ſinem dirigitur; quia hęc tria ſunt in uerſaliter in rebus ſedm̄ modum exigentię nature iug, deo, qui eſt viuificantis cauſa rerum, & per quē intelligimus quandam viuificantem eam, hæc ſunt attribucnda, & alia agentia in quantum hæc participat diuinitatem diuinam operationem hęc. Et quia Auſtor hęc appellat præparare naturam, res naturales per motum cœli in eſſe producere, eas ſedm̄ exigentiā nature ſuæ in eſſe conſeruare, & ipſas in ſuis actionibus dirigere, & adiuuare, cum hæc ſunt principaliſter attribucnda deo, & in tria aīa agentia hæc participat, in quantum participant operationem diuinam, & in quantum participant aliquid de viuificantie inſtantiā, quæ principaliſter attribucnda eſt deo, bene dictum eſt, q̄ animæ cœloꝝ tum habent operationem diuinam in quantum præparant naturam propter virtutem quam hñt à prima cauſa. Nam licet eorum quod habet habeant à primo, tñ magis reuertit in eis operatio diuina in participando viuificantie cauſalitati, quā in alijs; & magis quantum ad hoc dicuntur operationem diuinam habere. ¶ Deinde cum dicitur.

Eius autem operatio eſt intelligibilis, quoniam ipſa ſcit res per virtutem intelligentiæ, quæ eſt in ipſa.

T

¶ Offendit quemodo hec anima nobilis habet operationem intelligibilem dicens qd (cuius autem) i. ipsius anime nobilis (est operatio intelligibilis : quā ipsa facit res per virtutem intelligentiæ, quæ est in ipsa.) ¶ Dubitaret forte aliquis quō anima cœli fiat res per virtutem intelligentiæ existentis in ea. Dicendum qd per animas cœlorum intelligimus inferiores substantias separatas, quibus commissa est administratio corporum. Nunc autem est ita qd quanto substantia separata est superior tanto plus participat de intellectuali lumine. Vnde (etiam scdm sanctorum sctas) angelus superior res tanq magis illuminari illuminant, & perfectius inferiores, ita qd per ealem illuminationem superiorum sunt res notę inferioribus. Ergo etiam scdm modum fidei dicere possumus, qd animæ i. substantiæ spiritales inferiores habent operationem intelligibilem : & sciunt res per virtutē intelligibilem, per virtutem superiorum spirituum à quibus illuminantur, & perfectiuntur. Auctor tamen ille plus videtur sentire, Nam videtur velle, qd spes ipse intelligibilis derivantur in animas cœlorum ab intelligentijs. Dicemus, n. secundum mentem authoris species intelligibiles, vt sunt in intelligentijs esse in magna actualitate : & dicemus ipsas animas cœlorum esse in potentia ad suscipiendum similitudines illarum specierum non in tanta actualitate, nec in tanta puritate in quanta sunt in intelligentijs . quia vnumquodque agens agit secundum exigentiam sue formæ, vnde in tantum participamus operationem intelligibilem in quantum habemus species intelligibiles apud nos. A nunc ergo cœlorum (secundū huius Aristotis sententiam) habentes spēs intelligibiles derivatas in eas ab intelligentijs, dicitur habere operationem intelligibilem per virtutem intelligentiarum, per quas sciunt res, & per quas suscipiunt intelligibiles species, sententiā tamen sanctorum, & Theologorum, nō omnino est huius opinionis conformis. Cōcedimus enim qd multa possunt sciri à substantijs separatis inferioribus per virtutem superiorum intelligentiarum, non quia illæ istis insistant novas species, sed quia eas illuminant & perfectiunt, quod declarare presens speculatio non patitur, in questionibus tamen nostris cum nos disputabimus de cogitatione angelorum de hac materia diffusius dicemus. ¶ Deinde cum dicit.

X

OPERATIO autem animalis eius est, quoniam ipsa movet corpus primum, & cætera corpora quoniam ipsa est causa motus corporum, & est causa operationis naturæ, non autem efficitur anima has operationes, nisi quoniam ipsa est exemplum virtutis superioris.

¶ Offendit quemodo in anima cœli sit operatio animalis dicens, qd (cuius autem) .f. animæ cœli (est operatio animalis) cuius ratio est, quoniam ipsa movet corpus primum, .i. cœli. (&) movet etiam (cætera corpora) naturalia (quoniam ipsa est causa motus corporum) .i. est causa quare moventur corpora cœlestia, & alia corpora (& est causa operationis naturæ) & subdit qd (non autem efficitur anima has operationes, nisi quoniam ipsa est exemplum virtutis superioris) quasi dicat, qd anima non efficitur has operatioes principaliter & ex se : sed magis efficit eas instrumentaliter prout est quoddam organum, & prout est quoddam exemplum, & causam à virtutibus superioribus.

¶ Notandum autem quōd anima habet corpus vivificare, & quia (vt dictum est) vivificatio corporis cœlestis est motus ei influxus ab anima sua, qui motus est quoddam opus virginitatis distinctum animatum ab inanimato, motu & sensu, vt dicitur in primo libro de anima. Et ideo (si movere supercœlestē corpus est ipsam vivificare, & animare, bene dictum est, quōd anima cœlestis competit operatio animæ secundum quōd huiusmodi vel competit ei operatio animæ secundum quōd movet corpus primum per cuius motum movet naturam totam. ¶ Deinde cum dicit.

Supra. I. T. cō. 19. & .2. de aia. T. cō. 14. & .1. 6.

VOD est, qui prima causa creavit animam cœlestē median- te intelligentiā, & propter illud facta est anima efficiens operationem divinam

¶ In parte ista probat, que dixit, Nam postquam propolitionē proposuit, & dedit eam intelligere, hic vult eam probare. Circa quod duo facit. Nam primo facit quod dictum est, secundo philogat circa determinata ibi (manifestum igitur est, nunc) Circa primum tria facit, quia primo probat quemodo ipsa anima cœli habet operationem divinam, secundo quemodo habet operationem intelligibilem, & tertio quemodo animalem, secunda ibi. (Postquam ergo causavit) Terna ibi. (Et quia suscipit) Cōtinuetur ergo sic. Benedicendum est, quōd anima efficitur has omnes res operationes, prout est quid extractum à superioribus virtutibus. Nam prout est sic extractum habet operationem divinam, & operationem aliam (quia prima causa creavit animam cœlestem mediante intelligentiā. Et propter illud facta est anima efficiens operationem divinam.)

¶ Notandum autem qd non est de intentione huius à utrovis, qd substantia animæ sit creata à prima causa mediante intelligentiā, quia semper primitus in omni genere causa est oium aliorum, que sunt post. Et quia intelligimus nomine primi aliquid quod est ipsum esse, & omnia alia per ipsum accipiunt esse, Ipse ergo Deus quoniam est primum ens, & quia est ipsum esse, causa est omnium entium. Vnde dicitur quod quicquid produciatur, non per motum, sed ex eo qd deo accipit esse, impossibile est, qd ad esse eius faciat aliqua secundarium causam. Quicquid ergo non pro dicitur ex materia preexistente, quantum ad suum esse, quantum ad suā substantiam produciatur à solo Deo, sed quantum ad alias perfectiones, & quantum ad alias bonitates possunt cooperari intelligentiæ tanquam inferiores causæ. Anima ergo, Cœli dicitur quondam substantiam intelligentem habentem intelligibilem operationem. Deus autem dicitur quondam substantiam Deum per se solam creavit animam, sed quantum ad operationem intelligibilem ipsius anime fecit qd eam haberet ab intelligentiā. Quod satis concordat cum verbis sequentibus, vbi dicitur qd postquam prima causa creavit animam posse eam sicut instrumentum intelligentiæ .i. stravit eam & supposuit eam operationi intelligentiæ. Ergo prius intelligitur Deum creasse substantiam animæ, & postea supposuisse eam operationem intelligentiæ, vt haberet operationem intelligibilem per ipsam. Hoc ergo modo secundum huius authoris sententiam; Deus creavit animam mediante intelligentiā, quia ipse sed quantum ad operationem.

¶ Dubitaret forte aliquis quemodo anima habet operationem divinam, quia creata est à Deo mediante intelligentiā. Dicendum qd operationem divinam hęc & alia, & intelligentiā in se magis intelligentiā q̄ anima, in quantum proximitas est primo principi non sufficit declarare, qd alia habet operationem divinam quocirca modo, sed oportet ostendere qd habet eam scdm modum infansum videlicet inferiori modo q̄ intelligentiā. Et ideo ad hoc probandum hinc dicitur aliam produci à Deo mediante intelligentiā, vt quia producta est sic à Deo participat operationem illam inferiori modo q̄ intelligentiā. ¶ Deinde cum dicit.

Postq ergo causavit animam poluit eam sicut instrumentum intelligentiæ quo efficitur operationem intelligibilem.

Alia ita hęc, quia prima cœl creatur esse alie mediate intelligentiā. Z